

HUDDINGES NATUR

En redovisning av värdefull natur och grönstruktur
för rörligt friluftsliv och biologisk mångfald

Underlagsrapport till Översiktsplan 2014
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Mars 2012

DEL 1

HUDDINGE
KOMMUN

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning	4
Sammanfattning med mål och riktlinjer	5
Allmänt avsnitt	10
Varför behövs en grönstrukturredovisning	10
Allmän beskrivning av huddinges natur	13
Grönstruktur för människa och mångfald	16
Grundprinciper för grönstruktur	20
Viktiga underlag för grönstrukturen i huddinge	21
Hot mot grönstrukturen	22
- ändrad markanvändning	22
- skötsel	23
- barriärer	23
Behov av skydd för grönstrukturen	25
Beskrivande avsnitt	28
Huddinges övergripande grönstruktur	28
- Beskrivning av huddinges kilar	30
Hanvedenkilen	30
Bornsjökilen	34
Grön länk mellan hanvedenkilen och bornsjökilen	36
Huddinges mest värdefulla naturområden	38
Ekologiskt särskilt känsliga områden	80
Stora opåverkade områden	84

Förord

Föreliggande redovisning av Huddinge grönstruktur har tagits fram som ett underlag inför arbetet med en ny översiktsplan för Huddinge kommun. Denna rapport är huvudsakligen en uppdatering av rapporten ”Huddinges grönstruktur” som togs fram 1997 inför arbetet med översiktsplan 2000.

Sedan 1997 har kunskapen om kommunens natur ökat. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen har sedan början av 1990-talet byggt upp en naturdatabank där kunskap om Huddinges natur samlats. Dessa uppgifter har under 2000-talet överförts till den nationella Artportalen som drivs av Artdatabanken och Naturvårdsverket. Här kan alla finna detaljerad information om Huddinges växter och djur.

Under 2000-talet har nya rapporter som redovisar länets grönstruktur och de viktiga samband som finns mellan länets grönområden har också tagits fram. Bland annat kan region och trafikplanekontoret rapport rörande de gröna kilarnas upplevelsevärden nämnas. Därtill har flera naturinventeringar genomförts i Huddinge kommun. Även kommunens Agenda 21-arbete avspeglas i rapporten och berörda delar i Huddinges Agenda 21-dokument är inarbetade.

Avsikten med grönstrukturplanen är att få ett underlag för att kunna fortsätta att bevara och utveckla Huddinge som en vacker och trivsamt kommun, där naturmiljöer värnas och utgör attraktiva omgivningar till den bebyggelse som successivt växer fram. I Huddinge finns

även många naturområden med mycket höga värden för den biologiska mångfalden, det rörliga friluftslivet och kulturmiljöer. För att kunna ta hänsyn till dessa och förhindra att viktiga samband mellan naturområden bryts behövs en grönstrukturplan som pekar ut de viktigaste områdena. Denna rapport skall ses som ett samlat underlag av de kunskaper vi idag har om Huddinges natur. Det är idag vi har möjligheten att planera hur Huddinges grönstruktur skall se ut i framtiden.

Rapporten riktar sig framför allt till planerare men även till de som brukar marken. Det kan gälla såväl parkskötsel som jord- och skogsbruk eller privata villaträdgårdar. För att klara rapportens mål måste alla ta sitt ansvar och det är inte minst viktigt att alla som bor i Huddinge fortsätter att engagera sig och komma med förslag till förbättringar, som kan göra Huddinge till en bra kommun att leva i.

Föreliggande rapport är sammanställd av Thomas Strid och Tiina Laantee (naturvårdsavdelningen, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen). I samband med revideringen har även Brittinger Sjökvist (planavdelningen, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen) medverkat.

Huddinge i mars 2012

Shetlandspionyer sköter
Kastelletts vackra hagmarker.
Foto: Thomas Strid

Inledning

I samband med framtagandet av en ny översiktsplan för Huddinge kommun under 1990-talet påpekades behovet av en beskrivning av kommunens grönstruktur. Detta skulle utgöra en av flera underlagsrapporter till översiktsplan 2000. Syftet med ett grönstrukturunderlag var att visa viktiga grönområden för rörligt friluftsliv och rekreation samt biologisk mångfald, både på landsbygden och i tätorten. Även sambanden mellan olika grönområden behövde beläggas liksom en redovisning av ekologiskt särskilt känsliga områden. Att dessa frågor getts större tyngd berodde på bl a nylagstiftning som gav grönfrågorna en ökad tyngd. Till exempel i regeringens proposition 1994/95:230 som ledde fram till en skärpning av plan- och bygglagen. Även dåvarande naturvårdslagens strandskyddsparagraf stärktes kom att gälla både stränders värde för friluftsliv och biologisk mångfald. Även Boverket tryckte på vikten av att ta fram underlag som behandlar grönfrågor i samband med översiktsplanarbetet. Detta beläggas i ”Boken om översiktsplan -allmänna intressens behandling i översiktsplanen” utgiven av Boverket 1996. Därtill stärktes dessa frågor genom Agenda 21 och konventionen om biologisk mångfald som antogs av FN 1992.

Med ovanstående som bakgrund togs rapporten Huddinges grönstruktur 1997 fram parallellt med den nya översiktsplanen 2000. I denna rapport sammanfattades kunskapen om Huddinges natur avseende rörligt friluftsliv och rekreation samt biologisk mångfald. En nyhet jämfört med tidigare publikationer var att tätortens gröna kvaliteter redovisas. Ett av de viktigaste underlagen för den övergripande grönstrukturen var Regionplane- och trafikkontorets rapport ”Grönstruk-

turen i Stockholmsregionen” som kom ut 1996. För framtagandet av rapporten ingick representanter från dåvarande enheter: stadsbyggnadskontoret, gatukontoret, näringslivs- och exploateringskontoret, servicekontoret, miljökontoret och Agenda 21.

Nu är det åter dags att ta fram en ny översiktsplan till år 2013. Eftersom flera viktiga förändringar samt ny kunskap tillkommit de senaste femton åren har en uppdatering av rapporten Huddinges grönstruktur varit nödvändig. Ny kunskap har tillkommit rörande både rörligt friluftsliv och biologisk mångfald. Till exempel har kunskapen om naturvärden i sjöar och vattendrag ökat väsentligt. Ett viktigt underlag som tillkommit är att regionplane- och trafikkontoret ytterligare belyst den regionala grönstrukturens sociala upplevelsevärden. Ett annat viktigt dokument är regeringsuppdraget att skydda tätortsnära natur där flera områden i Huddinge utpekats vara viktiga att skydda långsiktigt. Och nya naturreservat har inrättats samtidigt som några delar av grönstrukturen har exploaterats, särskilt i tätorten.

Viktigt att notera är att denna grönstrukturrapport inte kan redovisa samtliga värdefulla naturobjekt. Särskilt mindre punktoobjekt och en mängd så kallade nyckelbiotoper i skogen har av utrymmesskäl inte kunnat inrymmas i föreliggande rapport. Inte heller enstaka skyddsvärda djur- och växtplatser har kunnat redovisas. Dessa finns dock tillgängliga på nätet via Artdatabankens och Naturvårdsverkets databas Artportalen (www.artportalen.se).

Sammanfattning med mål och riktlinjer

Huddinge har en rik och varierad natur som är tilltalande för många människor. I stort sett alla gröna områden i kommunen utnyttjas på något sätt, allt från lek och promenader i närheten av bostäder och arbetsplatser till strövande i Huddinges odlingslandskap eller skogar. Huddinges läge nära huvudstaden gör också att våra grönområden besöks av många människor från grannkommuner, inte minst från Stockholm. Detta är en av huvudorsakerna till att stora delar av kommunen är utpekad som riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Huddinges varierade natur har också lett till en hög biologisk mångfald med många intakta ekosystem, både i skogen och i odlingslandskapet. Tack vare att många naturområden fortfarande är tämligen stora och sammanhängande hittar vi fortfarande ett djur- och växtliv som har höga krav på orördhet. De två

områdena Flemingsbergsskogen och Hanvedenskogen är huvudstadens närmaste skogar som har i stort sett intakta ekosystem där till exempel arter som tjäder, järpe och orre fortfarande trivs.

Både ur natur- och friluftshänsyn är det viktigt att, i all fortsatt planering av kommunens markområden, bevara värdefulla naturområdena och att inte splittra dem i mindre enheter. Dessutom bör kontakten mellan grönområden bevaras så att såväl människor som djur kan färdas från ett grönområde till ett annat utan att behöva passera större vägar eller bebyggelse.

Nedan redovisas mål och riktlinjer för hur Huddinge kommuns grönstruktur ska hanteras så att dess kvaliteter kan bestå för kommande generationer.

Kattugglekull. Foto: Thomas Strid

Övergripande mål

- Huddinge värnar naturreservaten, de gröna kilarna, sjöar och vattendrag samt bevarar och utvecklar högkvalitativa parker och grönområden. (3)
- Huddinge har välkända och tillgängliga grönområden. (3)
- Bevara grönstrukturen så sambanden i sammanhängande ekosystem, gröna kilar och korridorer inte bryts (1) Ett rikt urval av naturtyper, både naturliga och kulturpåverkade områden ska bevaras. (1)
- Avsätta de viktigaste delarna av regionens grönstruktur som naturreservat till exempel: Lissmadalgången, Vårbystranden, Rudträsket med omgivande skog, Drevvikens strand, Ågesta friluftsområde, Kynäsberget, Kvarnsjöberget och Kvarnsjön (Gladö), Öran och skogsområdet NO och Flottsbroområdet. (1,2)
- Den biologiska mångfalden skall bevaras, men också utvecklas och återskapas så att alla naturligt förekommande växter och djur kan leva kvar inom Huddinge kommun med livskraftiga bestånd och under naturliga betingelser.
- Ha en effektiv markanvändning genom att:
 - Förtäta i befintlig bebyggelse och utnyttja redan ”störd” mark
 - Skydda jordbruksmarken bland annat på grund av framtida brist på matproduktion samt för att behålla ett varierat landskap
 - Välja att inte bygga längs sjöstränder (1)

- Verka för att främmande djur och växter (arter, raser och populationer) inte medvetet förs in i kommunen, vare sig på land eller i vatten. (1)

Allmänna mål

- Vid fysisk planering utnyttjas uppgifter om skyddsvärda arter i Artportalen (artportal.se).
- Om exploatering sker av Huddinges grönstruktur ska detta kompenseras. Detta kan ske genom att höja kvaliteten på kvarvarande natur eller genom att kompensation sker på annan plats.
- Bygga passager över eller under barriärer för att möjliggöra för människor och djur att ta sig förbi. (1)
- I avsnitt där den övergripande grönstrukturen har svaga avsnitt ska sambanden stärkas så att det blir lättare för människor och djur att ta sig fram, exempelvis genom att bygga ekodukter och faunapassager.
- Bevara de tysta områden som finns genom att ta hänsyn till dessa vid planering och om möjligt utöka med fler tysta områden. Planera så att buller minimeras vid alla typer av verksamheter. (1)
- Obebyggda stränder bevaras obebyggda
- Områden som bedöms viktiga för omhändertagande av dagvatten skall säkras i planeringen
- Göra naturen tillgänglig så att antalet besökare i naturområden kan öka kontinuerligt. (1) Alla medborgare ska ha tillgång till trygga och tillgängliga rekreativsmiljöer med möjlighet till olika aktiviteter. (1)

Även i bebyggelseområden kan betydande naturvärden finnas. Inte minst förekomsten av gamla träd är ett exempel på detta. Här ses två jätteeekar på en villatomt vid gamla Södertäljevägen, Segeltorp. Foto: Tiina Laantee

Mål för tätorten

- Viktiga grönområden i tätorten bevaras. Viktiga större tätortsnära grönområden som bör skyddas långsiktigt som naturreservat är:
 - Vårbystranden och Vårby gravfält (Höga natur- och friluftsvärden)
 - Källbrinksskogen (Höga natur- och friluftsvärden och viktig i regionens grönstruktur)
 - Vidjas grönområden (Höga natur- och friluftsvärden)
 - Lövstadalgången (Höga natur-, kultur- och friluftsvärden)
 - Kynäsberget (Höga natur- och friluftsvärden och viktig i regionens grönstruktur)
- Den biologiska mångfalden i tätorten bibehålls och utvecklas. T ex genom att ta fram parkplaner utifrån biologisk mångfald (1)
- Vid nybyggnation bevara den naturliga vegetationen. Vid nyplantering använda främst växter som är naturligt förekommande i Huddinge, samt gärna fruktträd och bärbuskar. I stadsmiljö kan friare växtval göras. (1)

Mål för sjöar, vattendrag och våtmarker

- Huddinges sjöar, vattendrag och våtmarker ska ha naturliga ekosystem med goda livsmiljöer för växter och djur.

- Särskilt värdefulla vattenmiljöer ges ett långsiktigt skydd som naturreservat, till exempel: Lissmadalgången, Kvarnsjön (Gladö), Öran, Rudträsket och Drevviken (Länna). (1)
- Bevara Huddinges vattenmiljöer/våtmarker, öppna vattendrag och diken samt utveckla deras värden för biologisk mångfald, naturlig vattenrening och landskapsbild. Dessutom ska fler våtmarker återskapas/ anläggas t ex i Visättra-, Glömsta-, Balingsholms-Lövsta-, och Lissmadalgångarna samt vid Stensättra, Lissmaåns mynning, Solängen och Djupån.
- Utveckla våtmarker till exempel dränerade mossar i Flemingsbergsskogen vid Smedens kärr och vid Ormputtens utloppsäck. (1)
- Anlägga våtmarker/dagvattenanläggningar vid Ebbadalsdiket samt vidta dagvattenreningsåtgärder vid Häradsvägen. (1)
- Återskapa slingrande (meandrande) åar och dammar till exempel vid sträckan mellan Balingsholm och Ågestasjön samt öppna upp kulverterade vattendrag där det går (se exempel Lövstaån).(1)
- Ta bort vandringshinder i vattendrag för att underlätta för utter, fiskar och vattenlevande insekter att ta sig fram. (1)
- Minst god ekologisk och kemisk status i alla av våra sjöar, vattendrag och våtmarker, inget vatten ska försämrats.
- Näringstillförseln och spridning av miljögifter till sjöar och vattendrag ska minska kontinuerligt.

I Ådranbäcken lever det ovanliga ålliknande bäcknejonögat. Den är ett exempel på ett djur som har höga krav på rent vatten. Ska vi behålla Huddinges rikedom av djur och växter får inte vattenkvaliteten i våra sjöar och vattendrag försämrats. I många fall måste den till och med förbättras. Foto:Thomas Strid

- Dagvattenhantering ska ske så att den naturliga hydrologin upprätthålls och ekosystemen bevaras och påverkan på grund- och ytvatten minimeras.
- Utnyttja dagvatten som en positiv resurs genom att synliggöra dagvatten för att öka de pedagogiska, rekreativa och estetiska värdena samt gynna den biologiska mångfalden.

Mål för skogen

- I Huddinges skogar ska växter och djur ges förutsättningar att leva under naturliga betingelser med livskraftiga bestånd. (1)
- Huddinge ska bevara och där så är möjligt utveckla skogsmarkens värden avseende biologisk mångfald, kulturmiljö och friluftsliv. (1)
- Återföra dikade skogar till sumpskogar. (1)
- Skog som har brunnit lämnas efter branden för fri utveckling. (1)

- Öka mängden död ved. Döda träd, både liggande och stående, lämnas alltid kvar i skogen. (1)
- Skogsbete med kor, får och hästar uppmuntras.
- Säkerställa alla nyckelbiotoper som inte ligger i naturreservat som biotopskyddsområden. (1) Skyddsvärda skogsobjekt som inte kan bli biotopskyddsområden avsätts som naturreservat.
- Helt undanta från skogsbruk skyddsvärd produktiv skogsmark med höga naturvärden samt de av Skogsstyrelsen utpekade nyckelbiotoperna bland annat i Ornlångens naturreservat senast 2010. (1)
- Planera alla skogsbruksåtgärder på kommunägd mark ur ett ekologiskt perspektiv. (1)
- Ingen jakt på skogshöns (järpe, orre och tjäder) bedrivs i Huddinge.

Mål för odlingslandskapet

- Värna Huddinges sista ängsmarker och säkerställa en

Enligt en undersökning som genomfördes under 2011 visade det sig att de flesta Huddingebor plockar svamp varje år. Och Huddinges skogar erbjuder verkligen fantastiska möjligheter till detta.
Foto: Thomas Strid

god skötsel så att deras värden för biologisk mångfald bevaras och utvecklas. Detta gäller bl a: Gömsta äng, Fruängen, Risselkärr, Nybovik, Paradiset, Charlottental och Källbrink och Häggsta. (1)

- Huddinges naturbetesmarkerna skall behållas, utvecklas och utökas. Naturbetesmarkernas skötsel skall säkerställas långsiktigt. (1)
- Behålla och förbättra förutsättningarna att hålla betesdjur. (1)
- Bevara fuktbetesmarkerna välhävdade vid Lissmaldalängen, Ågestasjön och Balingsta. (1)
- Bevara befintliga diken och småvatten i odlingslandskapet öppna. (1) Diken får inte täckdikas eller kul-

verteras. Även andra småbiotoper i odlingslandskapet såsom åkerholmar, alléer, odlingsrösen och solitära träd bevaras. (omfattas även av biotopskydd)

- Bedriva jordbruk ekologiskt eller enligt KRAV. (1)
- Minimera läckage av näringsämnen från jordbruk och gödsel. (1)
- Ha en odlingsfri zon (ej gödsling, besprutning eller plöjning) närmast vattendrag och sjöar.

Fotnot 1: Mål från Huddinge kommuns Agenda 21 för 2009-2015.

Fotnot 2: Länsstyrelsen och Regionplane- och trafikkontoret. Rapport 2003:20. Regeringsuppdraget om tätortsnära natur. Aldrig långt till naturen. Program för skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen.

Fotnot 3: Inriktningsbeslut för Huddinge kommun – översiktsplan 2030.

I Paradisets naturreservat finns ett ålderdomligt kulturlandskap bevarat med en av kommunens få ängsmarker som ska skötas så att dess höga natur- och upplevelsevärden består.
Foto: Thomas Strid

Varför behövs en grönstrukturredovisning

För att kunna driva samhällsutvecklingen i den riktning man vill och för att minska att slumpen avgör hur staden växer behövs god kunskap inom olika sakområden. En av grundförutsättningarna för god planering är kunskapen om naturen. Vi behöver därför veta var vi har de viktigaste grönområdena både för människor och den biologisk mångfalden. Vi måste ha kunskap om hur vi människor använder naturen. Vi måste också veta hur olika grönområden hänger samman och vilka förutsättningar de har att bibehålla sina natur- och friluftskvaliteter. I vissa fall krävs särskild skötsel för att värdena skall bestå eller utvecklas i önskad riktning.

Om vi utnyttjar de kunskaper vi har idag om Huddinges natur kan kommunen fortsätta att växa, samtidigt som vi bibehåller kommunens i många fall unika naturkvaliteter. Men för att detta skall vara möjligt krävs att flera viktiga strategiska beslut tas, där en grundstomme av viktiga kärnområden och viktiga spridningskorridorer mellan dessa, ges ett långsiktigt skydd. Detta är något Huddinge kommit en bra bit på vägen med genom bland annat inrättande av naturreservat, men ännu återstår några för naturvärden strategiskt viktiga delar att säkerställa för kommande generationer.

En bristvara i tätortsregioner som Stockholmsområdet är tillgången på ostörda och opåverkade områden. Det är därför viktigt att även skaffa sig kunskap om var i kommunen det fortfarande går att ströva i stora oexploaterade områden utan att höra buller från fordon eller från anläggningar såsom idrottsplatser och skjutbanor. Det kanske finns områden som idag störs av buller, men där det är möjligt och motiverat att vidta åtgärder så att dessa blir ”tysta”. Till skillnad från bebyggelseexploateringar, som ofta är definitiva exploateringar av naturmark, kan bullerexploateringar av grönområden vara möjliga att åtgärda.

Även i tätorten är det viktigt att grönområden bevaras. I denna rapport redovisas även dessa kvaliteter. I tätorten är i de flesta fall människans behov av områden för promenad och närrökreation den viktigaste faktorn. Här bör eftersträvas att alla människor har nära till ett större eller mindre grönområde. Naturligtvis är det även avgörande hur bostadsområdena ser ut. I Huddinge finns Sveriges största sammanhängande «villamatta», vilket innebär att Huddinge är mer eller mindre grön även i de bebyggda delarna. Framför allt i de delar som fortfarande har stora villatomter. Även

Korna släpps ut på bete vid Björksättra gård, Huddinges KRAV-gård. Detta är ett evenemang som årligen lockat runt 1000 besökare. Ingen tvekan om att Huddinges natur är uppskattad. Foto:Thomas Strid

närheten till grönområden för skolor och daghem är mycket viktig och bör alltid beaktas. En annan viktig fråga både i tätorten och på landsbygden är tillgången och tillgängligheten till stränder.

Förutom att denna grönstrukturplan pekar ut de viktigaste grönområdena i kommunen anges vilka förutsättningar som gäller för att dessa värden skall bestå. I områden med orörda skogsekosystem kan inte skogsbruk bedrivas. Större opåverkade markområden bör bevaras så stora som möjligt. Blomsterrika ängs- och hagmarker måste betas och/eller slås samt lämnas ögödslade. I ädellövskogar bör det höga ädellövinslaget

gynnas och vissa stora ekar frihuggas o s v. Hur vi sköter våra grönområden är alltså i många fall helt avgörande för om naturvärdena skall bestå och/eller utvecklas. För det rörliga friluftslivet bör stigar och leder skötas och anordnas och i tätorten kan en ekologiskt anpassad parkskötsel ge en ny dimension i bebyggelseområden, något som inte minst är mycket spännande och lärorikt för barn (pedagogisk aspekt). Även den enskilde kan på många sätt bidra, vare sig man har en stor trädgård eller en liten balkonglåda, genom att till exempel sätta upp fågelholkar, plantera blommor som attraherar fjärilar, anlägga dammar för grodor med mera.

När man arbetar med naturvård måste man tänka både i stort och i smått. Allt från regional grönstruktur till att bevara enskilt värdefulla träd. Att förstå vikten av att träd tillåts att åldras är en avgörande kunskap för att vidmakthålla och utveckla den biologiska mångfalden. Här ses en jätteek som tyvärr behövde avverkas men som flyttades och nu ligger i Trångsundsskogens naturreservat. Här kan den utgöra bostad för 100-tals växter och djur i ytterligare minst 100 år. Foto: Thomas Strid

Att vara medveten om de värden och samband som finns i en regional grönstruktur är helt enkelt en förutsättning för att kunna utveckla och värna de gröna kvalitéerna i en växande och livskraftig region.

Den regionala grönstrukturen med sina gröna kilar (ur Grönstrukturen i Stockholmsregionen, Regionplane- och trafikkontoret 1996):

- är grundstommen i den väv av grönområden som utgörs av lokala grönområden; parker, trädgårdar, kyrkogårdar mm. Genom att knyta de mindre grönområdena till en regional struktur ökar deras värde och användningsmöjligheter.
- ger stora friluftsområden med rika möjligheter till rekreation. Människor i stockholmsområdet har den för stadsbor unika möjligheten att kunna förflytta sig genom natur från regionens centrum ut på landsbygden.
- skapar förutsättningar för daglig upplevelse och kon-

takt med naturen vilket påverkar invånarnas hälsa positivt.

- skapar förutsättningar för att upprätthålla biologisk mångfald i staden genom den kontakt som skapas med omgivande landskap. Med rätt utformning kan grönstrukturen till och med bidra till att ge en fristad för djur- och växtarter som är hotade i jord- och skogsbrukslandskapet.
- ger förutsättningar för att vidmakthålla historisk förankring och kulturell identitet. Rester av gammalt kulturlandskap ges utrymme centralt i stadsbygden.
- innehåller vegetation som förbättrar stadens klimat och luft. På sikt ges även möjligheter att skapa lokala lösningar för olika typer av biologisk kommunalteknik.

Flemingsbergsvikens våtmark är ett utmärkt exempel på hur biologisk kommunalteknik kan utformas på ett estetiskt tilltalande sätt. Här renas förorenat dagvatten samtidigt som ett attraktivt landskap skapats. Denna våtmarksanläggning erhöll Huddinge kommuns skönhetspris år 2003. Foto: Richard Vestin

Allmän beskrivning av Huddinges natur

Huddinges natur präglas av den landskapstyp som geologiskt benämns sprickdalslandskap. Karaktärsdrag för ett sådant landskap är en småkuperad natur, med magra berghällsdominerade höjdparter och där emellan liggande näringsrika lerfyllda sprickdalar. I stort sett alla Huddinges sjöar ligger orienterade längs dessa sprickdalgångar. Huddinges läge i Mälardalen med ett mildt klimat ger förutsättningarna för ädellövträdsrika skogar, där framför allt ekförekomsten är påtaglig i kommunen. Sprickdalslandskapet ger ett varierat landskap med förutsättningar för många olika livsmiljöer.

Omväxlande natur

Huddinges natur är omväxlande och innehåller många olika naturtyper.

Större sammanhängande skogsområden hittar vi i Flemingsbergsskogen, Paradisets naturreservat med omgivningarna samt i Ågesta fri-luftsområde (inkl Lännskogens naturreservat). Här förekommer orre, tjäder, fiskgjuse, sparvuggla, nötkråka och mård, vilka är exempel på djurarter som kräver just större skogsområden. Ett

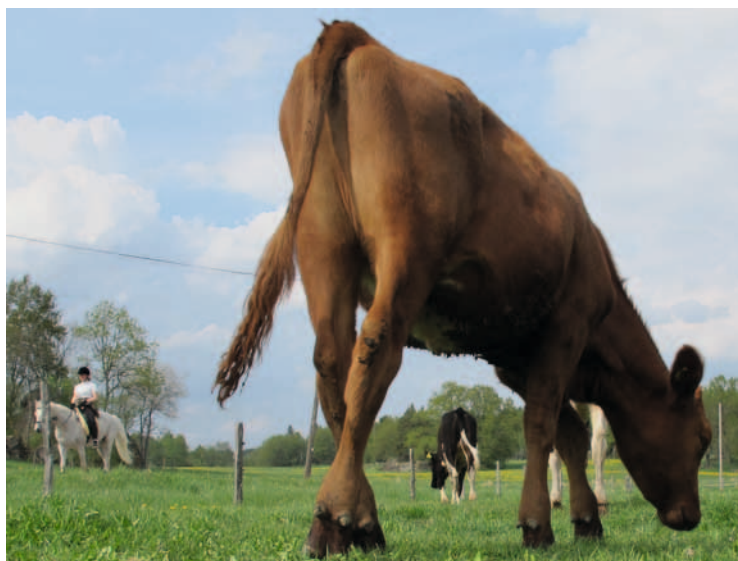
på många håll småskaligt odlingslandskap, som ger förutsättningar för en hög biologisk mångfald, finns på flera platser i kommunen, bland annat runt sjön Orlången och i Lissmadalgången.

I södra delen av Huddinge (Hanveden) och vid Masmö har vi de högsta höjderna med tunna jordlager. Här är naturen karg och näringsfattig med hållmarkstallskogar, mossar och naturligt sura sjöar. Några av hållmarkstallskogarna är nästan helt orörda och i Paradisets naturreservat finns ett område som är klassat som urskog av länsstyrelsen. Bland särskilt skyddsvärda mossar i kommunen kan Orrmossarna och Stensättra mosse i

Flemingsbergsskogens naturreservat nämnas som bra exempel.

Öster- och norrut dominerar sprickdalar med tjockare jordlager och mer näringsrika marker. Det är här vi finner jordbruksmarkerna och näringsrika skogar som domineras av gran och lövträd med stort ädellövinslag. Särskilt i Ågesta, Orlångslandskapet, Gladö, Lissma och Segeltorp hittar vi stora ek- och hasselområden. Skogarna i kommunen är över lag variationsrika med stor lövinblandning. Detta beror både på de naturgivna förutsättningarna tack vare ett småkuperat landskap, men även genom ett medvetet brukande. På de lägre nivåerna i landskapet är sjöarna naturligt mer näringsrika men påverkas dessutom i flera fall av kring-

liggande tätbebyggelse som bidrar med ytterligare näringstillskott. Detta är anledningen till varför övergödningssproblemet ofta uppstår. Glädjande nog sjöarnas vattenkvalitet blivit allt bättre sedan 1970-talet. I det öppna odlingslandskapet hittar vi våtmarker och sjöar med högt värde för bland annat fågellivet. Fyra exempel på detta är Ågestasjön,

Balingsta. Foto: Thomas Strid

Lissmasjön, Fagersjövik (Magelungen) och Botten (Balingsta). I anslutning till de nämnda sjöarna finns stora betesmarker, bland annat av fukttyp, vilket har stort värde för fågelfaunan. Totalt sju hagmarker har uppmärksammats av länsstyrelsen för sina höga naturvärden. Förutom fuktängsbetena ovan kan Kastellet, Charlottendal och Gladövik nämnas för sina höga floristiska värden och dess rika fjärilsfauna. En naturtyp som minskat drastiskt i landskapet är ängsmarker (äldre fodermarker), vilka historiskt dominerade landskapet. Idag kvarstår endast spillror av vad som funnits. I Huddinge finns några mindre ytor som fortfarande håller dessa kvaliteter med stor rikedom av

t ex växter, svampar och insekter; Gömsta äng, Häggsta äng, Fruängen (Visättra), Risselkärr (Visättra), Paradiset och Nybovik (Gladö). Ängsmarker är naturliga ört- och gräsmarker där man hade slätter för att skaffa vinterfoder till sina tamdjur. Detta innan man började odla vallgrödor på åkermark vilket idag dominerar. En ängsmark kan innehålla över 100 örter per kvadratmeter medan en modern vallodling har max en handfull arter per kvadratmeter.

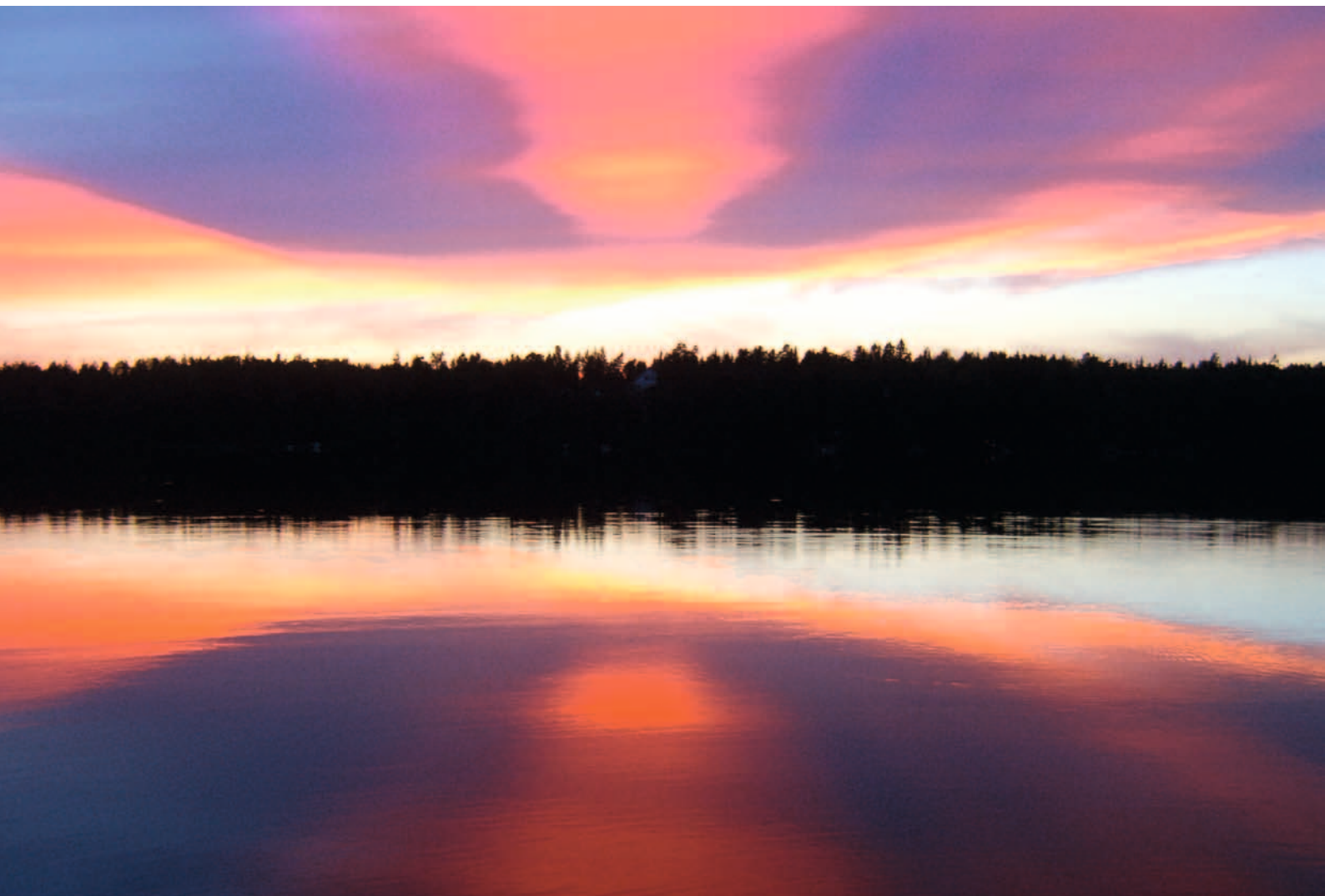
Historiskt helt orörda skogsområden, så kallade urskogar, saknas så gott som helt på de produktiva skogsmarkerna, men ett flertal mindre skogspartier, såsom branter, sumpskogar, ädellövparter, brandfält och dylikt, med mycket höga naturvärden finns på flera ställen. Men tack vare ett aktivt ställningstagande att återskapa skogar med höga naturvärden utvecklas nu allt större skogsområden till ett mer urskogsliknande tillstånd, vilket kommer att gynna den biologiska mångfalden samt skapa en känsla av orördhet för besökarna.

I lösa sedimentjordar, som finns på några få platser i kommunen, har raviner bildats, vilka i allmänhet har höga naturvärden. Gömmarravinen, som har klassats med mycket högt naturvärde av länsstyrelsen, samt Mellanbergsravinen i Gladö, bör särskilt nämnas.

I Huddinge finns även mycket höga naturvärden i några av våra sjöar och vattendrag. Tyvärr har dock flera sjöar i kommunen belastats hårt genom åren av föroreningar från bebyggelseområden. Detta har gjort dem övergödda med utarmning av biologisk mångfald. Men några sjöar och vattendrag har klarat sig där vi fortfarande kan hitta ett djur och växtliv med krav på rent vatten. Några sjöar att särskilt lyfta fram är Öran, Ådran, Kvarnsjön (Gladö), Kvarnsjön (Lissma), Rudträsket och Albysjön. Av dessa har Örans naturvärden uppmärksammats särskilt av länsstyrelsen och utgör en av Sveriges mest värdefulla sjöar. Vattendrag att nämna är Ådranbäcken, Djupån och Gömmarravinen. I dessa vatten finns bland annat rödlistade vatteninsekter, känsliga vattenväxter, flera arter musslor och intressanta fiskarter.

Förutom de ovan nämnda områdena finns en mängd småmiljöer i kommunen som hyser sällsynta växter, bland annat orkidéer, och djur, såsom berguvar och olika rovfåglar. Kunskap om dessa går att finna i Artportalen (www.artportalen.se).

Solnedgång vid Kvarnsjön Gladö i augusti. Foto: Thomas Strid

Lissmadalgången är ett exempel på en sprickdal som är typisk för Huddinge. En dalgång med odlingslandskap omgivet av skogar med stort inslag av ek och hassel.
Foto:Thomas Strid

Under senare år har Huddinges eklandskap inom Ornlångens naturreservat, Lissmadalen med flera platser visat sig utgöra kärnområde för den nationellt mycket sällsynta bergcikadan. Här ses en nykläckt individ med torpet Stensberg (Sundby) i bakgrunden.
Foto:Thomas Strid

Grönstruktur för människa och mångfald

Med grönstruktur menar vi i denna rapport obebyggda områden som är viktiga för människors rekreation och friluftsliv samt för att bibehålla eller utveckla den biologiska mångfalden.

Grönstrukturens olika funktioner

- socialt/friluftsliv/rekreation
- kulturhistoriskt/kulturellt
- växt- och djurlivet
- klimat och luftkvalitet
- lokala kretsloppslösningar

Barns och vuxnas behov

När det gäller människans sätt att nyttja grönområden i Huddinge kommun kan det konstateras att generellt sett alla Huddinge kommuns grönytor används på något sätt. Antalet forskarrapporter om gröna områdens

betydelse för människan ökar och de visar samstämt vilken stor betydelse dessa områden har för vårt välbefinnande. Det finns forskning som visar, att utsikt mot park eller grönområde från ett sjukhusfönster leder till snabbare tillfrisknande hos patienter, jämfört med den kontrollgrupp som hade utsikt mot en husvägg. Vårdtiden blev 20% kortare och förbrukningen av smärtstillande medel minskade med 50%. Antalet ringningar för att påkalla personalens hjälp minskade med hela 90%. (Ulrich 1991)

Även närheten till grönområden är viktig. Studier visar att människor som bor närmare än sex minuters gångväg (cirka 300 meter) till ett grönområde har signifikant mindre problem med rygg och nacke än personer som har längre väg. Förklaringen är att de som har kortare väg till grönområdet utnyttjar det varje dag och kan på så vis slappna av och återhämta sig till nästa arbetsdag. (Collinder & Haglund 1996)

Åttio procent av alla utflykter som dagis, skolor och föreningar gör till grönområden går till naturområden som ligger inom tätorten. Detta visar hur viktigt det är med stadsparker och grönområden inom eller nära bostadsbebyggelsen (Collinder & Haglund 1996). I rapporten "Ute på dagis" har forskare jämfört utemiljön på två daghem och dess betydelse för lek, motorik, koncentrationsförmåga och sjukfrånvaro. Den ena gården har pyntade rabatter närmast huset och sedan successiv övergång mot otuktad natur. Den andra är prydlig, påkostad, tilltalande för det vuxna ögat och helt formad av människan. Resultatet visar att barn som är ute i naturlig miljö har bättre koncentrationsförmåga, mer utvecklad lek och motorik samt är friskare, än barn som vistas mest inne och inte har tillgång till natur på gården. På den första gården finns möjligheterna inbäddade i miljön. På det andra daghemmet plockas möjligheterna fram ur ett förråd. (Grahn & Mårtensson & Lindblad 1997)

En viktig del av människors naturupplevelse är möjligheten att få se olika växter och djur. Ett grönområde som är tre kvadratkilometer (300 ha) stort innehåller vanligtvis en så stor mångfald av miljöer, att de flesta av

Det är viktigt med möjligheten till närrekreation för alla åldrar. Närheten till lättillgänglig högkvalitativ natur är viktigt för vårt välbefinnande. Foto: Thomas Strid

de djur och växter som finns i Stockholmstrakten kan återfinnas i grönområdet (Tätorts nära fritidsboende, Naturvårdsverket 1980). Tre kvadratkilometer är därför en undre gräns för hur stort ett strövområde bör vara, förutom en buffertzona mot störningar. I många andra utredningar anges dock en storlek på omkring tio kvadratkilometer (1000 ha) som mer önskvärd. Storleken på grönområdet har även betydelse för upplevelsen av avskildhet och ostördhet. Om för många människor utnyttjar ett strövområde kan det helt förlora sin karaktär och bli nedslitet. (Collinder & Haglund 1996)

Något som är angeläget är att bestämma vilken ambitionsnivå som skall gälla för olika områden. För vissa ytor, särskilt i tätorten, räcker det ofta med att de bara är gröna, medan andra ytor kräver mer av naturupplevelser där kriterierna tystnad och orördhet är mycket viktiga. Stora delar av den mellersta och södra delen av kommunen är även klassat som riksintresse för rörligt friluftsliv. Detta eftersom dessa delar är viktiga för hela Stockholmsregionens rörliga friluftsliv.

Naturen kan utnyttjas som lektionssal. Många studier visar på bättre inläring om naturen används i pedagogiskt sammanhang. Närheten till natur bör därför beaktas vid placeringen av skolor och förskolor.
Foto: Thomas Strid

Vad behöver och söker vi människor i grönområden för vårt friluftsliv ?

Rymd

Det mest efterfrågade grönområdet är så stort att man inte direkt ser dess slut och får gärna ha bra stigar och uppvuxna stora träd.

Artrikedom

Mycket efterfrågade är grönområden med ett stort utbud av olika växt- och djurarter. De mest artrika områdena är vanligen stora, flikiga till formen med stora bryn och innehåller oftast områden med vatten i någon form

Vildhet

Människan behöver finna grönområden som innehåller det av naturen gestaltade, något ursprungligt.

Rofylldhet

Parker får inte vara för små om tystnad och ro ska finnas. Vardagsparken som finns i närheten av bostaden ska helst erbjuda detta lugn.

Lekmöjligheter

Grönområden där barn är välkomna och där miljön går att utforska och är föränderlig.

Idrottmöjligheter

Stora öppna platser för bollspel eller liknande.

Det festliga

Grönområden med platser för musik, konserter och restauranger.

Det kulturella

Ordnade parker med exempelvis skulpturer, springbrunnar och ansade rabatter. Kan förekomma som torg, prydnadsparker, kyrkogårdar m.m.

Ur Boverkets "Stadens parker och natur".

Mångfaldens behov

Med biologisk mångfald menas alla de djur och växter som naturligt förekommer inom sina olika livsmiljöer. Det betyder till exempel att en miljö som av naturen är artfattig ska fortsätta att ha de fåtal växter och djur den borde ha och inte per automatik göras artrik. I samband med att Agenda 21 beslutades i FN 1992 antogs även konventionen om den biologiska mångfalden. Sverige som undertecknade denna har därmed åtagit sig att verka för att den biologiska mångfalden inte minskar.

Inom begreppet biologisk mångfald ligger, i grönstruktursammanhang, behovet att bibehålla kontakten mellan olika grönområden så att biologiska kärnom-

råden inte blir isolerade öar. Det räcker inte att endast spara de mest värdefulla naturområdena om de inte har kontakt med varandra via gröna stråk. Hur breda sådana stråk måste vara beror naturligtvis på vilka naturvärden vi eftersträvar i de olika värdekärnorna. Noteras bör även att det inom Huddinges grönstruktur finns naturvärden som är mycket höga även ur ett nationellt perspektiv. Flera av naturområdena hyser betydande förekomster av nationellt hotade arter såsom t ex Flemingsbergsskogen och Ågestasjön med sina betade våtmarker. Viktiga faktorer för att bibehålla dessa värden är hur de sköts samt att de inte bli isolerade gröna öar.

Mångfaldskonventionens definition av biologisk mångfald

Med biologisk mångfald menas

Variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive bl a landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka de ingår; detta innefattar mångfald inom arter (genetiskt), mellan arter (olika arter, artantal) och av ekosystem.

Den rödlistade svartfläckig glansmygaren finns bland annat vid Lissmasjön och i Visättradalen. Foto: Thomas Strid

Den sällsynta bruna guldbaggen kräver gamla ihåliga jätteeckar, där larverna kan ligga skyddade inne i träden. Sådana eckar finns bland annat vid Sundby gård. Här ses färdig skalbagge, puppa och larv. Foto Thomas Strid

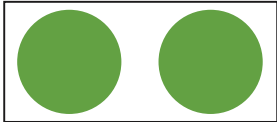
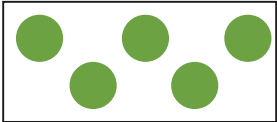
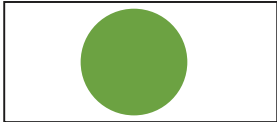
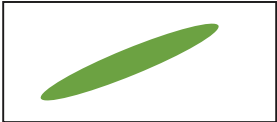

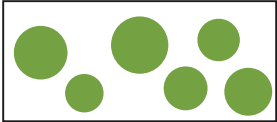
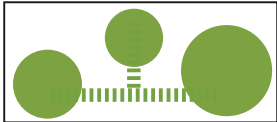

Sveriges mest sällsynta orm är hasselsnoken. I Huddinge finns den på en handfull platser. Denna fotades vid Masmovägen våren 2010. Foto: Thomas Strid

Störst av alla ugglor i Europa är berguven. Denna fantastiska uggla häckar med några par i kommunen. Foto: Thomas Strid

Grundprinciper för grönstruktur

När vi handskas med avvägningar mellan bevarande av gröna områden eller annat markutnyttjande bör några viktiga grundprinciper gälla. Nedan finns en principmodell som kan vara vägledande i samband med bland annat fysisk planering.

Princip	Bra	Dåligt	Förklaring
AVSTÅND			Avståndet mellan naturområden bör vara så litet som möjligt.
STORLEK			Större områden har större möjlighet att upprätthålla ett naturligt ekosystem.
FORM			Formen har betydelse för den biologiska mångfalden.
AREAL-VARIATION			Med hänvisning till ovanstående är det viktigt att bevara några större områden och inte splittra upp dem i flera mindre enheter.
KORRIDORER			Gröna korridorer mellan naturområden är mycket viktigt både för människor och biologisk mångfald.
BUFFERTZON			En buffert eller störzon runt ett naturområde är viktigt eftersom det dämpar negativa störningar.
BIOTOP-MÅNGFALD			Ett variationsrikt landskap med många biotoper är mycket värdefullt för den biologiska mångfalden.
ÅLDER	SPARA GAMLA BIOTOPER	FÖRSTÖRA NATUR OCH SKAPA NY	Det tar lång tid att etablera natur, så ta därför tillvara den natur som redan finns. Naturmiljöer med lång kontinuitet har ofta högre värden och stabilare ekosystem än nya miljöer.
KANTEFFEKT			Fragmentering av landskap leder till att djur som har krav på större arealer slås ut.

Figur 1. Ekologiska grundprinciper som bör beaktas när vi ska ta till vara biologisk mångfald både på landsbygden och i tätorten. (Figur efter DN-håndbok 6, Direktoratet for naturforvaltning 1994, Norge)

Viktiga underlag för Huddinges grönstruktur

När denna grönstrukturredovisning har tagits fram har tillgänglig kunskap om Huddinges natur använts. Ett av de viktigaste underlagen har varit Artportalen (artportalen.se) där huvuddelen av all information om naturvärden i Huddinge finns samlade. Huddinge kommun har tidigare haft en analog Naturdatabank. Men alla uppgifter i den är sedan några år digitaliserade och överförda till Artportalen. Artportalen är en oberoende webb-baserad samlingsplats för fynd av arter. Fynden är fria att utnyttja för alla, allmänhet, forskare, organisationer och myndigheter. Huvudman för Artportalen är Artdatabanken och Naturvårdsverket.

Andra viktiga underlag är:

Huddinge kommun

- Naturinventering 1989
- Gömmarutredningen 1990
- Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun 1994
- Skogsinventering 1995 (opublicerad)
- Inventering av natur i Huddinges tätort 1996 (opublicerad)
- Inventering av rödlistade arter (sammanställning 1997)
- Mångbruksplan (plan för Huddinge kommuns egen skogsmark) 2000

Länsstyrelsen

- Naturvårdsprogram för Stockholms län 1983
- Urskogsinventering 1981
- Odlingabygd i Stockholms län (bl a ängs- och hagmarksinventering) 1993
- Våtmarksinventering 1997
- Limnologiska undersökningar
- Regeringsuppdraget om tätortsnära natur. Aldrig långt till naturen. Program för skydd av tätortsnära

natur i Stockholmsregionen Rapport 2003:20. Länsstyrelsen och Regionplane- och trafikkontoret.

Regionplane- och trafikkontoret

- Natur i Stockholms län 1979
- En skogsbacke i handen 1985
- Storstockholms gröna bälte 1990
- Storstockholms gröna kilar 1993
- Storstockholms grönstruktur 1996
- Hanvedenkilen ”Upplivsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar” 7:2004
- Bornsjökilen ”Upplivsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar” 8:2004
- Upplivsevärden i ABC-stråket – en studie av gröna och blå värdens attraktivitet. Rapport 7:2007.
- Grönstruktur och landskap i regional utvecklingsplan rapport 9:2008

Övriga

- Artdatabanken för hotade arter, SLU Uppsala
- Botanisk inventering inom Huddinge kommun Eva och Björn Klevemark 1969
- Sörmlandsflorainventering Stockholms Botaniska sällskap
- Inventering av fladdermusfaunan i Södermanlands del av Stockholms län. Inst.för viltekologi SLU Uppsala 1990
- Inventering av groddjur i Stockholms stad
- Södertörnsekologernas sjöprojekt (musselinventering, kransalger, kärlväxter, fiskar, trollsländor) 1998-2002.
- Södertörnsekologernas groddjursprojekt 2008.
- Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

Se även referenslistan sist i denna rapport.

Hot mot grönstrukturen

Exploatering – fysiskt och indirekt

Det mest definitiva hotet mot naturmark är naturligtvis att natur exploateras. Och i en expansiv kommun som Huddinge är detta ibland oundvikligt. Huddinge är en del av en storstadsregion som kommer att fortsätta tillväxa. År 2000, ungefär då den första grönstrukturredovisningen gjordes, hade Huddinge 84 500 invånare. År 2010 hade befolkningen ökat till 97 500 och till 2020 har man beräknat kommunens invånarantal kommer hamna på knappt 115 000. Således en befolkningsökning på 30 000 personer under 20 år. (källa: Befolkningsprognos 2011-2020, Kommunstyrelsens förvaltning/Ekonomiavdelningen 20 april 2011) Om befolkningen ökar i enlighet med prognosen riskerar alltså ny naturmark att exploateras.

I en kommun som växer är det viktigt att tillse att det för kommande generationer finns kvar naturkvaliteter för såväl människors behov av rekreation som för växter och djur. Det gäller då att lägga fast var de mest

värdefulla delarna av grönstrukturen finns och långsiktigt skydda dessa, både på landsbygden och i tätorten. Huddinge har redan kommit långt i arbetet att värna den sammanhängande regionala grönstrukturen genom inrättande av naturreservat, men ännu återstår några viktiga avsnitt att skydda. Det gäller att tänka långsiktigt och förstå att de grönområden vi idag har och skyddar kommer få en allt större betydelse både ur ekologisk och socialt hänseende i takt med att övriga icke lika viktiga naturområden på lång sikt exploateras.

En indirekt exploatering är när oönskade ljud, dvs buller, breder ut sig i grönområden och förtar upplevelsen av orörd natur. ”Tysta områden” är generellt sett en bristvara i Stockholmsregionen och bör därför särskilt värnas. Grönområden som har potential att bli ”tysta” bör där det är möjligt åtgärdas. En exploatering är ofta i praktiken ett irreversibelt intrång till skillnad från exempelvis buller som är en störning som i vissa fall kan åtgärdas. Ibland kan buller åtgärdas med bul-

Tystnad är en bristvara och en viktig kvalitet för den som söker avkoppling. I Paradisets naturreservat finns denna kvalitet. Men tyvärr är tystnaden hotad även här. Foto: Thomas Strid

lerskyddsåtgärder, ibland kan det bli aktuellt med flytt av verksamheter som stör genom sammlokalisering till redan störda miljöer.

Skötsel

Att ett värdefullt naturområde är oexploaterat betyder inte att dess värde är ohotat. Stora delar av Huddinges grönområden ligger idag inom områden där jord- eller skogsbruk pågår. I många fall kan naturvärdena bibehållas med nuvarande markanvändning och ibland är även nuvarande markanvändning nödvändig för bibehållandet av vissa naturkvaliteter. Men i de fall där naturvärden är beroende av att lämnas orörda (ur- och naturskogar) eller kräver speciell skötsel (naturbetes- och ängsmarker, ädellövskog) kan det vara nödvändigt att upphäva dagens markanvändning och styra denna genom regleringar inom naturreservat. Detta har också genomförts inom flera av kommunens naturområden, men ännu återstår delar av grönstrukturen som behöver regleras och ändamålsenlig skötsel säkras om dess natur- och friluftskvaliteter ska kunna bestå.

Flera naturtyper kräver speciell skötsel för att dess naturvärden ska bestå. Ängsskötsel på Gömsta äng är ett exempel på detta. Foto: Thomas Strid

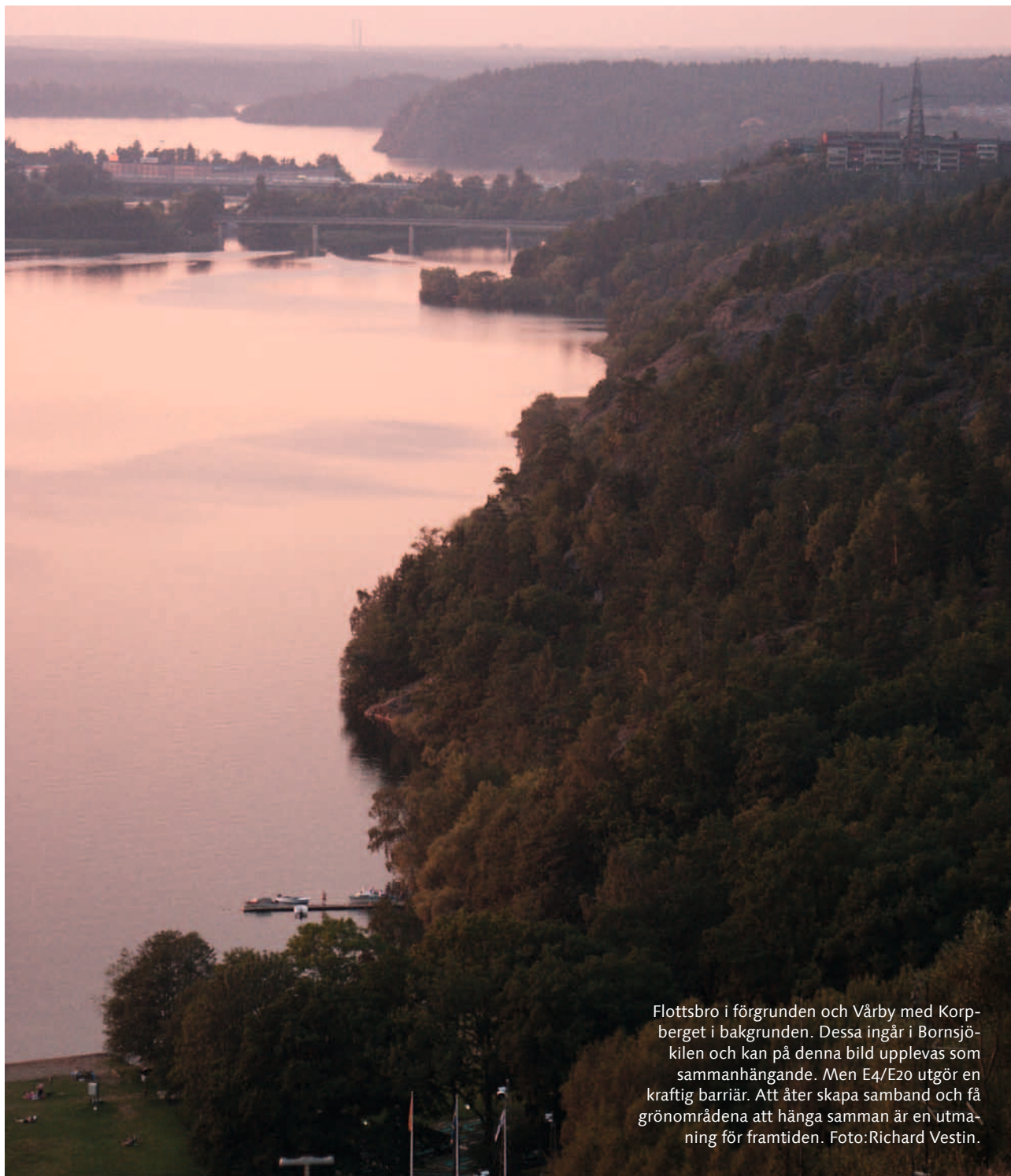

Och utan betesdjur växer våra biologiskt rika våtmarker igen. Här vid Balingsta. Foto: Thomas Strid

Barriärer

En viktig grundprincip när vi diskuterar grönfrågor är att alltid försöka få grönområden att hänga samman så att både människor och djur kan färdas mellan olika grönområden utan att passera bebyggda områden, större vägar eller järnvägar. På flera platser är kontakten mellan olika grönområden bruten eller dålig och vi bör där försöka att återskapa förbindelser. Det krävs även en viss bredd på ett grönområde för att grönstrukturen skall fortsätta att fungera. Exempel på platser

där grönstrukturen är hotad av nya barriärer är Flemingsbergsskogen vid Stensättra (Södertörnsleden), Glömstadalen-Masmo (nya Botkyrkaleden samt andra exploateringar), E4/E20 med breddning och ökad trafik och vid Ågestavägen. Exempel på områden där grönkorridoren är smal är vid Länna-Lissma samt mellan sjön Gömmaren och Kungens kurva. Här är det extra viktigt att värna de gröna sambanden och försöka stärka dessa genom aktiva åtgärder.

Flottsbro i förgrunden och Vårby med Korpsberget i bakgrunden. Dessa ingår i Bornsjökilen och kan på denna bild upplevas som sammanhängande. Men E4/E20 utgör en kraftig barriär. Att åter skapa samband och få grönområdena att hänga samman är en utmaning för framtiden. Foto:Richard Vestin.

Behov av skydd för grönstrukturen

För att viktiga samband mellan naturområden och de mest värdefulla naturområdena skall få ett strategiskt och långsiktigt skydd har Huddinge kommun arbetat långsiktigt med säkerställande av de viktigaste delarna av Huddinges grönstruktur som naturreservat respektive biotopskyddsområde. Utgångspunkten för skyddet har varit den regionala grönstrukturen som pekats ut av Regionplane- och trafikkontoret samt Länsstyrelsen. Dessutom har Länsstyrelsen och Regionplane- och trafikkontoret på uppdrag av Regeringen tagit fram ett program för skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen "Aldrig långt till naturen" - Länsstyrelsens rapport 2003:20 som pekar ut naturområden i Huddinge kommun. Båda dessa viktiga utredningar har sanktionerats av Huddinge kommun.

Huddinge har kommit en bra bit på vägen vad gäller skydd av viktiga grönområden men ännu kvarstår några viktiga grönområden som behöver säkerställas.

Följande viktiga delar i grönstrukturen kvarstår att skydda som naturreservat:

Viktiga områden i regionens grönstruktur

- **Lissmadalgången.** Odlingslandskap med höga natur- och friluftsvärden riksintresse för friluftsliv.
- **Flottsbroområdet och Albysjön.** Höga natur- och friluftsvärden.
- **Ågesta friluftsområde.** Höga natur- och friluftsvärden, riksintresse för friluftsliv
- **Vidjas grönområden mot Lännaskogen och Orångens NR.** Höga natur- och friluftsvärden. Närrecreation.

Lissmadalgången är ett högkvalitativt naturområde som erbjuder besökaren ett levande odlingslandskap. Detta är ett område inom regionens övergripande grönstruktur som nu planeras att långsiktigt skyddas som naturreservat. Foto: Thomas Strid

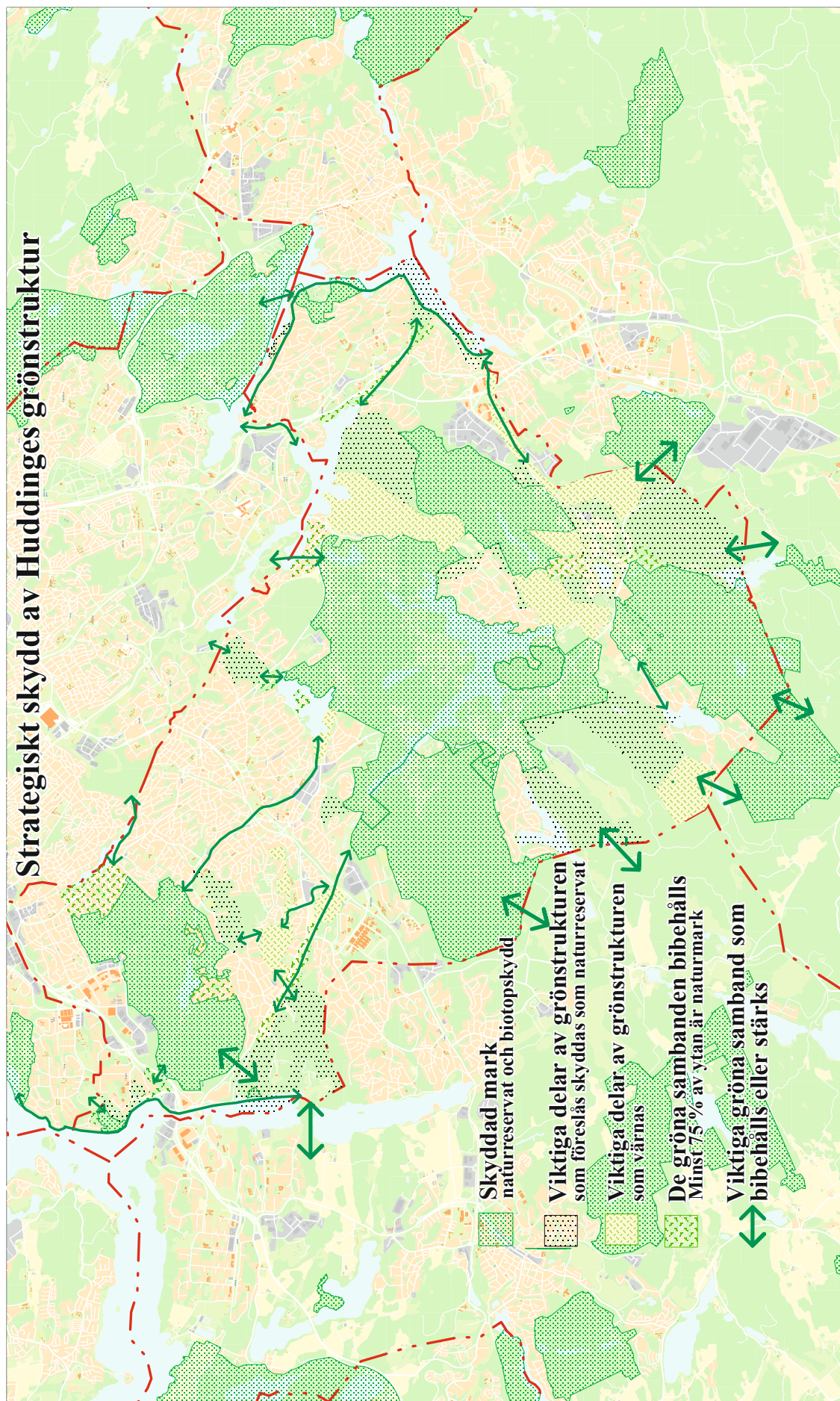
- **Kynäsberget.** Skogsområde med höga natur- och friluftsvärden. Även viktigt närrecreationsområde.
- **Öran och skogsområdet i nordost.** Sjö med mycket höga natur och friluftsvärden. Skogsområde som viktig länk mellan Rudans NR och Paradiset NR. Riksintresse för rörligt friluftsliv.
- **Rudträsket med omgivande skog.** Sjö och kringliggande skogsmark med höga naturvärden. Riksintresse för rörligt friluftsliv.
- **Kvarnsjöberget, Mellanbergsvärdens och Kvarnsjön Gladö.** Område med mycket höga natur och friluftsvärden. Riksintresse för rörligt friluftsliv.
- **Vårbystranden och Vårby gravfält.** Höga natur- och friluftsvärden. Länk i Bornsjökilen mellan Sättraskogens naturreservat och Gömmarens naturreservat. Ekerö. Samband längs Mälarstranden mot Albysjön.

Viktiga naturområden i tätorten

- **Källbrinksskogen.** Höga natur- och friluftsvärden. Stärka det Sociala partiet i Gömmarens naturreservat.
- **Drevvikens strand (Länna-Skogås och Sjöängen).** Sjö och strandområde med höga natur och friluftsvärden. Samband mot Lövstadalen.

Dessutom ska små skyddsvärda skogsmiljöer som har sådana höga naturvärden som inte klarar ett normalt skogsbruk avsättas som biotopskyddsområde eller mindre naturreservat. Sådana beslut är mycket enkla att administrera inom kommunen. Huddinge kommun har varit föregångare här och år 2010 gjort ett biotopskyddsområde (Korpberget) vilket är det första kommunala biotopskyddsområde i Sverige.

Tar bort den här sidan sen när korret är mer klart och vi ser vad vi har för sidor.

Huddinges övergripande grönstruktur

Under 1990-talet har den gröna strukturen i Stockholmsregionen uppmärksammats i flera rapporter från Regionplane- och trafikkontoret (Storstockholms Gröna kilar och Gröna bälte). Den senaste, Grönstrukturen i Stockholmsregionen (1996) och fördjupningsrapporterna ”Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar är det som utgör grunden i denna rapport.

I regionen har tio gröna kilar med spetsen pekande in mot Stockholms innerstad lokaliserats. Två av dessa, Bornsjökilen och Hanvedenkilen, berör Huddinge. Syftet med de gröna kilarna är att människor skall kunna ströva genom mer eller mindre obruten natur från innerstaden ut mot landsbygden. Varje kil byggs upp av natur-, kulturvetenskapliga och sociala värden. Kilarna delas upp i värdekärnor och kilområden. **Värdekärnorna** består av två eller flera olika värden medan **kilområdena** inte har överlappande värden men är ändå viktiga för att binda samman värdekärnorna i kilen. I kilstrukturen anges också **svaga avsnitt** som precis som värdekärnorna är särskilt känsliga för ingrepp. Kilarna binds samman genom **gröna länkar**.

Modern miljöpsykologiforskning visar att grönområden har stor betydelse för tätortsbefolkningens välbefinnande. Dessutom fungerar grönområdena som ekologiska stödsystem till staden. Till exempel renas luften från stoft. Parker i stadsmiljö innehåller ner till en tusendel av den mängd stoft som finns i omgivningen. Vatten och öppna fält bidrar till stadens genomluftning. De skogsbevuxna kilarnas lägre temperatur i förhållande till staden skapar också en bris som förstärker genomluftningen. Grönområden nära bebyggelsen ger även möjligheter till kretsloppslösningar, exempelvis lokalt omhändertagande av dagvatten, spridning av slam på åkermark osv.

Stora sammanhängande grönområden är viktiga också för den biologiska mångfalden. Kilarna bidrar till ett rikare djurliv i våra tätortsnära parker genom att framför allt djur kan spridas dit från de stora grönområdena längre ut. Därmed motverkas den utarmning av arter som lätt sker i stadens små, starkt påverkade, områden. Spridningskorridorerna måste dock innehålla samma typ av miljöer som de områden man vill ha spridning från. Artrikedomen i Stockholmsområdet minskar när biotoper skärs av från varandra så att djur och växter

får svårigheter att sprida sig. Mest drabbas djur som lever i sällsynta biotoper.

Hur är kilarna uppbyggda

Kilarna delas, som nämnts ovan, in i två värdekategorier; värdekärnor och kilområden. Kilarna förbinds sinsemellan av gröna länkar. I kilsystemet finns en rad svagheter. Kilarna är även avbrutna av vägar eller bebyggelse i vissa delar. De har också svaga zoner, där minimibredden på 500 meter underskrids. Begreppet **avbrutna kilar** betecknar områden i kilen som är bebyggda men där sambandet mellan kildelarna bör stärkas.

Värdekärnor

Dessa består av stora sammanhängande områden där flera sammanfallande naturvärden inom kategorierna sociala, naturvetenskapliga eller kulturvetenskapliga värden sammanfaller. De omfattar i allmänhet hela landskap med skogar, kulturmarker och sjöar. De skall vara minst tre kvadratkilometer stora. I värdekärnorna rymms en mångfald olika naturmiljöer och i regel också för länet ovanliga naturtyper, vilket borgar för stor biologisk mångfald. Områdena skall också vara så stora att de även på sikt kan bibehålla sin artrikedom. Värdekärnorna är genom sin rika biologiska mångfald viktiga som källområden för många djurarter. Här finns goda förutsättningar för lyckad fortplantning, vilket är en förutsättning för kolonisering och bibehållande av den biologiska mångfalden i intilliggande områden.

Värdekärnorna är särskilt känsliga för ingrepp, och exploatering av dessa områden bör definitivt undvikas. När värdekärnornas storlek skall beräknas bör man räkna bort en störszon från bebyggelse på cirka 500 meters bredd. Framför allt från större vägar har man ofta en bred bullermatta som påverkar både friluftsliv och djurliv negativt.

Kilområden

Dessa områden har huvudsakligen kvaliteter för friluftslivet genom sitt läge och tillgänglighet. De inre kilområdena är oftast oersättliga eftersom de är de enda kvarvarande grönområdena i den centrala delen av Stockholmsregionen.

Svaga zoner

De partier av kilarna som underskrider 500 meters bredd klassificeras som svaga zoner. I allmänhet är de i sin helhet bullerstörda från omgivande trafikleder. Räkningar med en buffertzon för störningar på 500 meter blir dock minimibredden på en kil cirka 1,5 kilometer, vilket ger en relativt störningsfri central kildel på 500 meters bredd. Naturtyperna, som ingår i de svaga zonerna, är ofta så fragmentiserade att de har blivit biologiskt utarmade. De når inte upp till en för naturtypen normal artuppsättning. De svaga zonerna är särskilt känsliga för exploatering.

Avbrutna kilar

Att en kil är avbruten innebär att den inte sammanbinds av något grönt stråk men att ett samband mellan kildelarna är önskvärt och att det bör förbättras på olika sätt. Det kan vara att till exempel anlägga gång- och cykelbanor, eller göra skyltning av sträckan mellan kilarna. Det kan också innebära anläggning av plan-

teringar med mera för att få kilen att fungera bättre ur spridningssynpunkt.

Gröna länkar

Kilstrukturen i länet är påfallande välbevarad. Detta gäller dock inte de gröna tvärförbindelserna mellan kilarna. De gröna länkarna har i många fall redan exploaterats. Gröna länkar är viktiga för människors behov av att till fots kunna ta sig till både värdekärnor och utflyktsområden som ligger i andra kilar. De har också en betydelse för spridning av djur och fåglar och därmed för den biologiska mångfalden. Två tydliga breda gröna band kan urskiljas i Stockholmsregionen. Ett ligger norr om Stockholm och ett i söder som berör bland annat Huddinge. Båda ligger på cirka 25-30 kilometers avstånd från centrum. Det kan vara nödvändigt att stärka sambanden mellan kilarna med ytterligare gröna länkar.

Figur 3. Detta är en förenklad bild över länets övergripande grönstruktur där det syns hur de gröna kilar avslutas med en spets in mot Stockholms innerstad. Två av kilar berör Huddinge, Bornsjökilen och Hanvedenkilen.

Beskrivning av Huddinges kilar

Här följer en beskrivning av de två kilarna i Huddinge kommun som ingår i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur. Beskrivningarna är hämtade ur rapporten Grönstrukturen i Stockholmsregionen (1996). Se karta sid 78.

Huddinges gröna kilar är välbesökta. Vid Ågestasjön är fågelskådning något som drar 1000-tals besökare varje år. Foto: Thomas Strid

1. Hanvedenkilen

Kilen förser en stor del av Stockholmsregionens invånare med strövvänliga rekreationsområden. Kilen är i huvudsak skogsbevuxen och innehåller stora obrutna skogsområden som de vid Hanveden och Borberget. Grödinge, i kilens västra del, är en vidsträckt jordbruksbygd.

Kilen har havskontakt i sina två södra kilspetsar, vid det lövskogsbevuxna herrgårdslandskapet vid Häringe-Hammersta, samt vid Fitunaområdet.

Den gröna strukturen sträcker sig idag, om än flikad, ända in till området norr om sjön Magelungen. Hanvedenkilens avgränsning följer i stort den sammanhängande grönstrukturen som inramas av tätbebyggt område ned till Tumba-Jordbro. Därefter följer kilens avgränsning kulturhistoriskt och naturvetenskapligt värdefulla områden som även har sociala och pedagogiska värden. Kilen slutar vid havet på ömse sidor om Södertörnshalvön.

Svaga zoner

Hela Magelungens kilområde är en svag zon med sina mycket smala gröna korridorer och kraftiga barriärer. Området vid Hjorthagen nordost Lissmasjön är också en svag zon som underskrider 500 meters bredd.

Konflikter

- Området norr om vägen till Ågesta, nordväst och sydost om Högmora anges i regionplanen som bebyggelsezon. Till områdena planeras en tunnelbaneförbindelse. Om området helt bebyggs medför det att förbindelsen med Magelungens kilområde bryts och utgår ur kilstrukturen.
- I regionplanen anges området kring Björnkulla, Visättra och Flemingsberg som regionalt utbyggnadsområde. Området utgör en del av värdekärnan och

Fagersjöviken ingår i Magelungens kilområde. Här ses militärbron samt bebyggelsen vid Farsta strand i bakgrunden. Foto: Thomas Strid

en utbyggnad medför störningar. Kilens bredd kommer att närma sig 1,5 km mot bebyggelsen vid Gladö kvarn.

- Södertörnsleden kommer att skära genom de värdefulla friluftsområdena söder om Ormlången. Vägen kommer att få en stor barriäreffekt, framför allt för friluftslivet.
- Botkyrkaleden kommer att dras genom den gröna länken Grantorp, som kommer att förlora sin funktion.

Om det regionala utbyggnadsområdet fullföljs och Södertörnsleden byggs kommer skogsområdet mellan Flemingsberg och Gladö kvarn att få minskad betydelse som ostört friluftsområde. Området minskar från cirka åtta kvadratkilometer till tre kvadratkilometer.

1.1 Magelungens kilområde

Kilområdet är i sin helhet mycket smalt och uppsplittat men har ändå stor betydelse för friluftslivet. Området är barrskogsdominerat men här finns även våtmarker och sjön Magelungen.

Värden

De sociala värdena är mycket höga. Här finns mindre våtmarksområden med vissa naturvetenskapliga värden.

Avgränsning

Området avgränsas av vägar och bebyggelse.

Störningar

De viktigaste störningarna är förutom bebyggelse, som på flera håll tränger in i kilen, järnvägen med pendeltågstrafik.

1.2 Ågesta-Ormlången värdekärna

Värdekärnan är en av de mest välbesökta i regionen. Det präglas i sina centrala delar av ett vackert odlingslandskap runt Ågesta, Stensättra och Balingsta gårdar. Här ligger Ågestasjön, en av stockholmstraktens finaste fågelsjöar. I det varierade kulturlandskapet ryms även ädellövskogar, våtmarker och kuperade barrskogsområden.

Den östra delen av värdekärnan utgörs av det barrskogsdominerade landskap som omgärdar Ågesta friluftsgård. Även i områdena sydväst om Ormlången finns attraktiva strövskogar, bland annat Flemingsbergsskogen. I den kulturhistoriskt intressanta Sundby gård finns Huddinge kommuns friluftsgård.

Värden

Värdekärnan ingår i sin helhet i Ågesta-Lida riksintresse för friluftslivet. De högsta naturvetenskapliga värdena är koncentrerade kring Ågestasjön och dess

Inom Ågesta-Ormlången värdekärna hittar vi den sällsynta större vattensalamandern på flera platser. Här vid en av Ågesta golfbanas dammar.
Foto: Thomas Strid

fågelliv, men här finns också höga värden knutna till de fågelrika våtmarkerna runt Lissmasjön, Flemingsbergsskogen med bl a den orörda Orrmossen, Lissma Kvarnsjö och naturskog vid Björksättrahalvön och Länna. Odlings- och herrgårdsmiljöer har regionala kulturvärden.

Avgränsning

Värdekärnan avgränsas i norr av Ågesta natur- och kulturmiljöintressen och i nordväst av de för friluftslivet mycket attraktiva skogsområdena runt Mörtsjön. I sydväst bildar våtmarksområdena Smedens kärr och Orrmossarna gräns. I områdets östra del är Ågesta golfbana undantagen värdekärnan. I sydost utgörs gränsen av den naturvetenskapligt värdefulla Lissmasjön.

Störningar

Genomfartstrafik på vägen mellan Jordbro och Huddinge samt skjutbana vid Gladö kvarn.

1.3 Rudans kilområde

De starkt kuperade skogarna som omger sjön Rudan har stor betydelse som promenad- och motionsområde. Här finns friluftsgård och badplats. Området är av strategisk betydelse som inkörspport till värdekärnan Hanveden från Handen, samt som grön länk mellan Tyresta och Hanvedenkilen. Sörmlandsleden passerar genom området.

Värden

Området har främst sociala värden. Kilområdet är en del av ett större område av riksintresse för friluftslivet.

Avgränsning

Kilområdet avgränsas i öster av bebyggelse och i väster av värdekärnor.

Störningar

Genomfartstrafik på Södertörnsleden. Haningeledens anslutning mot Nynäsleden har nyligen dragits över områdets södra del vilket har inneburit att den gröna förbindelsen till Tyrestakilen försvagats kraftigt.

1.4 Hanvedens värdekärna

Denna värdekärna ger genom sin karghet och vidsträckta skogar en sann vildmarkskänsla. Vildmarksarter som älg och tjäder kan här finna sin tillflykt. Värdekärnan är nästan helt fri från bebyggelse och vägar. Hällmarkerna dominerar och de magra tallskogarna ger karaktär åt landskapet. Skogarna är relativt kraftigt påverkade av skogsbruk, men det finns även partier med gammal urskog. Länets högsta punkt - Tornberget

- ligger här. Inom området finns vidare en rad orörda myr- och mossekomplex och örtrika sumpskogar.

Området nyttjas flitigt som strövområde. Flera mindre sjöar rymms inom värdekärnan och vid Öran finns en badplats.

Värden

Värdekärnan ingår i sin helhet i riksintresse för friluftslivet. Här finns stora områden med höga till högsta naturvetenskapliga värden knutna till naturskogar, myrmarker och sumpskogar.

Avgränsning

I sydväst bildar naturvetenskapligt värdefulla skogsområden gräns. I nordost bildar ströv- och rekreationsmarker kring sjön Öran gräns mot tätbebyggelse.

1.5 Kvarnsjön-Grindsjöns kilområde

Detta stora kilområde domineras i norr av barrskogar och är flitigt använt för friluftsliv. Sörmlandsleden passerar genom området. De omgivande bostadsområdena är mycket tätbefolkade och området är därför betydelsefullt. I kilområdets södra del splittras skogsområdena upp av jordbruksmark.

Värden

Området har främst sociala värden. Området norr om väg 225 är av riksintresse för friluftslivet. Här finns också mindre områden som är naturvetenskapligt värdefulla, bland annat den fågelrika Vedasjön, samt Grindsjöns örtrika skogar. Kulturhistoriskt värdefullt odlingslandskap finns i områdets södra del.

Avgränsning

Området som bildar ”hål” i kilområdet är Gladö industriområde, Tullinge flygplats, samt bebyggelse vid Gladö och Ådran.

Störningar

Kraftiga bullerstörningar finns runt Gladö industriområde, där en sopstation och en motorbana är belägna.

I Hanveden kan man upptäcka en orörd natur med riktig storskog. Inte minst vid Trehörningen mitt i Paradisets naturreservat. Foto:Thomas Strid

Kvarnsjön har höga naturvärden men är också en populär sjö för rekreation. Inte minst bad och fiske, till exempel kräftfiske i augusti.

2. Bornsjökilen

Bornsjökilen är en varierad kil med många olika värden. Den innersta delen är det avskilda men värdefulla grönområdet vid Sättra. Kilen fortsätter som en avbruten kil längs Mälarstranden till Gömmarenområdet. Det skogsbevuxna Gömmarenreservatet har mycket stor betydelse som närmaste strövområde för en stor befolkning i sydvästra Stockholm. Kilen fortsätter utåt via sydvästra Stockholm. Kilen fortsätter utåt via värdekärnan Flottsbro med sin dramatiska topografi där en förkastningsbrant stupar ner i Alby- och Tullingesjön. Flottsbroområdet är också det ett välbesökt friluftsområde. Väster om sjöarna breder ett kulturlandskap ut sig, som är av riksintresse. Ytterligare västerut på andra sidan E4/E20 ligger den stora värdekärnan Bornsjön. Den klara sjön mitt i värdekärnan är av riksintresse för naturvärden. Den omges av delvis gamla barrskogar men även av ett vackert kulturlandskap som fortsätter främst söder om sjön men även vid Mälarstranden i norr. Slutligen ska nämnas den klassiska botaniska lokalen Korpberget (Södertälje/Salem) med en av Europas nordligaste förekomster av vild murgröna.

Svaga länkar

Kilen har flera svaga länkar och en avbruten kilförbindelse. Den avbrutna kilförbindelsen återfinns mellan Sättraområdet och Gömmaren. Den första svaga zonen ligger i kilområdet Gömmaren och är en midja mellan sjön Gömmaren och bebyggelsen invid E4/E20. Ytterligare en svag länk är kopplingen mellan kilområdet Gömmaren och värdekärnan Flottsbro. Området är bara en kilometer brett och är stört av trafiken på Glömstavägen.

Sjön Aspen ligger mitt i kilområdet med samma namn. De gröna förbindelserna mellan yttre och inre kildel är mycket smala här.

Störningar

Glömstavägen och E4/E20 medför bullerstörningar och begränsar dessutom framkomligheten i kilen.

Konflikter

Planer på bebyggelse finns vid:

- Masmoområdet. Masmoplatån utpekas i regionplanen som ett bebyggelseområde. Genomförs dessa planer kommer kilområdet att i detta område närma sig minimigränsen på 500 meter.

- Gömmaren
- Vretarna söder om sjön Aspen

Planerade kommunikationsleder berör:

- Gömmarens kilområde (Tvärspårväg och Glömstaleden). Utbyggnad av Botkyrkaleden samt snabbspårväg berör områdets anslutning till värdekärnan vid Flottsbro. De kommer att bilda barriärer för friluftslivet men även för djurliv. Vid planläggning av dessa projekt bör någon form av så kallade ekodukter övervägas.
- Lovisebergs kilområde (Glömstaleden). Ny sträckning av Glömstavägen inkräktar på områdets norra kant. Med ökad och snabbare trafik samt större bredd på vägen kommer bullerstörningar att öka. Vägen kommer att bli en kraftig barriär mellan de olika kil-delarna.

Förfart Stockholm planeras att ledas in i tunnel i Sättraområdet.

2.1 Gömmarens kilområde

Större delen av Gömmarenområdet är skogsbeklätt. Sjön Gömmaren är en vacker bad- och fiskesjö. Området är det enda större grönområdet i de sydvästra närförorterna och det är ett omtyckt friluftsområde. Huvuddelen av området omfattas av Gömmarens naturreservat.

Värden

Hela området har mycket höga sociala värden. En ravin, Gömmarravinen, med frodig växtlighet i norra delen av området har höga naturvetenskapliga värden.

Avgränsning

Avgränsningen följer i stort naturvårdsområdets gräns plus grönområdet vid Vistaberg i söder.

Störningar

Kilområdet bullerstörs från E4.

2.2 Loviseberg kilområde

Ett mestadels skogsklätt strövområde som fungerar som grön korridor mot Hanvedenkilen. Vandringsleden Huddingeleden löper genom dalgången.

Värden

Hela området har höga sociala värden.

Avgränsning

I väster möter detta randområde Flottsbroområdet. Den östra delen har stor betydelse som en av de få gröna korridorer som binder samman Bornsjökilen med Hanvedenkilen.

Störningar

Buller från Glömstavägen är främsta störningskällan.

2.3 Flottsbro värdekärna

Värdekärnan är ett geografiskt spännande område med en hög förkastningsbrant som stupar ned i Alby - och Tullingesjöarna som i sin tur åtskiljs av en rullstensås. I området finns bäckraviner med intressant flora och ädellövskogar.

En väl utnyttjad friluftsgård med friluftsbad ligger centralt i området liksom skidbackar och motionsspår. Häggstaberget vid Albysjön är det bästa klätterberget i Stockholm.

Värden

Hela området har mycket höga sociala värden. Det är också av regionalt intresse ur naturvetenskaplig synpunkt. Näset ingår i en kulturmiljö av riksintresse.

Avgränsning

Avgränsningen följer i stort de gränser som anges i länsstyrelsens naturkatalog men med en generösare östlig gränsdragning som motiveras av betydelsen för friluftslivet.

Grön länk mellan Hanvedenkilen och Bornsjökilen

Mellan Hanvedenkilen och Bornsjökilen finns bara en grön länk som binder samman dessa två områden. Denna gröna länk benämns Grantorp.

Grantorp grön länk

Grantorp utgör en grön korridor mellan Hanvedenkilen och Bornsjökilen med vandringsleden Huddingeleden som löper genom Glömstadalgången.

Värden

Området har höga sociala värden.

Avgränsning

Området har betydelse som en av de få gröna korridorer som binder samman Bornsjökilen och Hanvedenkilen.

Störningar

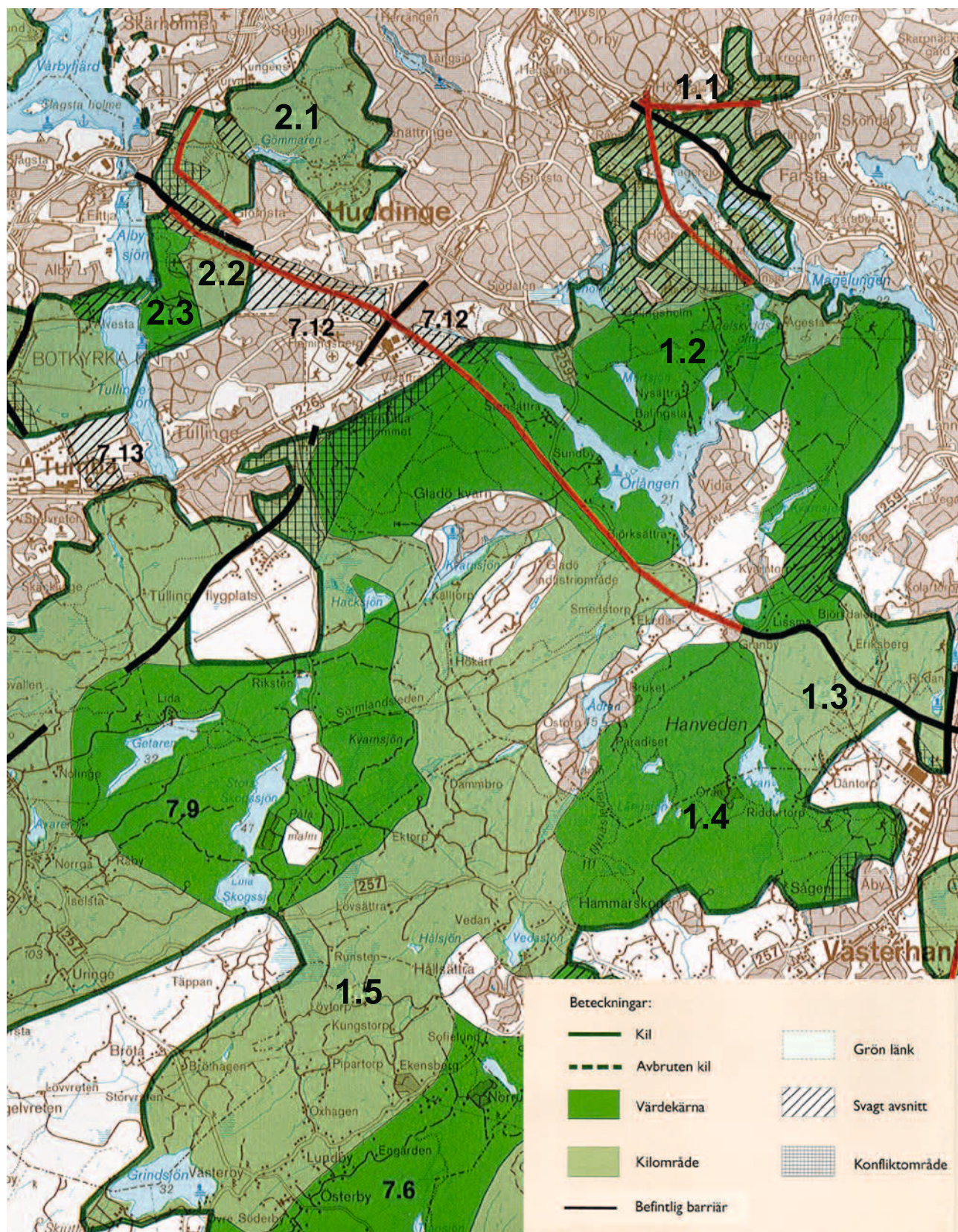
Området bullerstörs från nuvarande Glömstavägen.

Konflikter

Ny sträckning av Glömstavägen (Botkyrkaleden) medför att området inte längre kan betraktas som en grön länk.

Flottsbro är ett välbesökt naturområde. Här finns allt från fina skogar och värdefulla ängsmarker till ett populärt friluftsbad och skidbacke. Foto: Bengt Blomquist

Karta över Hanvedenkilen, Borsjökilens och den gröna länken mellan dessa.

Huddinges mest värdefulla naturområden

I följande kapitel redovisas alla naturområden i kommunen som har mycket höga naturvärden ur framför allt aspekten biologisk mångfald. För respektive område redovisas en kort beskrivning av området, en sammanfattning samt vilka förutsättningar som krävs för att naturvärdet skall bestå. För den som vill läsa mer finns källhänvisningar. Observera att många mindre områden såsom nyckelbiotoper i skogen samt enstaka växtplatser och boplatser inte medtagits i denna rapport av utrymmesskäl. Kunskap om dessa lokaler finns dels på skogsstyrelsens hemsida (Skogens pärlor) och dels i Naturvårdsverkets och SLU:s databas Artportalen.se.

1. Korpberget

Korpberget består av en barrblandskog av naturskogs-karaktär. På höjdpartierna dominerar tall och i sänkor och slänter ökar graninslaget. En liten sumpskog finns i norra delen. I branterna ut mot Mälaren växer många stora tallar. Ett litet parti med lindar står i nordvästra delen. Från områdets högsta punkt är det en mycket vacker vy ut över Mälaren. Geologiskt intressant är den förkastningsbrant som vetter ut mot Mälaren. I området förekommer rödlistade arter och signalarter som visar att denna skog har haft en lång skoglig kontinuitet och att skogen har mycket höga naturvärden. Området ingår i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur som en avbruten kil mellan Sätterskogen och Gömmarområdet. Delar av Korpberget avsattes som biotopskyddsområde 2010.

1. Korpberget. Foto: Richard Vestin

Sammanfattning: Skogsområde med höga botaniska skyddsvärden med flera rödlistade arter. Även geologiskt är den tydliga förkastningsbranten intressant.

Förutsättning för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Grönstrukturinventering 1996

Huddinge naturinventering 1989

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Beslut om Korpbergets biotopskydd

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

2. Vårbystranden. Foto: Tiina Laantee

2. Vårbystranden

Vårbystranden är ett ädellövriskt område som härstammar från den gamla herrgården som legat här. Bland annat finns här en naturligt föryngrad bokskog med spridning från några äldre bokträd. Detta är en av Huddinges tre bokskogar varav detta är den största och mest livskraftiga. Det är intressant att en spontan spridning skett vilket visar på att detta är ett gynnsamt läge för bokträd. I skogen finns en rik och varierad flora. Området ingår i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur som en avbruten kil mellan Sätterskogen och Gömmarområdet. Hela objektet har mycket höga rekreativvärden som tätortsnära natur.

Sammanfattning: Ädellövskog med bl a en bokskog med höga botaniska skyddsvärden. Strandområde med höga natur- och rekreationsvärden.

Förutsättning för bibehållande av områdets naturvärden: Att vidta åtgärder som gynnar ädellövträden samtidigt som en viss öppenhet bibehålls.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Artportalen
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

3. Vårby källa

Området består av en djup bäckravin, vilken är fortsättningen på Gömmarravinen nedströms E4/E20. I länet finns endast två raviner som är djupare. Ravinen har

avverkats på stora granar och skogen består numera av en gles lövskog. Strutbräken och skavfräken är marktäckande i vissa partier. Flera källsprång kommer ut i ravinens sluttningar. Här förekommer även rödlistade växter. I bäcken finns ett utplanterat, men idag naturligt reproducerande, bestånd av bäckröding.

Sammanfattning: En bäckravin med höga botaniska, zoologiska och geologiska skyddsvärden.

Förutsättning för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen ej avverkas och att den goda vattenkvaliteten bibehålls. Avledning av vatten får inte ske.

Källa:

Projekt hotade arter på Södertörn 1996
Huddinge naturinventering 1989
Länsstyrelsens naturvårdsprogram 1983
Artportalen
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

3. Vårby Källa. Foto: Richard Vestin

4. Vårby hage

Området består av ett gravfält som betas av får. Denna tämligen välhävda hage med ädellövträd, gynnar många fågelarter och kärlväxter.

Sammanfattning: Hagmark med botaniska och zoologiska skyddsvärden.

Förutsättning för bibehållande av områdets naturvärden: Att området hålls öppet och att bete fortsätter.

Källa:

Artportalen

Se även tätortsdelen i denna rapport

4. Silverblåvingar på Vårby gravfält. Foto: Thomas Strid

5. Gömmarens naturreservat

a. Gömmarravinen

En djup bäckravin (länets tredje djupaste) omgiven av granskog som helt försörjs med vatten från olika källtillflöden. Området kan delas in i tre delar från väster till öster.

- De nedersta 400 metrarna med grov granskog som skuggar de rikligt förekommande källsprången i ravinslutningen. Här finns en del lågor.
- De mellersta 400 meterna är granskogen avverkad och trädskiktet utgörs till största delen av en ung generation med al. Många källsprång finns utmed kanterna och ravinbotten är ofta flack.
- Den östligaste delen av ravinen upp mot sjön Gömmaren har en svag och grund ravinbildning och där är skogen också avverkad. Här finns inte så mycket källsprång.

Ravinens västra del har mycket höga botaniska värden för både kärlväxter och kryptogamer. Flera rödlistade arter förekommer. Hela ravinen är dock intressant tack vare det stora antalet källor och att bäcken är odikad och tillåts meandra fritt. Inom de avverkade delarna

finns fortfarande några mindre förekomster kvar av en del rödlistade arter vilka förhoppningsvis åter kan breda ut sig längs bäcken om skogen lämnas för fri utveckling.

I bäcken finns en utplanterad men idag naturligt reproducerande stam av bäckröding. Fågelfaunan är också rik, särskilt när det gäller tättingar.

Sammanfattning: En bäckravin med höga botaniska, zoologiska och geologiska skyddsvärden. Flera rödlistade växter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Områdets hydrologi får inte förändras vilket innebär att hela tillrinningsområdet måste skyddas för att värdena skall bestå. Skogen lämnas för fri utveckling och besökare bör ledas till befintliga stigar och vägar eftersom området är känsligt för tramp.

Källa:

Länsstyrelsen naturvårdsprogram 1983

Huddinge naturinventering 1989

Gömmarutredningen

Projekt hotade arter på Södertörn 1996

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Beslut om Gömmarens naturreservat

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

5 a. Gömmarravinen. Foto: Richard Vestin

5 b. Naturskog på Masmoberget Thomas Strid

b. Masmoberget

Detta är ett område med tämligen orörd hållmarkstallskog med många lågor, vilket kan bero på dess vindkänsliga läge. Halva området brann 1989 vilket har gjort att den idag så ovanliga brandberoenda faunan och florans blomstrat upp i området. Även de partier som inte brunnit har dock mycket höga naturvärden tack vare att området är tämligen opåverkat av skogsbruk. Ett stort antal rödlistade arter är funna inom området. Berget erbjuder en vacker utsikt. Större delen av Masmoplatån införlivades i Gömmarens naturreservat 2010.

Sammanfattning: Ett naturskogsliknande område med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden som utgör en viktig miljö för många rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Området lämnas för fri utveckling. Eftersom huvuddelen av området är skogligt impediment bör detta inte vara någon konflikt.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering 1989
Gömmarutredningen
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

c. Ädellövskog i Segeltorp och Långängen

Detta är ett område som består av ett skogsparti och en öppen dalgång. Skogen har ett stort inslag av ädellövskogar med grova ekar och hasselbuskar. I många gläntor har asp vandrat in. På områdets små höjdparter växer hållmarkstallskog. Söder om detta skogsområde

ligger Långängen som är en öppen före detta åkermark. I dalen finns också några öppna diken. På Långängen och upp i de närbelägna skogsbrynen finns en intressant kräl- och groddjursfauna, särskilt i den östra delen. Detta är ett av de bättre studieområdena för dessa organismgrupper i Stockholmstrakten tack vare deras individ- och variationsrikedom. Flera olika färgformer finns av bland annat huggorm. Den rödlistade större vattensalamandern förekommer också här.

Sammanfattning: En ädellövskog och en öppen dalgång med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att det höga ädellövinslaget bibehålls och att den öppna dalgången bibehålls öppen. Området får inte heller dikas ut utan istället bör ytterligare våtmarker skapas.

Källa:

Huddinge naturinventering 1989
Gömmarutredningen
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

5 c. Norr om Långängen finns en trevlig promenadvänlig ädellövskog. Foto: Richard Vestin

5 d. Söder om Långängen finns några alkärr med höga naturvärden. Foto: Richard Vestin

d. Alkärr i Segeltorp

Området består av två intilliggande sumpskogar med opåverkad hydrologi. Den större sumpskogen består av ett al- och björkkärr med en del gran. Alarna har välutvecklade socklar. En hel del lågor finns av framför allt gran. I det mindre området som är av liknande karaktär finns en hel del död asp. En bågskyttebana finns i området vars aktiviteter sliter på mark och vegetation.

Flera signalarter samt förekomst av rödlistade växter bekräftar områdets kvaliteter. Detta har medfört att skogsstyrelsen utpekat området som nyckelbiotop.

Sammanfattning: Alkärr med höga botaniska värden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Områdets värden är beroende av att hydrologin inte förändras samt att området inte avverkas. Möjligen kan enstaka granar plockhuggas för att hålla ett högt lövinslag.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

e. Sumpskog vid Fullersta kvarn

Detta är ett alkärr med enstaka gran på näringsrik mark. Området innehåller många mycket blöta partier med omfattande källpåverkade partier i den norra delen. Alkärrret är välutbildat och har mycket höga värden för bland annat mossfloran.

Detta är en högintressant sumpskog med mycket höga botaniska värden med förekomster av många signalar-

ter samt några rödlistade arter vilka bekräftar dessa värden. Detta har även medfört att området klassats som nyckelbiotop av skogsstyrelsen.

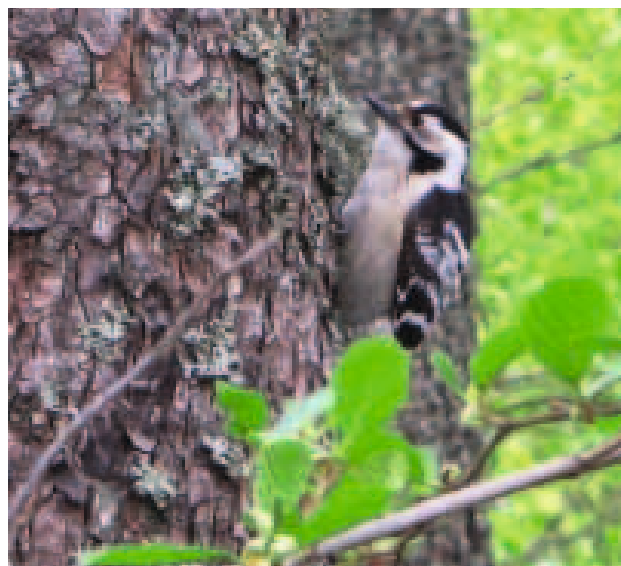
Området ingår i det Europeiska nätverket av skyddsvärd natur, NATURA 2000.

Sammanfattning: En sumpskog med höga botaniska skyddsvärden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Områdets hydrologi får inte påverkas. Dessutom kan inget skogsbruk bedrivas om områdets höga naturvärden skall bestå.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen
Natura 2000

I Natura 2000-området vid Fullersta kvarn lever många rödlistade djur och växter, bland annat den mindre hackspetten. Foto: Thomas Strid

f. Fullersta kvarn

Området består av några gamla igenvuxna kvarndammar samt utloppsbacken därifrån. Kvarndammarna är starkt igenvuxna, vilket ger mycket goda förutsättningar för bland annat mossor och grod- och kräldjur. Här finns exempelvis jätteskedmossa vilken är ovanlig. I utloppsbacken som kantas av al finns också värdefulla miljöer för bland annat mossor.

Även andra botaniska värden finns i området.

Sammanfattning: Gamla kvarndammar och en utloppsback med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden.

5 f. Vid Fullersta kvarn finns gamla kvarndammar som är ett uppskattat studieområde för vattenlevande djur.
Foto: Richard Vestin

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Dammarna måste hållas öppna. För att den sällsynta jätteskedmossan skall finnas kvar måste man dock undvika en storskalig upprensning i dammen. En lättare rensning skulle däremot säkert gynna arten.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering 1989
Gömmarutredningen
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

till största del klassad som nyckelbiotop eller skog med höga naturvärden av skogsstyrelsen.

Sammanfattning: En fuktskog med höga botaniska skyddsvärden som också utgör en viktig miljö för många djurarter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Beslut om Gömmarens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

g. Fuktskog vid Gömmartorget

Ett medelfuktigt till mycket fuktigt område med sumpskogskaraktär. Nordöstra delen består av ett björk- och alkärr. En liten bäck rinner genom området från ett stort vitmossekärr med tall och björk ner till sjön Gömmaren. Nedströms denna bäck växer gammal grov gran och en del grova döda lågor finns. Här finns även grova aspar, alar m m. Området har varit med som referensområde för skogsskador.

Skogen innehåller många småmiljöer som ger förutsättningar för ett rikt djur- och växtliv. Området är

5 g. Fuktskogen vid Gömmartorget. Foto: Richard Vestin

6. Källbrinksskogen

Källbrinksskogen består av en varierad näringsrik granskog på frisk till fuktig mark. Vissa delar består också av tallskog. Områdets hydrologi är delvis påverkad men stora delar är fortfarande relativt opåverkade. Skogen har både botaniska och faunistiska värden med bland annat ett rikt fågelliv. På växtsidan förekommer flera signalarter och rödlistade arter som indikerar värdefulla biotoper. Synnerhet sumpskogspartierna mot Skogslyckevägen i den västra delen av området har mycket höga botaniska skyddsvärden. Inom hela området finns av skogsstyrelsen flera utpekade nyckelbiotoper och skogsobjekt med höga naturvärden. Området ingår också i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur.

Sammanfattning: Ett skogsområde med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden med förekomster av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att områdets hydrologi inte förändras och att granskogspartierna lämnas för fri utveckling. En åtgärd som skulle höja områdets värde ytterligare är att lägga igen de diken som avvattnar vissa sumpskogspartier. Områdets storlek kan inte heller minskas utan att det får negativa konsekvenser på områdets ekosystem.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

6. Källbrinksskogen. Foto: Richard Vestin

7. Lövstadalgången

Ett småskaligt kulturlandskap med ett nyrestaureerat vattendrag och botaniskt artrika hagmarker. På hagmarkerna hittar vi många växter som bara finns på naturbetesmarker. I intilliggande områden sker förätning och denna dalgång utgör ett viktigt närreklamationsområde. Området innehåller även flera fornlämningar.

Området utgör även en grön länk mellan Gömmarområdet och Glömstadalen.

Sammanfattning: Kulturlandskap med höga naturvärden samt höga värden för det rörliga friluftslivet.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att kulturlandskapets hävdas genom slåtter och bete samt att ingen växtnäring tillförs naturbetesmarkerna.

Källa:

Artportalen

7. Lövstadalgången. Foto: Tiina Laantee

8. Flottsbroområdet

En markant förkastningsbrant öster om Albysjön tillsammans med åsavlagringar mellan Albysjön och Tullingesjön har givit upphov till ett intressant landskap med stora höjdkontraster. På sluttningarna ner mot Albysjön ligger Gömsta och Häggsta ängar. Ängarna sluttar mycket kraftigt ner mot sjön och är rester av det gamla odlingslandskapet. Längs förkastningsbranten finns ädellövskogar och lundar som har mycket höga naturvärden med många rödlistade arter som indikerar värdefulla miljöer. Även de mer högt belägna barrskogarna har höga naturvärden. Tre bäckraviner ingår i området, Masmobäcken, vid Häggstaängen och vid Albybadet. Bäckarna har en tät trädvegetation med

8 a. I Masmobäcken växer borstsmörblomman på sin enda växtplats i landet. Foto: Richard Vestin

hagg och asp samt en hel del andra lövträd. Vid Masmobäcken finns flera unika kärlväxter.

Vid Flottsbrobadet förekommer både sällsynta fiskar såsom grönling samt rödlistade vattenväxter.

Området ingår som en värdekärna i den övergripande grönstrukturen för Stockholmsregionen.

Sammanfattning: Hela kanten med branter, ängsmarker, ädellövsskogar och lundar har mycket höga naturvärden både ur botanisk och faunistisk hänsyn. Många rödlistade arter förekommer inom området.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Delar av området måste undantas från skogsbruk för att de höga naturvärdena skall kunna bestå. Särskilt gäller detta bäckraviner och branterna och ädellövspartierna längs hela förkastningsbranten. Ängsmarkerna måste hävdas.

Källa:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Huddinge naturinventering 1989

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

Södertörnsekologernas sjöinventering

a. Masmobäcken och Dalhyddan

Området består av en bäckravin som huvudsakligen kantas av höga ädellövträd såsom lönn, hassel och lind samt dessutom en del asp, al, björk och gran. Området är tämligen orört och har en del döda grova träd. I fältskiktet dominerar skavfräken nästan totalt i vissa avsnitt. Särskilt kärlväxtfloran är speciell med flera sällsynta arter t ex stjärnrams. Här finns också många sällsynta kulturspridda arter med bland annat den enda Svenska förekomsten av borstsmörblomma. Hasselsnok förekommer i området. Området ingår i en värdekärna i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur.

Sammanfattning: En bäckravin med mycket höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ravinen inte förändras och att det höga ädellövsinslaget bevaras.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

b. Gömsta äng

Gömsta äng avsattes som naturreservat 1966. Området har dock inte hävdats kontinuerligt sedan dess. Men under senare år har skötseln återupptagits med ängslåtter. Dock finns behov av att öppna upp området ytterligare i kanterna längs ängen. Ängen har botaniska värden där särskilt den rika förekomsten av gullvivor är påtaglig. I baken i södra delen av ängen finns den relativt ovanliga sandviolen.

Runt om ängen finns en intressant lundmiljö med många ovanliga lundväxter och ett rikt fågelliv.

Sammanfattning: Äng och omgivande lund med höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ängen hävdas kontinuerligt genom slåtter och/eller bete. I lundmiljön måste gran hållas efter.

Källa:

Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Gömsta ängs naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
Artportalen

8 b. I maj lyser Gömsta äng gul av gullvivor. Richard Vestin

8 c. Getväpplingen blommar vid Häggsta äng. Richard Vestin

c. Häggsta äng

Häggsta äng restaurerades 2008 och dess biologiska värden för flora och insekter har efter upptagen hävd utvecklats avsevärt. Marken är snadig och särskilt de delar som ligger närmast St Botvids kyrkogård har mycket höga naturvärden med en fina botaniska värden. Här finns bl a getväppling och backtimjan samt flera spännande insekter såsom den rödlistade mindre blåvingen.

Sammanfattning: Äng höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ängen hävdas kontinuerligt genom slåtter och/eller bete.

Källa:

Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
Artportalen

8 d. I skogen vid Loviseberg finns bra svampmarker. Foto :Thomas Strid

*d. Skogen kring Loviseberg
(bäckravin och hållmarkstallskog)*

En bäckravin som rinner genom granskog. Här finns bla förekomst av flera krävande växer. Friluftsvärdet är mycket högt. Här finns även en relativt orörd tallhällmark med höga naturvärden.

Sammanfattning: Bäckravin och tallhällmarker med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att områdets hydrologi inte förändras och att granskogspartierna lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

9. Vid Rosenhill finns ett spännande tätortsnära naturområde.
Foto :Thomas Strid

9. Vitmossen - Rosenhill

Ett sumpskogsområde som är i stort sett platt och som utgörs av björk- och tallkärr, björkkärr, gransumpskog videbuskmarker samt ett öppet icke skogbevuxet kärr. Inslag finns även av ädellöv såsom ek, lönn, alm och hassel. Området är delvis påverkat av dränering men naturvärden kopplade till sumpskogar finns ändå kvar.

Området är ett mycket omtyckt närströvområde för intilliggande bebyggelse. Detta syns tydligt på alla de stigar som genomkorsar området.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga natur- och rekreativvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området tillåts vara en våtmark och skogen

i stort sett lämnas för fri utveckling. Lövskogsdelarna måste dock skötas så att lövandelen hålls hög.

Källa:

Artportalen
Se även tätortsdelen i denna rapport
Inventering av naturvärden i Rosenhill SWECO

10. Långsjöns utlopp. Foto: Tiina Laantee

10. Långsjöns utlopp

Långsjöns utlopp sker genom en bred å som rinner genom ett alkärr som övergår i björkkärr. Området har ett högt värde för groddjur som fortplantningslokal.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga natur- och rekreativvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området tillåts vara en våtmark.

Källa:

Artportalen
Se även tätortsdelen i denna rapport
Groddjursinventering i Stockholm

11. Fulerstaån

Mellan Källbrink och Huddinge centrum rinner Fulerstaån. Här har omfattande åtgärder gjorts för att minska översvämningsrisker och ge förutsättning för biologiska reningen av förorenat dagvatten. Detta har gjorts genom att göra vattendraget slingrande (meandrande) samt geom att till skapa dammar. Dessa åtgärder har även medfört att områdets attraktivitet ökat samt att området blivit biologiskt rikt. Här finns idag höga värden för t ex vattenlevande insekter, groddjur samt fåglar. Vintertid finns ofta öppet vatten vilket lockar till sig sjöfåglar, framför allt gräsänder vilket utgör ett uppskattat inslag ur närrekreationssynpunkt.

Vid Källbrink finns även höga naturvärden kopplade till kulturmarken. Här finns fortfarande rester av en fin ängs- och hagmarksflora. Tack vare detta hittar vi även flera sällsynta fjärilar varav några är rödlistade.

Sammanfattning: Vattenmiljö och kulturlandskap med högt rekreativvärde samt med höga biologiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att vattenmiljön bibehålls och sköts så att den inte växer igen. Kulturmarkerna vid fram för allt Källbrink sköts så att de höga värdena bibehålls.

Källa:
Artportalen

11. Fullerstaån Kyrkdammen. Foto: Tiina Laantee

12. Kallkärrsklinten

Tätortsnära skog med gammal grov hållmarkstallskog varifrån man har utsikt över Långsjöns dalgång åt nordost. Här finns även en blandskog med inslag av ek och lönn. Området är mycket kuperat och området är välanvänt vilket syns på de talrika stigarna som genomkorsar området.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga natur- och rekreativvärden.

12. Kallkärrsklinten. Foto: Tiina Laantee

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen sköts med hänsyn till naturvärden samt att området hålls tillgängligt för rekreation.

Källa:
Artportalen
Se även tätortsdelen i denna rapport

13. Milstensskogen. Foto: Thomas Strid

13. Milstensskogen

Ett spännande tätortsnära skogsområde. Variationen är enorm med fina promenadstråk genom lättillgänglig natur. Här finns tallhällmark med grova tallar varifrån man har en fin utsikt. Sydost om tallhällmarken finns en blandskog med grov asp. Ost om hållmarken rinner en liten bäck med albård. I nordvästra delen är området mycket brant och i den centrala delen finns en rasbrant med lind.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga natur- och rekreativvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen sköts med hänsyn till naturvärden samt att området hålls tillgängligt för rekreation.

Källa:
Artportalen
Se även tätortsdelen i denna rapport

14. Kvarnberget

Dett område består av två hållmarkskullar med grov tall. Här finns fram för allt en mycket värdefull torrbacke/klippäng med en artrik flora. Fera växtarter finns här på sin enda växtplats i kommunen. Som exempel på exklusiva kärleväxter kan nämnas; stor fetknopp, backtrift, backtimjan, backnejlika, brudbröd, getväppling,

natt och dag och fältmalört. En hembygdsgård ligger i området och ett gammalt kvarnhjul ligger på den ena kullen som vittnar om områdets historia.

Området har mycket högt rekreativvärde som tätortsnära natur och ligger intill Kvarnbergsskolan och en barnstuga.

Sammanfattning: En för Huddinge unik växtmiljö med höga botaniska värden samt höga värden som tätortsnära rekreativ och studieområde.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas obebyggt och att igenväxningsvegetation tas bort.

Källa:

Se även tätortsdelen i denna rapport
Artportalen

14. Kvarnkullen Foto: Tiina Laantee

15. Kynäsberget

Ett skogsområde med villabebyggelse runt om. Huvudsakligen består skogen av barrskog men lövinslaget är stort. Skogen är tämligen opåverkad av skogsbruk och detta är den sista utposten mot staden för flera arter som kräver lite större skogar, till exempel tofsmes. I området förekommer även rödlistade arter och signalarter som indikerar höga naturvärden. I stort sett hela området utgör en nyckelbiotop som är utpekad av skogsstyrelsen som mycket skyddsvärd.

Området är en viktig länk i den regionala grönstrukturen. Det finns fortfarande naturkontakt i ett smalt stråk till gränsen mot Stockholms stad. Detta samband finns över obebyggda tomter samt längs kraftledningsgatan som fungerar som en sista viktig länk.

Sammanfattning: Värdefullt skogsområde med bota-

niska och faunistiska värden. En viktig länk i den regionala grönstrukturen.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området inte minskar i storlek samt att det undantas från skogsbruk.

Källa:

Grönstrukturinventering 1989

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

15. Kynäsbergets brant sett från Ågestavägen. Foto: Thomas Strid

16. Fagersjöviken och skogsområde intill vikens södra strand

Fagersjöviken utgörs av en grund vik av Magelungen. Här finns bl a höga värden för fågellivet. Här förekommer både skyddsvärda häckfåglar och under höstarna utgör viken en av länets viktigaste rastområden för sjöfåglar. Exempel på arter som rastar här i betydande antal är snatterand och bläsand. Fagersjöviken ingår i Storstockholms övergripande grönstruktur.

Skogsområdet längs Fagersjövikens södra strand är ett mångfaciterat strandnära område med insprängd öppen mark. Längs Magelungens strand finns alskog samt naturlig klippstrand med små vassvikar. I skogen i övrigt är ädellövinslaget stort med ek, ask, lönn, lind och hassel. Även fina bäckraviner finns i området. Området har tack vare ovanstående, mycket höga naturvärden med förekomst av rödlistade arter. På en av ekarna växer bl a den mycket sällsynta och vackra saffranstikkan på en av få platser i länet.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga natur- och rekreativvärden. Dels en grund vik med höga värden för fågellivet och dels ett skogsområde med höga naturvärden.

16. Med kanadensare på Fagersjövikens, Magelungen. Foto: Thomas Strid

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att viken bevaras orörd och att huvuddelen av viken lämnas fria från störning. Att skogen sköts med hänsyn till naturvärden knutna till ädellövskogen. Strandområden och hällmarksområden lämnas för fri utveckling.

Källa:

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Se även tätortsdelen i denna rapport

17. Sörskogens naturskogsområde är ett rikt tätortsnära naturområde. Foto: Richard Vestin

17. Sörskogens naturskogsområde

Ett tätortsnära skogsområde med mycket höga naturvärden. I stort sett hela området har av skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop. Trots sitt tätortsnära läge kan man här hitta naturvärden kopplade till riktig naturskog. Området är mycket kuperat och ett omtyckt friluft- och rekreationområde med motionsspår och vandringsleder. Skogen består av tallhällmarker med många sydvända rasbranter mot Flemingsbergsviken. Här finns grova tallar och senvuxna ekar. Bitvis finns även hassel av grova dimensioner. I västra delen finns flera grova träd, t ex asp, gran, björk, ek och tall. Små partier med granskog och alkärr finns också. Flera rödlistade arter knutna till gammal skog förekommer i området.

Sammanfattning: Tätortsnära skog med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Artportalen

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

18. Flemingsbergsvikens dagvattenrening

Ett en kilometer långt våtmarksområde färdigställdes här 1995 med avsikten att rena dagvatten. Dessutom utformades anläggningen för att gynna fågellivet. Området har blivit ett mycket värdefullt våtmarksområde för fågellivet, fladdermöss, groddjur och insekter. Även bergbranten i norra kanten av våtmarken har höga naturvärden med rik tillgång på död ved samt en rik trädslagsblandning. Här är såväl floran som faunan rik. Denna bergsbrant har skogsstyrelsen klassat som nyckelbiotop. Även platån ovan branten har höga värden med gammal skog och klippängar med rik flora och fauna.

Sammanfattning: Ett våtmarksområde med höga värden för våtmarksanknutna arter såsom fåglar, fladdermöss, groddjur och insekter. Dessutom en bergbrant med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att våtmarksområdet inte växer igen utan att vegetationen hålls borta, antingen genom slåtter eller bete. Ur naturvårdssynpunkt vore betesdrift att föredra.

Källa:

Fågelinventering av Flemingsbergsvikens våtmarksanläggning 1995 och 1996
 Artportalen
 Södertörnsekologernas sjöinventering
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

18. Flemvikensbergsvikens våtmark vid den nedresta dammen.
 Foto: Richard Vestin

19. Bergbrant vid Flemingsbergsviken

En barrskogsbevuxen bergbrant ut mot Flemingsbergsviken. Området har bitvis naturskogsqualiteter och gott om lågor. Här finns också Huddinge kommuns enda vilda förekomst av murgröna vilket är en av världens nordligaste förekomster av denna värmerelikt. Större

delen av området har klassats som nyckelbiotop av skogsstyrelsen.

Sammanfattning: Bergbrant med höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att bergbranten lämnas för fri utveckling.

Källa:

Skogsinventering 1996
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Beslut om Ornlångens naturreservat
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

19. Bergsbrant vid Flemingsbergsviken. Foto: Richard Vestin

20. Huddinge sjukhus, grusängarna

Söder om Huddinge sjukhus finns sandiga ursprungliga gräsmarker med mycket som hyser både ovanliga växter och fjärilar. Det är framför allt längs Anatomivägens sydvästsida som naturvärdena är som högst. Området ingår geologiskt i Tullingeåsen. I de södra delarna av området finns jordmassor upplagda som härrör från bygget av Huddinge sjukhus.

20. Mindre bastardsvärmare på grusängarna Huddinge sjukhus.
 Foto: Thomas Strid

Fjärilsfaunan vid «grusängarna» är artrik och med ett antal ovanliga fynd av dagfjärilar. Några exempel sällsynta fjärilsarter är, mindre blåvinge, midsommarblåvinge, mindre bastardsvärmare, sexfläckig bastardsvärmare och violettekantad guldvinge.

Gräsmarkerna utgörs av övergivna kulturmarker där många av de för kulturmarken så typiska växterna finns kvar. Däribland kan nämnas darrgräs, jungfrulin, ängshavre och rödklint. Några ovanligare arter som trivs på den sandiga gräsmarken är getväppling och havtorn. Båda arterna är mycket ovanliga i Huddinge.

Sammanfattning: Gräsmarksområde med höga botaniska och faunistiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att gräsmarkerna hävdas genom slåtter och att ingen växtnäring tillförs.

Källa:

Artportalen

Huddinges naturhemsida

21. Flemingsbergs gård med omgivningar

Ett tätortsnära grönområde bestående av öppna partier tillhörande Glömstadalens odlingslandskap samt med intilliggande kullar och bergspartier med en lövdominerad skog. Närheten till herrgårdsmiljön vid Flemingsbergs gård har medfört att en biologiskt intressant miljö med stora lövträd förekommer. Rikedomen av ädellövträd är mycket stor med bl a ask, lönn, alm, lind, fågelbär, bok och ek varav eken dominerar. Omgivningarna kring Grantorps villaområde är mycket variationsrikt med både höga naturvärden och rekreativvärden. Här finns även förekomster av rödlistade arter.

21. Flemingsbergs gård. Foto: Thomas Strid

Sammanfattning: Tätortsnära naturområde med värden för biologisk mångfald.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området sköts så att lövskogsmiljön består.

Källa:

Se även tätortsdelen i denna rapport

22. Flemingsbergsskogen

Ett stort sammanhängande skogsområde bestående av både hållmarkstallskog och mossar på de höglänta delarna, samt näringsrikare gran- och lövskogar i de lägre områdena. Denna skog har visat sig vara ett av de artrikaste skogsområdena på hela södertörn och totalt är över 90 rödlistade arter påträffade i området, vilket är mycket även i ett riksperspektiv. Antalet signalarter är mycket stort. Några orsaker till områdets artrikedom är;

- tämligen få avverkningar har gjorts och stora delar har naturskogskvaliteter
- området är stort och sammanhängande
- området innehåller en mängd olika livsmiljöer
- sumpskogar är rikligt förekommande

Flera djurarter förekommer i området som har höga krav på orördhet och att områdena är tämligen stora. Ett exempel är tjäder som har en fast stam med spelplats i området. Dock är området storleksmässigt nära den nedre kritiska gränsen för att kunna hålla en tjäderstam vilket innebär att området inte ytterligare kan minskas i storlek. Inom skogen har skogsstyrelsen avgränsat ett stort antal nyckelbiotoper och skogsobjekt med höga naturvärden.

De sydöstra delarna består av en mycket varierad skog med stor trädslagsblandning och fantastiskt rikt med lågor vilket det har varit under lång tid. Området har som helhet ett fuktigt mikroklimat. Detta område har tidigare varit mer öppet med skogsbete men har efter upphörd hävd vuxit igen till denna artrika skog. Den mittersta och västra delen av område karakteriseras av hållmarkstallskogar och större och mindre mosskomplex (Orrmossarna och Stensättra mosse) samt Smedens kärr som klassats med höga naturvärden i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Östra delen av området utgörs till stor del av odlingsbyggd, Stensättras odlingslandskap, där vi finner rester av fina hagmarksmiljöer, däribland Oxhagen som är klassad i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. I övrigt är stora delar igenvuxet och övergår allt mer att bli skog.

22. Flemingsbergsskogen är en av landets artrikaste skogar. Foto: Richard Vestin

Området utgör en värdekärna i Stockholmsregionens grönstruktur.

Sammanfattning: Ett extremt artrikt skogsområde med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden. Över 90 rödlistade arter förekommer i området. Detta är bl a ett av de artrikaste områdena för trädlevande svampar i hela länet. Kärnområde i den regionala grönstrukturen.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området bibehålls så stort som möjligt samt att huvuddelen av skogen undantas från skogliga åtgärder. I vissa delar kan dock biotopvårdande åtgärder behövas för att gynna till exempel ekinslaget.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Huddinge naturinventering 1989
Länsstyrelsens våtmarksinventering
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Länsstyrelsens ängs och hagmarksinventering
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Beslut om Orlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

23. Kvarnsjön, Gladö och omgivningar

a. Kvarnsjön och intilliggande skogsområde sydost om sjön

Kvarnsjön Gladö är en sjö med höga naturvärden. Kvarnsjön är ursprungligen en näringsfattig skogssjö. Mussel- och trollsländefaunan är rik och flera sällsynta vattenväxter förekommer. Skogen öster om sjön utgörs till stora delar av en nyckelbiotop (barrskog). Här förekommer flera arter knutna till orörd barrskog.

Sammanfattning: Sjö och skog med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att sjöns vattenkvalitet inte försämras. Att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Artportalen
Södertörnsekologernas sjöprojekt
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

Sammanfattning: Kulturmark med höga botaniska och faunistiska värden.

23 a. Stor dammussla i Kvarnsjön, Gladö. Foto: Erik Wijnbladh

b. Nybovik

Fjärilsfaunan vid Nybovik är artrik och med ett antal ovanliga fynd. Några exempel på sällsynta fjärilsarter som går att hitta vid Nybovik är, mindre bastardsvärmare, violettekantad guldvinge, svavelgul höfjäril och eldsnabbvinge.

Nybovik är en gammal betesmark där många av de för kulturmarken så typiska växterna finns kvar. Några av dessa kärlväxter är idag mycket ovanliga i Huddinges kulturlandskap. Däribland kan nämnas darrgräs, klasefibbla, toppklocka och backnejlika.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området hävdas genom årlig slåtter med upptag. Växtnäring får inte tillföras marken.

Källa:

Artportalen
Huddinge naturhemsida

23 b. Ängsmarken vid Nybovik. Foto: Thomas Strid

24. Västra Balingsnäs

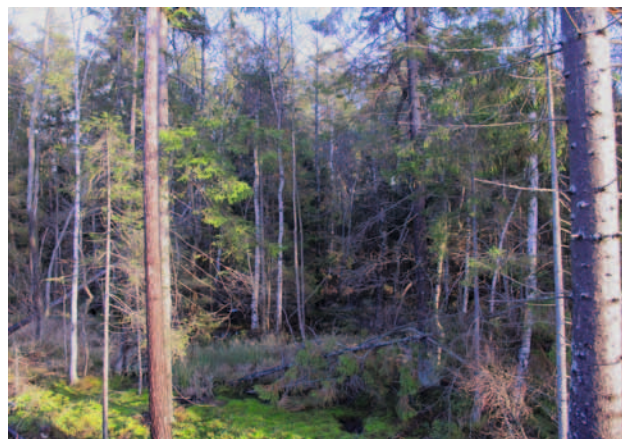
Ett skogsobjekt som sparats i samband med att omgivande skog nyexploaterats. Detta objekt som har mycket höga naturvärden har till stor del klassats som nyckelbiotop av skogsstyrelsen. Skogen utgörs av en sumpskog bevuxen med gran, al och björk. Omgivande skog utgörs av mer höglänta tallhällmarker. Inom detta lilla skogsobjekt finns höga kvaliteter inte minst tack vare den stora andelen död ved.

Sammanfattning: Skog med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

24. I Balingsnäs finns en spännande sumpskog. Foto: Thomas Strid

25. Gladökvarns odlingslandskap

Odlingsbygd med åkermark, åkerholmar och ekhagar. Ett flertal öppna diken rinner genom området. På flera av åkerholmarna finns en torrängsflora och i vissa kanter av beteshagar finns angränsande ekhagar. Hela

25 a. Gladö beteshage. Foto: Thomas Strid

området ingår i den övergripande grönstrukturen för Stockholmsregionen.

a. Naturbetesmarker vid Gladö och Uppsala

Detta objekt består av flera delområden. Det är några naturbetesmarker som restaurerades under mitten av 1990-talet i syfte att gynna en artrik flora och fauna samtidigt som landskapsbilden fick en ansiktslyftning. Några av beteshagarna innehåller fornminnen eller andra kulturhistoriskt intressanta platser.

Sammanfattning: Hagmarker med botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att hagarna sköts genom bete och att inga näringsämnen tillförs.

Källa:

Beslut om Orlångens naturreservat
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

b. Ekhage vid Gladö

En ekhage som hävdats under lång tid som betesmark. Här finns en i vissa delar hävdgynnad flora. Det stora ekinslaget är naturligtvis i sig mycket värdefullt.

Sammanfattning: Ekhage med botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ekhagen sköts genom bete och att inga näringsämnen tillförs.

Källa:

Beslut om Orlångens naturreservat
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

26 Miljön kring kvarnen, Gladö

a. *Kvarnbäcken*

Området utgörs av en naturligt meandrande bäck som kommer från Kvarnsjön och mynnar i Orlången. Längs bäcken uppströms en grusväg finns en lummig grönska av bland annat hassel, hägg och ask. Trädskiktet består av framför allt ek och al. Ormbunkar växer rikligt. Bland annat finns ett stort bestånd av strutbräken. En del död ved finns av huvudsakligen kläna dimensioner. Precis uppströms vägen finns också resterna av en gammal kvarn.

Nedströms vägen tar successivt en imponerande albård vid utmed bäcken. Här har de gamla alarna utbildat höga socklar att stå på. Nedströms vägen finns även enstaka björk, hägg, ek och sälg. Gran förekommer överhuvudtaget inte i området.

25 b. Ekhage, Gladö. Foto: Richard Vestin

Området har höga botaniska värden med flera sällsynta men också rödlistade arter. Fågelmässigt är området också värdefullt. Vintertid brukar 1-3 strömstarar hålla till i den forsande bäcken. Området har dessutom stort värde som biotop för den ovanliga mindre hackspetten. Under 2011 noterades vid bäcken den första utterförngringen i Huddinge kommun på 40 år.

Sammanfattning: En bäck omgiven av lövträd med höga botaniska och faunistiska värden. Rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Gran gallras kontinuerligt bort. I övrigt lämnas området för fri utveckling med undantag för att grantas bort.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Orlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

26 a. Kvarnbäcken. Foto: Richard Vestin

b. Ekskog vid Gladö kvarn

Området utgörs av en sydsluttning täckt av olikåldrig ekskog. Även några gammelekar finns. Enstaka rönn, björk, gran och tall finns i beståndet liksom ett buskskikt av fram för allt hassel.

På gammelekarna finns flera lavararter däribland rödlistade. Det solexponerade läget gör att lokalen är mycket intressant ur entomologisk (insekter) och herpetologisk (kräldjur) synpunkt. Här förekommer bland annat den sällsynta hasselsnoken.

Sammanfattning: En ekskog med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden däribland förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ekskogen gallras på gran.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Beslut om Orlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

26 b. Hasselsnok är känd vid Gladö kvarn sedan 40-talet.
Foto: Thomas Strid

27. Mellanberg/Kärresjön

a. Mellanberggravinen och Kärresjön

Området sträcker sig från skogarna runt Kärresjön och en kilometer utmed bäcken från Kärresjön till Mellanberg och omfattar även sluttningarna öster om bäcken. I anslutning finns en blandskog av gran, tall, asp, björk, ek och sälg. Enstaka alm och lind finns i sluttningarna och utmed bäcken växer klibbal. Träden är bitvis grova. Särskilt några av tallarna i sydväst är grova. Rikligt med hassel i buskskiktet. Det finns gott om lågor i sluttningen - många mycket grova. Sluttningen är på något ställe blockrik. Vid Mellanberg står en gammal ask som vårdträd och bakom husen finns ett par gamla hamlade almar. Markerna är fuktiga till friska och av örttyp. Bäckens, det täta och högvuxna trädskiktet samt läget gör mikroklimatet ganska fuktigt och skuggigt. Tyvärr har delen närmast Kärresjön utglesats och bitvis är skogen negativt påverkad av motorcykelåkning. Söder och sydost om Kärresjön finns några områden med värdefull skog som utpekats som nyckelbiotoper av skogsstyrelsen.

Bäcken med omgivning utgör ett ekologiskt värdefullt område i allmänhet. Många fina nischer av olika slag finns i sluttningen och i dalgången. Området är tack vare detta mycket artrikt och förekomsten av flera rödlistade arter och signalarter bekräftar områdets

höga värden. Området har höga värden för bland annat följande artgrupper; kärlväxter, lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar.

Sammanfattning: En bäckravין samt en skogsbrant med höga botaniska och zoologiska värden. Rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att bäckravinen bibehålls orörd men att grannar kontinuerligt hålls efter. Bergbranten lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Länsstyrelsens naturkatalog
Beslut om Orlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

27 a. Vid Mellanbergssravinen finns rester av det gamla tvätteriet.
Foto: Richard Vestin

b. Nordsluttning Mellanberg/Gladö

Detta område utgörs av en nordvästsluttning nordost om Mellanberg. Gran dominerar stora delar med stort inslag av asp, björk och ek. Runt en bäck som rinner norrut i områdets nordöstra del dominerar lövträd. Det finns gott om gamla ekstubbar i beståndet vilket visar att här vuxit ek förr. Trädskiktet är relativt ungt med ekmått mätt men flera mycket grova aspar finns. Hassel bildar ett tätt buskskikt och det finns även rikligt av grova döda grenar. Överhuvud taget finns ganska god tillgång på död ved i olika dimensioner. Den ovan nämnda bäcken rinner på ett ställe en längre sträcka på flack håll.

Området är negativt påverkad sedan många år tillbaka då en trial-klubb använt områdets branter för motorcykelkörning. Detta förbjöds dock 1996 med hänvisning till de höga naturvärdena. Om området lämnas orört så har det mycket goda möjligheter att utveckla

sina höga naturvärden ytterligare. Tack vare att det ligger i nordläge är mikroklimatet ganska fuktigt, vilket gynnar bland annat mossor och svampar.

Sammanfattning: Skogsbrant med höga botaniska skyddsvärden och förekomst av rödlistade arter och signalarter som indikerar höga skogliga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Beslut om Orlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

27 b. Nordsluttningen ut mot Gladö odlingslandskap.
Foto: Thomas Strid

28. Sundby

Detta utgör ett av kommunens allra finaste ekområden, varav det även förekommer många jätteekar. Här finns ett mycket stort antal ovanliga och rödlistade arter knutna till just detta eklandskap. Gäller t ex fler exklusiva svampar, lavar och insekter. Ett exempel är den mycket sällsynta bergcikadan som här har en av sina starkaste populationer i landet.

Hela området ingår i den övergripande grönstrukturen för Stockholmsregionen och utgör även ett av Huddinges mest använda friluftsområden.

Sammanfattning: Eklandskap med mycket höga botaniska och faunistiska värden samt dessutom mycket höga friluftsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ekområdet sköts med beaktande av de biologiska värdena. Gäller tex friställning av ek, samt borthuggning av gran.

28. Solhatt blommor vid Stensbergstorpet, Sundby gård.
Foto: Richard Vestin

Källa:

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

Södertörnsekologernas ekprojekt 2010

Beslut om Orlångens naturreservat

29. Balingstaområdet

Balingstas marker är småskaliga med ett flertal landskapselement såsom kärrmarker, öppna diken, åker-

holmar med mera och har därmed goda förutsättningar för ett rikt djur- och växtliv.

Området är klassat med mycket högt naturvärde enligt Huddinge naturinventering 1989 och med högt värde i länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. I regionplane- och trafikkontorets rapport Storstockholms gröna bälte utgör området ett biologiskt kärnområde.

De gamla ädellövträden runt gården har en intressant lavflora med flera sällsynta arter.

Fladdermössen har här hittat lämpliga livsmiljöer tack vare områdets våtmarker och tillgång på ihåliga träd, framför allt kring Balingsta gård och Balingsta allé. I området förekommer även den mycket sällsynta bergcikadan på en av få platser i landet.

Flera leder/stigar passerar området t ex från Lännavägen mot Ågestasjön-Ågesta, som också är cykelled, skidspår med mera. Området ligger inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet och ingår i en värdekärna i Stockholmsregionens övergripande grönstuktur.

a. Balingsta allé

Balingsta allé är en mycket vacker allé längs en grusväg som går från väg 259 fram till Balingsta gård. Även träden runt Balingsta gård ingår i detta område. Allén

29 a. Balingsta allés gamla träd har en rik mångfald av lavar bl a tack vare att vägen är grusad. Foto: Richard Vestin

utgörs i NV av svartpoppel. Mot gården vidtar träd som alm, lönn, ask och lind. De grova och gamla träden runt gården domineras av ask och alm. Gården ligger på en mindre höjd och NO om gården finns träd i mera skyddat läge.

Det är framför allt lavar, svampar, fåglar och fladermöss som gynnas av förekomsten av de gamla lövträden. Lavfloran är beroende av dammet från grusvägen. Fåglar och fladermöss gynnas av alla de håligheter som finns i de gamla träden.

Sammanfattning: En allé med höga botaniska och faunistiska skyddsvärden. Flera rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att allén bevaras med också successivt förnyngas. Dessutom är det av största vikt att grusvägen ej hårdgörs på något sätt.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering 1989
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat

29 b. Vid Charlottendal finns en av kommunens artrikaste gräsmarker. Foto: Richard Vestin

b. Charlottendal

Charlottendal är mycket vackert beläget i norra delen av Mörtsjön och består av en hagmark med höga botaniska värden som restaurerades 1992. Bete sker både på gammal hagmark ner mot Mörtsjöns strand samt på kulturmark. Viss del är även skogsbetesmark. Betesdjur är unga nötkreatur. Några av de hagmarksväxter som växer i området är bockrot, brudbröd, darrgräs, gull-

viva, jungfrulin, stor blåklocka, prästkrage och vanlig nattviol.

Sammanfattning: En naturbetesmark med höga botaniska skyddsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Fortsatt bete med nötkreatur. Området får inte gödslas. Områdets öppenhet måste bestå.

Källa:

Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering
Huddinge naturinventering 1989
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat

29 c. Bottnens våtmark lockar mängder av våtmarksdjur och därmed även naturintresserade människor. Foto: Richard Vestin

c. Bottnen

Bottnen består av ett våtmarksområde som öppnats upp, dämms och hävdas genom bete och slåtter för att gynna ett rikt fågelliv. I området häckar och rastar många våtmarksfåglar varav flera rödlistade arter. Några exempel på häckfåglar är brun kärrhök, trana, sångsvan, rödbena, enkelbeckasin och tofsvipa och vissa år rördrom.

Här finns även mycket höga värden för insekter såsom trollsländor.

Sammanfattning: Våtmark med höga zoologiska skyddsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området betas och hävdas. En stor vattenståndsväxning ska eftersträvas med högt vatten under våren och hösten och lågt under sommaren.

Källa:

Huddinge naturinventering 1989
Länsstyrelsens våtmarksinventering

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat

d. Balingsta kvarnskogen

Detta är ett område med mycket ek på ett kuperat höjdområde med flera bergknallar. Omgivningarna består av åkrar i alla riktningar utom i söder där sjön Ornlången ligger. Ekarna är medelgrova med enstaka grövre exemplar. Inga gammelekar finns dock och kontinuiteten av ekar har sannolikt brutits vid sekelskiftet och den nuvarande trädgenerationen är tämligen ung. Stora ekstubbar från äldre generation vittnar om att här funnits grov ek. Öster ut dominerar tall mer och mer. Tyvärr är det ganska dåligt med död ved. Några granlångor finns dock. I området finns många rödlistade arter liksom signalarter som indikerar höga naturvärden.

Sammanfattning: En ädellövskog med höga botaniska skyddsvärden. Rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Det höga ädellövinslaget gynnas genom att gran kontinuerligt hålls efter. Tallbeståndet bör lämnas orört.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering 1989
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

29 d. Balingsta kvarnskog bjuder bland annat på en vacker ekmiljö. Foto: Richard Vestin

e. Nysättraskogen

Denna skog består av ett stort varierat skogsområde omgärdat av åkrar och sjön Ornlången. De norra delarna av skogen betas av får. Skogen är en högvuxen

29 e. Den sällsynta asphättemossan vid Nysättraskogen.
Foto: Thomas Strid

blandskog dominerad av ek och asp med stort inslag av björk, tall och gran. En del sälg, även grov, förekommer. Ädellövpartier blandas med gammal granskog och mer sumpig slyskog. Av alla trädslag, utom ek, finns grova exemplar. Tallen är förmodligen äldst. Buskskiktet domineras av hassel. Skogen ger ett naturskogslikt intryck i vissa delar tack vare att det är en rik tillgång på död grov ved av alla de trädarter som finns i skogen.

Detta område är ett av de områden där flest rödlistade arter är funna i Huddinge kommun. Förklaringen är att det innehåller en sällsynt rik blandning av biotoper och tack vare områdets olikåldrighet och rika förekomst av död ved i olika ålder och nedbrytningsstadier. Att området är tämligen stort höjer dess värde ytterligare. Trots att skogen är rik på grova träd och lågor så är skogen sannolikt ej riktigt gammal.

Sammanfattning: Ett skogsområde med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden med förekomst av ett stort antal rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Dagens skötsel med försiktig utplockning av virke kan fortsätta eftersom det fungerar mycket bra för områdets mycket höga värden. Variation av olika trädslag i olika åldrar bör liksom idag gynnas. Skogsbete kan med fördel få förekomma.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

29 f. Norr om Mörtsjön finns ett område med naturskogs kvaliteten. Foto: Richard Vestin

f. Skogsområde norr om Mörtsjön

Detta skogsobjekt utgörs av två dalgångar med ett höjdparti emellan bestående av hällmarkstallskog. Båda dalgångarna har höga botaniska värden. Den västra dalgången består av en mossig örtrik granskog, genomrunnen av en bäck som kantas med björk, al och sälg. Norra delen bjuder på ett område med mycket lågor av medelgrov och grövre dimension.

I den östra dalgången rinner en liten bäck ner till Mörtsjön. Närmast Mörtsjön finns ett alkärr. I norra änden finns ett mindre utdikad alsockelkärr. Mellan dessa båda kärr är det en svacka med en fuktig skogsmiljö rikt ormbunksbevuxen. Här är det ganska rikt på grova granlågkor.

Området ingår i Stockholmsregionens övergripande grönstruktur.

Sammanfattning: Skogsområde med höga botaniska värden med förekomst av rödlistade arter och signalarter som indikerar värdefulla skogsmiljöer

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att områdets hydrologi inte förändras samt att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Beslut om Ornlångens naturreservat
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

g. Nysättra sumpskog

Detta är en mossrik sumpskog med i huvudsak gran och al. Området har höga botaniska värden och rödlistade arter förekommer.

Sammanfattning: Sumpskog med höga botaniska värden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området ej avverkas eller markavvattnas.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
 Beslut om Ornlångens naturreservat
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

29 g. Sumpskog norr om Nysättra. Foto: Thomas Strid

30. Ågesta golfbana

Detta är ett annorlunda naturobjekt som består av ädellövholmar inom ett golfbaneområde. Tack vare det höga ädellövinslaget av särskilt ek och hassel förekommer här flera rödlistade arter särskilt bland trädlevande svampar. Inom området finns flera miljöer som klassats som nyckelbiotop av skogsstyrelsen.

Dessutom utgör de dammar som anlagts inom området värdefulla miljöer för groddjur. Här förekommer bland annat den sällsynta större vattensalamandern med ett mycket starkt bestånd.

30. Större vattensalamander vid Ågesta golfbana. Foto: Thomas Strid

Sammanfattning: Golfbaneholmar med stort ädellövinslag som har stort värde ur botanisk synvinkel. Damarna inom området har höga värden för groddjur.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området sköts så att det höga ädellövinslaget bibehålls.

Källa:

Grönstrukturinventering 1996

Artportalen

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

Södertörnsekologernas inventering av groddjur 2009.

31. Ågestaområdet

Ågestaområdet består av ett ålderdomligt odlingslandskap som fortfarande brukas. I området finns en värdefull fågelsjö och de omgivande skogarna har ett stort inslag av ek och hassel.

a. Ågestasjön och fuktbetesmarkerna

Ågestasjön med dess fuktiga betesmarker är en av Stockholms läns förnämsta fågelsjöar. Sjöytan täcks av flytbladsväxter och bladvass kantar sjön tämligen brett. Stora videmarkspartier finns bland annat längs bäcken mellan Orlången och Ågestasjön samt vid Västeräng.

Här häckar ett stort antal fåglar som är typiska för näringsrika och vegetationsrika slättsjöar. Glädjande nog finns fortfarande en skrattnåskoloni i sjön vilken i sin tur gynnar många andra sjöfåglar som häckar i skydd av skrattnåsarna. Runt stora delar av sjön betar nötkreatur och/eller hästar. Detta har gynnat ett stort antal fågelarter både i sjön och på de fuktiga gräsmarkerna. På fuktbetesmarkerna häckar många våtmarksarter som kräver hävd, t ex ängspiplärka, tofsvipa och tidigare även sydlig gulärta.

Här finns även mycket höga värden för insekter såsom trollsländor. Delar av områdets betade marker har också höga botaniska värden med sällsynta kärlväxter.

Hela området är också en viktig rastplats för fåglar. Även för fladdermöss är området värdefullt.

Sammanfattning: En fågelsjö med omgivande betade marker med höga skyddsvärden för fåglar, fladdermöss och växter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Fortsatt betesdrift runt sjön med nötkreatur. Vissa restaureringsarbeten för att hindra igenväxning bör göras liksom en ökning av betetrycket på vissa delar.

31 a. Ågestasjön och fuktbetesmarkerna. Foto: Richard Vestin

Källa:

Huddinge naturinventering 1989
 Fågelliv- om fåglar och fågelsjöar i Stockholms län
 Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering
 Länsstyrelsens våtmarksinventering
 Länsstyrelsens naturvårdsprogram
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Beslut om Ornlångens naturreservat
 Södertörnsekologernas sjöinventering

b. Ädellövskog väster Ågestasjön

Detta är en ädellövskog som består av bergshöjder med sprickdalar i miniatyr. Ek och hassel ger karaktären åt området men inslaget av andra lövträd samt barrträd är stort. Objektet betas med kor vilket ger skogen en delvis halvöppen karaktär.

Skogen har mycket höga värden ur botanisk synpunkt med flera rödlistade arter varav några mycket ovanliga. Även insektslivet och fågellivet är rikt. Mycket höga värden finns även avseende svampar och insekter.

Sammanfattning: En ädellövskog med höga botaniska och faunistiska värden. Flera rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Ädellövinslaget gynnas genom att en del gran kontinuerligt gallras bort. Betet kvarstår.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
 Huddinge naturinventering 1989
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Skötselplanen för Ornlångens naturvårdsområde
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

31 b. Ädellövskog väster Ågestasjön. Foto: Richard Vestin

31 c. Ågestaberget. Foto: Richard Vestin

c. Ågestaberget

En stor ek- och hasselskog med inslag av gran. I vissa delar, särskilt i mitten, finns tall och ekhällskog. Hassel dominerar över stora ytor. Några fuktiga al- och björk-kärr som dikats finns. Tyvärr har vissa delar av skogen städats på död ved, men tack vare områdets storlek finns ändå tillgång på död ved av olika dimensioner. Övriga trädslag är asp och sälg. Skogen betas av nötkreatur. Bitvis verkar skogen ung och troligtvis är det gamla hagmarker som vuxit igen.

Inom området finns många rödlistade växter och djur liksom signalarter som indikerar att detta är en mycket värdefull skogsmiljö.

Sammanfattning: En blandskog med höga botaniska värden och förekomster av flera rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Lövträden gynnas och framför allt ek och hassel. Granen hålls regelbundet efter inom hela området men en del gran sparas dock. Skogen skall även kreatursbetas.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
 Huddinge naturinventering 1989
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Beslut om Ornlångens naturreservat
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

d. Fräkenbotten

Ett hagmarksområde fina ädellövskogar. I den öppna dalgången hittas rester av värdefull hagmarksflora. I blandskogarna finns en mycket stor inblandning av ek varav flera av dessa har mycket höga naturvärden med förekomster av rödlistade växter och insekter. Inte

minst gäller detta några av områdets jätteekar. Området är ett mycket uppskattat rekreationsområde inte minst från det intilliggande Vidjaområdet.

Sammanfattning: En blandskog med höga botaniska värden och förekomster av flera rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Lövträden gynnas och då framför allt ek och hassel. Granen hålls efter regelbundet. Den öppna marken hävdas genom bete eller slåtter och ingen växtnäring får tillföras markerna.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Huddinge naturinventering 1989

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

31 d. Fräkenbotten med vy över Ormlången. Foto: Tiina Laantee

32. Fornborgens Vidja

En högt belägen plats med utsikt över Ormlångenområdet. Här finns hållmarker med grova tallar och med stor tillgång på död ved. Här finns även partier med grov granskog. Detta har medfört att flera rödlistade arter förekommer i området. Huvuddelen av området är klassad som nyckelbiotop av skogsstyrelsen.

Sammanfattning: Tätortsnära natur med höga naturvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen lämnas för fri utveckling.

Källa:

Artportalen

Se även tätortsdelen i denna rapport

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor444

32. Vidja Fornborg bjuder på vacker utsikt över Ormlången
Foto: Richard Vestin

33. Gladövik

Gladövik är en av Huddinges absolut värdefullaste hagmarker som betats av får samt någon häst och åsna. Tidigare har området betats av nötkreatur. Floran är artrik och här växer många typiska hagmarksväxter. De träd som förekommer i hagmarken är fram för allt ek, björk, tall och gran. Slån och en dominerar i buskskiktet. Området har även registrerade fornlämningar. Troligtvis finns här ett gravfält från yngre järnåldern. Området tillsammans med den grunda viken av Ormlången är en viktig nyckelbiotop för fladdermöss. Här förekommer stora mängder fladdermöss särskilt under våren.

Sammanfattning: Hagmark och grund vik med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Fortsatt bete av får och/eller nötkreatur. Området får inte gödslas. Områdets öppenhet måste bestå.

Källa:

Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering

Beslut om Ormlångens naturreservat

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

33. Gladövik naturbetesmark. Foto: Thomas Strid

34. Björksättrahalvöns naturreservat

a. Björksättrahalvön (Lasättraskogen)

Björksättrahalvön (eller Lasättraskogen som den också kallas) är ett cirka 60 ha stort skogsområde av skiftande karaktär. I höjdpartierna finns gammal hällmarkstallskog och i vissa svackor växer gran. Runt om området dominerar lövskog med stort inslag av hassel och ek. Små partier sumpskog och ädellövskog finns spridda i hela området. Naturvärdena är mycket höga med flera sällsynta växter och djur och området är till största delen orört vad gäller skogsbruk fränsett ett hygge i södra delen. Inom hela området finns en rad rödlistade arter och signalarter, både djur och växter, som indikerar höga naturvärden knutna till orörda skogar. Flera av dessa djur och växter är mycket sällsynta även i ett riksperspektiv.

Området ingår i den övergripande grönstrukturen för Stockholmsregionen där detta utgör en viktig del av ett kärnområde.

34 a. Björksättrahalvön bjuder på en varierad skogsmiljö.
Foto: Richard Vestin

Sammanfattning: Ett skogsområde med höga botaniska och zoologiska skyddsvärden. Många rödlistade arter förekommer i området. Kärnområde i den regionala grönstrukturen.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas för fri utveckling med undantag för vissa ädellövpartier där gran bör hållas efter.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Länsstyrelsens naturkatalog
Beslut om Björksättrahalvöns naturreservat
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

b. Björksättra ekhage

Detta område består av en hagmark som restaureras i början av 1990-talet. Därefter har nya rönjningar gjorts 1997 för att fortsätta att höja områdets värden. Hagmarken består bland annat av en del äldre ekar, björkar, hassel och några enstaka askar. Bitvis finns även mycket gran och asp vilka nu successivt trycks tillbaka.

I området finns mycket höga botaniska värden både inom kärlväxtfloran och lavfloran. Här finns både några rödlistade arter liksom flera signalarter påträffade vilka bekräftar områdets höga värde. Området ingår i ett kärnområde i den regionala grönstrukturen.

Sammanfattning: En ekhage med höga botaniska värden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området hålls öppet genom bete och framför allt att ekarna gynnas.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Björksättrahalvöns naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

34 b. Naturguidning bland Björksättra hages jätteeckar.
Foto: Thomas Strid

35. Kvarntäppans bäckravin

En bäckravin med finsediment i botten. Bäckens meandrar fritt. De träd som kantar bäcken är asp, al, gran, ask, ek, björk och hassel. Uppströms ökar inslaget av gran som längst upp nästan helt dominerar. Det är förhållandevis rikt på död ved. En av Huddinge kommuns grövsta tallar växer i områdets övre del. Bäckens uppströms detta område är förstörd genom att den är grävd och rätad samt starkt påverkad av skogsbruk.

Bäckravinen har mycket höga botaniska värden med förekomst av rödlistade arter och signalarter.

Sammanfattning: Bäckravin med höga botaniska värden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att bäckravinen lämnas orörd men att gran gallras bort i den lövdominerade nedre delen.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen
Länsstyrelsens naturkatalog
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Beslut om Ornlångens naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

35. Kvarntäppans bäckravins. Foto: Thomas Strid

36. Sofielundsområdet

Detta är en mycket udda miljö där naturvärden huvudsakligen uppstått och skapats av människan. Oavsett vad man som människa tycker om denna typ av miljö så har den odiskutabelt höga naturvärden.

Avfallsanläggningen i sig har bidragit till att locka till sig ett skyddsvärt fågelliv. Bland annat häckar flera rovfågelsarter och ugglor i närheten vilka födosöker på deponiområdet. Men de avslutade deponiområdena

som blivit öppna gräsmarker (utan träd), högt belägna i landskapet, utgör även häckningsplats för flera rödlistade fåglar. De allra äldsta delen av deponiområdet har till och med under en lång rad av år skötts genom bete av såväl får som kor. Därmed har ett nyskapat beteslandskap uppstått. Exempel på ovanliga häckfåglar på deponin är; törnskata, stenskvätta, buskskvätta, hämppling och sånglärka. Dessa arter har tidigare tillhört odlingslandskapet men under en lång rad av år trängts undan med anledning av rationaliseringar av jordbruket. I området vid Sofielund har nu skapats ett område som passar dessa arters miljökrav.

Även angränsande till Sofielunds avfallsanläggning häckar flera sällsynta fågelarter i omgivande barrskogar. Exempel utgör nattskärna och trädlärka.

Men området är inte bara ett viktigt häckningsområde utan området utgör även en viktig födosöksplats både för övervintrande och rastande flyttfåglar. Detta gäller bland annat tättingar, måsfåglar och inte minst för havsörn som regelbundet förekommer med 10-20 exemplar i stort sett året runt.

Sammanfattning: Område med höga värden för fågellivet, bla med förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att omgivande skogar lämnas för fri utveckling och att deponiområdena sköts så att de utgör öppna gräsmarker årligen slås eller betas. Om deponiernas värden ska bestå får området ej planteras med träd.

Källa:

Artportalen

36. En av alla havsörnar som kan ses vid Sofielund.
Foto: Richard Vestin

37. Rudträsket och skogarna söder om

Detta område består av fyra olika naturtyper; sjö, sumpskog, bäck och skogsbrant.

Rudträsket är en näringsfattig skogssjö med mossepartier på flera ställen runt om. En mycket sällsynt

växt i våra trakter är gotlandsag som växer vid sjön. Sydväst om sjön sträcker sig en bergdalsränna med en stor sumpskog. Gran, tall och björk dominerar i den täta och tämligen olikåldriga skogen. Tyvärr har området dikats ut. Revlumner täcker stora ytor inom området. Motorcykelstigar och hyggen kantar delvis området. I tallskogarna som kantar sumpskogen har rödlistade arter påträffats som indikerar att detta är en tallmiljö med lång kontinuitet.

Den sydöstra dalgången som följer den bäck som avvattnar Rudträsket består delvis av ett spännande granskogsområde som tyvärr avverkats till stora delar. Denna avverkning har påverkat, dels bäcken negativt, liksom gett den kvarvarande skogskanten i öster ett ökat ljusinsläpp. Denna branta skogskant är dock fortfarande mycket intressant tack vare en tämligen riklig tillgång på lågor i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Längst i norr, upp mot Rudträsket, finns lite mer skog kvar. Tyvärr är de befintliga skogsstigarna kraftigt sönderkörda av motorcyklar och en ny skogsväg har tagits upp väster om Rudträsket. Bäckens meandrar och är mest orörd närmast sjön Rudträsket där en granskog kantar. Enstaka tall finns även i området. Ett bestånd av den lite ovanliga plattlummern finns i norra delen av området.

Både bäcken och bergbranten har höga botaniska vär-

den med förekomster av flera rödlistade arter och signalarter som visar att detta är artrika och värdefulla miljöer. I bäcken finns dessutom förekomst av smal näckmossa vilket är en av tre lokaler i Stockholmstrakten. De branta partierna har även arter som visar på kalkpåverkad mark vilket är ovanligt på Södertörn.

Sammanfattning: En sjö, sumpskog, bäck och bergbrant med höga botaniska värden. Många rödlistade arter förekommer i området.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Hela området lämnas för fri utveckling, även de avverkade delarna längs Rudträskets utloppsbäck. Diket i sumpskogen måste läggas igen och inga markavvattningsåtgärder kan få förekomma.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Huddinge naturinventering 1989

Länsstyrelsens våtmarksinventering

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Länsstyrelsens naturkatalog

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

37. Vid Rudträsket finns en spännande mossemiljö. Foto: Richard Vestin.

38. Sjöängsstranden

Ett tätortsnära skogsbevuxet strandområde med höga naturvärden. Skogen består bland annat av hållmarkstallskog, ädellövskog och alkärr. Det populära Sjöängsbadet ligger i området. Även några jätteeckar ligger inom området varav en är cirka 5 meter i omkrets och därmed en av kommunens största träd. Rödlistade arter förekommer.

Sammanfattning: Tätortsnära strandområde med höga natur- och rekreationsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att skogen lämnas för fri utveckling och obebyggt.

Källa:

Artportalen

Se även tätortsdelen i denna rapport

Huddinge kommun; Gammelekar i Stortorp, Trångsund, Skogås, Länna

Utsikt över Drevviken från Sjöängsstranden.
Foto: Richard Vestin

39. Trångsundsskogen

Ett till stora delar skogsbevuxet område som både består av barrskog och ädellövområden. I områdets västra del finns kommunens enda förekomst av den ovanliga och luftföroreningskänsliga lunglaven. Den förekommer i stort antal i ett bestånd med lönn. Bergbranterna ut mot Drevviken i områdets sydöstra del har naturskogsqualiteter med bland annat förekomst av rödlistade arter.

Sammanfattning: Skogsområde med höga botaniska värden däribland förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området sköts så att det höga ädellövinsla-

get bibehålls. Bergbranterna ut mot Drevviken bör lämnas för fri utveckling.

Källa:

Grönstrukturinventering 1996

Artportalen

Huddinge kommun; Gammelekar i Stortorp, Trångsund, Skogås, Länna

Beslut om Trångsundsskogens naturreservat

Skogens pärlor, Skogsstyrelsen

39. En vacker ekmiljö möter besökare till Trångsundsskogens naturreservat. Foto: Richard Vestin

40. Lännaviken till badudden

a. Mullängarna, bergbranter och badudden

Området består dels av en rasbrant samt dels av flacka gräsmarker. En sydbrant finns med en grov blandskog med bl a alm, ek, asp och björk samt gamla tallar. Området bjuder också på en fin utsikt över Drevviken söderut från toppen av berget. Ett strövstråk (dramatisk och vacker) följer foten av branten. Ett bad ligger vid den sk badudden. Området ligger nära Sjötorpsskolan och Mörtviksskolan vilket höjer områdets pedagogiska värden.

40 a. Mülleängarna Skogås. Foto: Thomas Strid

Sammanfattning: Omväxlande strandnära naturmiljö med mycket höga värden för biologisk mångfald. Högt pedagogiskt värde.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att rasbranterna lämnas för fri utveckling och att de öppna flacka partierna hålls öppna genom hävd.

Källa:

Se även tätortsdelen i denna rapport
Huddinge kommun; Gammelekar i Stortorp, Trångsund, Skogås, Länna
Artportalen

b. Österhagstippen

En gammal deponi bestående av schaktmassor. Efter att den spontant börjat växa igen har en flora skapats som idag utgör en livsmiljö för flera rödlistade dagfjärilar. Flera av dessa mycket ovanliga arter förekommer här i mycket stora numerärer. Detta område hyser t ex en av sörmålands rikaste förekomster av den rödlistade mindre bastardsvärmaren.

Området är även ett populärt strövområde.

Sammanfattning: Fd deponi med faunistiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området kontinuerligt röjs så att den inte växer igen. Ingen tillförsel av näringsrik jord eller liknande får ske.

Källa:

Artportalen

40 b. Sexfläckad bastardsvärmare vid Österhagstippen, Länna. Foto: Thomas Strid

c. Lännaviken

Ett strandområde i kanten på Drevviken. Här finns en biologiskt rik strandskog med stort inslag av ek. Bland annat flera jätteekar. Strandskogen svämmar över under framför allt våren. De sankt ängarna samt det för Huddinge unika deltaområdet vid Lissmaåns utlopp utgör en miljö med höga värden för biologisk mångfald; groddjur, fåglar, insekter med mera.

En ö på ca 0,5 ha ligger utanför stranden med en i stort sett orörd natur.

Även rekreativsvärdet är mycket högt, inte minst tack vare det strandnära läget.

Sammanfattning: Ett biologiskt rikt strandområde med högt rekreativsvärde.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att strandområdet förblir obebyggt samt att igenväxningsvegetation röjs regelbundet. Lövskogarna behöver regelbundet röjas och öppnas upp så att inte gran tar över på sikt.

Källa:

Artportalen
Huddinge kommun; Gammelekar i Stortorp, Trångsund, Skogås, Länna
Se även tätortsdelen i denna rapport

40 c. Badudden med utsikt över Drevviken. Foto: Thomas Strid

41. Magelungens strand söder om Fällan

Ett strandområde med en lundartad ädellövskog med förekomst av flera ovanliga kärlväxter. Särskilt ekinslaget är stort. Vid Magelungens strand växer ett bestånd av lindar, de sk Bellmanslindarna. Detta härrör från 1700-talet då området fungerat som sommarnöje och bland många personer som besökte platsen märks Carl Mikael Bellman, som visstades här en del av sommaren

1773. Bland annat inspirerades han här till att skriva ett flertal dikter.

Här finns också rester av det kulturlandskap som funnits runt torpet Fällan. Namnet Fällan syftar på en inhängnad för djur. Längs stranden finns klippor med en unik lavflora. Området är ett mycket omtyckt promenadområde.

Sammanfattning: Strandområde med höga botaniska värden samt höga rekreationsvärden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas obebyggt och att lövskogsmiljöerna bibehålls genom att barrträd regelbundet gallras bort.

Källa:

Artportalen

Se även tätortsdelen i denna rapport

Huddinge kulturmiljöinventering

42. Djupån

Djupån är en bäckravín i fina sediment. Vissa sträckor rinner dock vattnet även genom berg. Bäckén har ett

naturligt fritt meandrande lopp. Kring bäckén växer en lundartad skog av ask, hassel, ek, al, lind med mera. Buskskiktet är väl utvecklat. Området är tämligen orörd. De botaniska värdena i bäckén är mycket höga med förekomst av både rödlistade arter och signalarter som indikerar värdefulla miljöer.

Väster om utloppet finns berghällar ut mot Magelungen med några av Stockholms läns största jättegrytor, vilka är en av Huddinge kommuns mest spektakulära geologiska formation. I södra kanten av detta bergsparti finns också en intressant förekomst av den sällsynta bergsjohannesörten.

Sammanfattning: Bäckravín och bergpartier med höga botaniska värden samt höga geologiska värden. Rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att bäckravínen lämnas orörd och att berghällarna kring jättegrytorna hålls halvöppna för att gynna de ljuskrävande växterna.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

42. Jättegryta vid Djupån med bäverfällda träd. Foto: Thomas Strid

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Huddinge naturinventering 1989

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

43. Lännaskogens och Ågesta friluftsområde

a. Lännaskogen

Ett naturskogsområde som domineras av låglänt fuktig granskog där tallhällmarker sticker upp här och var. Här finns många typiska naturskogsarter som indikerar att detta är en skog som har lång kontinuitet och ett väl fungerande skogsekosystem. Många rödlistade arter och signalarter är funna, både fåglar och växter. Området ingår i en värdekärna i den regionala grönstrukturen för Stockholm.

En stor del av skogen ingår i EU:s nätverk av skyddad natur NATURA 2000.

Sammanfattning: Naturskog med höga botaniska och faunistiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området undantas från skogsbruk och får utvecklas fritt.

Källa:

Skogsinventering 1996

Artportalen

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Beslut om Lännaskogens naturreservat

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

NATURA 2000

43 a. Lännaskogen är en av länets finaste naturskogar som även ingår i NATURA 2000. Foto: Richard Vestin

b. Lissma - Kvarnsjön

Kvarnsjön är en mycket smal, näringsfattig sjö omgiven av berg och myrmarker. Sjön är under naturlig igenväxning och gungflyn och gungflymattor finns ute i sjön vilka bildar små öar. Runt sjön finns mossar med typiska mossearter såsom skvattram, hjortron och tranbär. I omgivningarna finns fåglar såsom orre, nattskärna och lärkfalk.

Området ingår i en värdekärna i den regionala grönstrukturen för Stockholm.

Lissma Kvarnsjön utgör en så kallad dystrof sjö och ingår tack vare sina höga naturvärden i EU:s nätverk över skyddad natur, NATURA 2000.

Sammanfattning: En näringsfattig sjö med omgivande hällmarkstallskogar med botaniska, geologiska och zoologiska skyddsvärden. Viktig del i den regionala grönstrukturen.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: De hydrologiska förhållandena får inte förändras utan det naturliga igenväxningsförloppet bör få pågå så ostört som möjligt. Omgivande skogar får inte ske.

Källa:

Huddinge naturinventering 1989

Länsstyrelsens våtmarksinventering 1997

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996

Artportalen

Beslut om Lännaskogens naturreservat

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

NATURA 2000

43 b. Kvarnsjön har ett fantastiskt rikt växt- och djurliv och är bland annat därför utpekad som NATURA 2000-område. Foto: Richard Vestin

44. Lissmadalgången

Lissma odlingslandskap sträcker sig utmed en dalgång från Granby ner mot Nynäsvägen. Högst upp ligger Lissmasjön som är en artrik fågelsjö och från den rinner en å ner till Drevviken. Odlingslandskapet är varierande med många öppna diken, åkerholmar samt vidsträckta betesmarker. De omgivande skogspartierna har ett stort inslag av ek och hassel. Hela området ingår i en värdekärna i den regionala grönstrukturen för Stockholmsregionen.

a. Lissmasjön och fuktbetesmarker längs Lissmaån

Lissmasjön är en grund, näringsrik och vegetationsrik slättsjö. Vass kantar sjön och kolsäv förekommer tätt i hela sjön. I juni månad är sjön så pass igenvuxen att det nästan är helt omöjligt att se några öppna vattenytor. Längs med utloppsån, Lissmaån, betas stora fuktängar av nötkreatur, hästar och får vilket är mycket värdefullt för många betesgynnade fågelarter.

Lissmasjön har mycket höga värden för fågellivet med en rad ovanliga häckfåglar både i sjön och längs ån med de betade fuktiga gräsmarkerna. Exempel på fåglar som häckat i sjön; svarthakedopping, sångsvan, årta, kricka, brunand, sothöna, vattenrall, brun kärrhök, trana, skrattmåskoloni, näktergal, härmsångare skäggmes och kärrensångare. Sångsvan rastar varje vår med något 10-tal fåglar.

På de omgivande betade fuktängarna längs Lissmaån och kring Lissmasjön har bland annat den rödlistade sydliga gulärulan häckat med en stor population. Men under senare år har arten tyvärr minskat i takt med att arten generellt minskar i landet. Dessutom häckar här många andra hävdgynnade fågelarter såsom ängspip-lärka, buskskvätta och enkelbeckasin. Runt själva sjön har fuktbetesmarker iordningsställt. Området är högt klassad i länsstyrelsens våtmarksinventering.

44 a. Lissmasjön och fuktbetesmarker längs Lissmaån.
Foto: Richard Vestin

Sammanfattning: En artrik fågelsjö och betade fuktbetesmarker med stort värde för fågellivet och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Tyvärr är sjön under igenväxning och någon typ av restaurering är nödvändig. Fuktbetesmarkerna måste fortsätta att betas och hållas öppna. Ytterligare fuktbetesmarker bör kunna iordningställas.

Källa:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Fågelliv- om fåglar och fågelsjöar i Stockholms län
Länsstyrelsens våtmarksinventering
Artportalen
Huddinge naturinventering 1989
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur
Beslut om Lännaskogens naturreservat

44 b. Ekskog söder Lissma gård. Foto: Richard Vestin

b. Ekskog söder Lissma gård

Detta område består av kullar med en gles skog bestående av ek, asp, hassel, gran och björk. Det finns både högre och sankare partier samt hasselblänter. Detta skogsparti har betats av hästar, får och kor under lång tid.

Detta är ett tämligen artrikt område med många ovanliga svampar, särskilt marksvampar, varav några rödlistade.

Sammanfattning: En ekblandskog med höga botaniska skyddsvärden och förekomst av rödlistade arter.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Områdets höga ekinslag måste gynnas liksom områdets öppenhet. Bete måste fortsätta.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
 Artportalen
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
 Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

c. Naturbetesmarker vid Kastellet

Runt Kastellets gård finns några av Huddinges finaste naturbetesmarker. Dels är det öppna partier med en artrik flora där vi hittar bl a kattfot, sommarvicker, darrgräs och blåsuga rikligt. Dessutom har ekhagar restaurerats under 1997 för att gynna en rik flora. Hela området betas av kor och hästar. I skogskanten ut mot Lissmadalgången har 2010 en förekomst av den mycket sällsynta insekten bergscikada påträffats.

Sammanfattning: Hagmark med höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Området måste fortsätta att betas och växtnäring får inte tillföras.

Källa:

Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering
 Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Artportalen
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
 Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

44 c. Naturbetesmarker vid Kastellet. Foto: Richard Vestin

d. Naturbetesmarker öster om Lissma gård

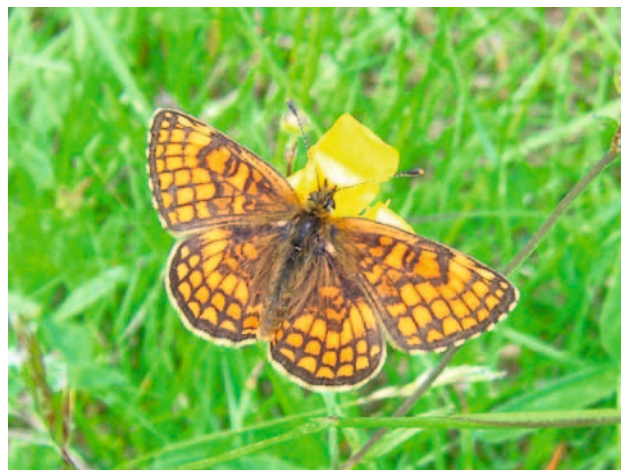
Öster om gården finns naturbetesmarker med mycket höga värden. Både kärlväxtfloran men inte minst olika sällsynta och rödlistade hagmarkssvampar förekommer här.

Sammanfattning: Hagmark med höga botaniska värden

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Området måste fortsätta att betas och växtnäring får inte tillföras.

Källa:

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Artportalen
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor
 Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

44 d. Skogsnävinge vid naturbetesmarken ost Lissma gård. Foto: Thomas Strid

45. Ådranbäcken

En bäck som kantas mestadels av buskmarker och öppna tomtmarker, men nedströms vägen och den gamla ruinen vid bruket växer gamla alar och askar på tidvis blöt mark. Övriga träd längs bäcken är asp, björk och hassel.

Hela bäcken har höga naturvärden ur botanisk och ornitologisk synvinkel. Här övervintrar bl a strömstare varje vinter. Den värdefullaste delen av området för mossfloran är den väl utbildade alsumpskogen där den rödlistade alsidenmossan växer relativt rikligt mellan alsocklarna. Dessutom förekommer här den ovanliga fisken (rundmunnen) bäcknejonöga i bäcken.

Sammanfattning: En skogskantad bäck med höga botaniska och faunistiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Området lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997

Artportalen

Beslut om Paradisets naturreservat

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

45. Ådranbäcken är en av våra finaste strömvattenmiljöer med bra vattenkvalitet. Foto: Richard Vestin

46. Ängsflora i Ådranområdet

Här finns rester av en artrik ängsflora på flera platser inom områdets vägkanter och på tomtmark. Exempel är kattfot, svinrot, darrgräs men också ganska rikligt med den ovanliga skogsklockan.

46. Stor blåklocka är en av många ängsväxter vid Ådran. Foto: Richard Vestin

Sammanfattning: Ängsflora på restbiotoper.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att ängsfloran hävdas genom slåtter och att ingen växtnäring tillförs.

Källa:

Artportalen

47. Bäckdråg söder Ådran

En bäckdal med en meandrande bäck som mynnar i Ådran. Som helhet är området ganska öppet och tämligen lundartat. Trädarter i området är gran, asp, al (längs bäcken med delvis sockelbildning) och hassel. Lite död ved finns framför allt öster om bäcken i en brant. Strutbräken växer i mitten av området. Tyvärr har området delvis dränerats och dikats vid utloppet. Sommarstugor kantar delvis området.

I områdets nordöstra del finns en kalkpåverkad brant med en därtill knuten flora. Lokalens nordöstra sluttning är rik på lågor av olika storlek och här finns flera rödlistade arter och andra arter som indikerar värdefulla miljöer. Även längs bäcken förekommer rödlistade arter och signalarter som indikerar artrika och värdefulla miljöer. Särskilt mossfloran är mycket artrik med flera ovanliga arter.

Sammanfattning: En skogsbevuxen bäckdal med höga botaniska värden där rödlistade arter förekommer.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Skogsbruk och dikning måste undvikas för att områdets mycket stora värden för bland annat mossfloran skall bevaras och för att arterna skall överleva på sikt. Området bör skyddas och lämnas för fri utveckling.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Huddinge naturinventering
Artportalen
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

47. Fuktskog precis söder om Ådran. Foto: Thomas Strid

48. Paradiset

Detta är ett större skogsområde som är relativt opåverkat av skogsbruk. Vissa delar av området är dessutom klassad som urskog av Länsstyrelsen. Området ger ett orört intryck med många lågor som gör vissa hållmarkspartier svårforcerade. Lågorna är oftast svagt nedbrutna men även totalt nedbrutna lågor finns. Området påminner mycket om Tyrestaskogen. Vissa delar, till exempel Storflagens hållmarker, är minst lika orörda som Tyrestaskogen. Området är välbesökt och uppskattat för sin vackra och orörda natur.

48. Kväll vid sjön Trehörningen i Paradisets naturreservat. Foto: Thomas Strid

Fågel- och däggjurslivet är rikt med flertalet av de arter som trivs i stora skogsområden av hållmarkskarraktär. Särskilt skogshönsbestånden är starka. I hela området förekommer arter som visar att denna skog har lång skoglig kontinuitet och i de delar med näringsrik skog som inte är avverkade förekommer många rödlistade arter och signalarter som visar på mycket höga naturvärden. Särskilt bör i detta sammanhang nämnas den nordligaste delen mot Granby.

Områdets sjöar är också intressanta. Öran har ett intressant djurliv med flera häckande par storlom och fiskgjuse samt en intressant bottenfauna med rödlistade insekter. Sjön har av länsstyrelsen klassats som en av landets värdefullaste sjöar. I Öran och Ådran finns en intressant flora med bl a den ovanliga växten notblomster. Områdets centrala punkt, sjön Ormputten, är länets suraste sjö.

Området utgör också en värdekärna i den regionala grönstrukturen för Stockholmsregionen.

Sammanfattning: Ett stort naturskogsområde med höga botaniska och faunistiska värden där flera rödlistade arter förekommer. Området utgör en värdekärna i den regionala grönstrukturen.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området bibehålls stort och att det lämnas för fri utveckling i sin helhet.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Länsstyrelsens urskogsinventering
Länsstyrelsen 1991: Vattenkvaliteten i några sjöar och vattendrag
Huddinge naturinventering 1989
Länsstyrelsens naturvårdsprogram
Länsstyrelsens våtmarksinventering
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Artportalen
Beslut om Paradisets naturreservat
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

49. Solängen-Eriksberg

Detta område består av två delar, dels ett vackert kulturlandskap samt skogar med höga naturvärden. Här redovisas dessa separat. Området som helhet ingår i en värdekärna i regionens övergripande grönstruktur.

a. Bäckravin och berg vid Solängen

Detta område består dels av en bäckravin omgiven av asp, gran, sälg och björk. I hela området är det gott

49 a. Bäckravin och sumpskog vid Solängen, Lissma.
Foto: Thomas Strid

om lågor av olika dimensioner och nedbrytningsgrad. Dessutom ett bergområde med till stora delar orörd skog. Större delen är utpekad av skogsstyrelsen som nyckelbiotoper eller skogar med höga naturvärden.

Området har mycket stora värden, framför allt ur botanisk synvinkel men även fågellivet är rikt. Bland annat förekommer här rödlistade arter samt flera signalarter som indikerar värdefulla miljöer.

Sammanfattning: En bäckravin och skog med höga botaniska men även faunistiska värden. Rödlistade arter förekommer.

Sammanfattning: Bäckravin med höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Markavvattning och skogsbruk får ej förekomma om värdena skall bestå. Området lämnas för fri utveckling.

b. Kulturlandskapet (Solängen-Eriksberg)

Kulturlandskap med höga naturvärden. Vid Eriksberg finns anlagda våtmarker med höga värden för groddjur och insekter. I området finns på flera platser höga botaniska kvaliteter såsom förekomst av skogsklocka.

Sammanfattning: Kulturlandskap med höga botaniska och faunistiska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att kulturlandskapet sköts med beaktande av de biologiska värdena.

Källa:

Inventering av rödlistade arter på Södertörn 1997
Artportalen

Länsstyrelsens naturkatalog
Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
Skogens pärlor, Skogsstyrelsen
Länsstyrelsen och RTK 2003. Regeringsuppdrag om tätortsnära natur

49 b. Solängens vackra kulturlandskap. Foto: Richard Vestin

50. Naturbetesmark vid Gräsvreten

Detta är en liten naturbetesmark intill Lännavägen, mitt emot infarten till Gräsvretens gård. I denna hagmark finns flera typiska hagmarksväxter som indikerar en artrik flora på torr betad mark, bla påfallande mycket spåtistel. I slutningen mot Lissmavägen, strax sydväst hagmarken, finns den ovanliga bergsjohannesörten.

Sammanfattning: Hagmark med höga botaniska värden.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området hävdas genom bete med kor, hästar eller får och att ingen växtnäring tillförs.

Källa: Artportalen

51. Skog väster om Jordbro

Större skogsområde med till stora delar orörd, mycket kuperad skog. Här förekommer flera av de skyddsvärda arter man även träffar på i Paradisets naturreservat och områden stärker varandras värden genom att öka den sammanhängda skogsarealen. Området utgör en viktig del i den regionala grönstrukturen.

Sammanfattning: Skogsområde med höga värden för flora och fauna. Friluftsvärdet är högt.

Förutsättningar för bibehållande av områdets naturvärden: Att området lämnas för fri utveckling.

50. Smultronvisslare trivs vid Gräsvretens naturbetesmark. Foto: Richard Vestin

Källa:

Grönstrukturen i Stockholmsregionen 1996
 Artportalen
 Skogsstyrelsen, Skogens pärlor

52. Öran

Öran är en större, näringsfattig skogssjö, med mycket höga naturvärden. Länsstyrelsen har inventerat sjön och konstaterat att den är en av Sveriges mest skyddsvärda sjöar. Faktum är att den har den rikaste bottenfaunan av alla kalkade sjöar i Stockholms län Här förekommer bl a flera rödlistade arter och insekter. Även skyddsvärda fåglar som storlom och fiskgjuse häckar här.

I sjöns västra del ligger ett område med mycket speciell och skyddsvärd flora. Bland annat med förekomst av den mycket sällsynta orkidén, vit svärdssysla.

Huddinge kommuns del av avrinningsområdet utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet. Den utgör också en del av Hanvedenkilen i den regionala grönstrukturen. Sörmlandsleden passerar sjöns södra del.

Sammanfattning: Sjö med höga naturvärden samt höga värden för det rörliga friluftslivet. Förutsättningar för bibehållande av områdets natur-

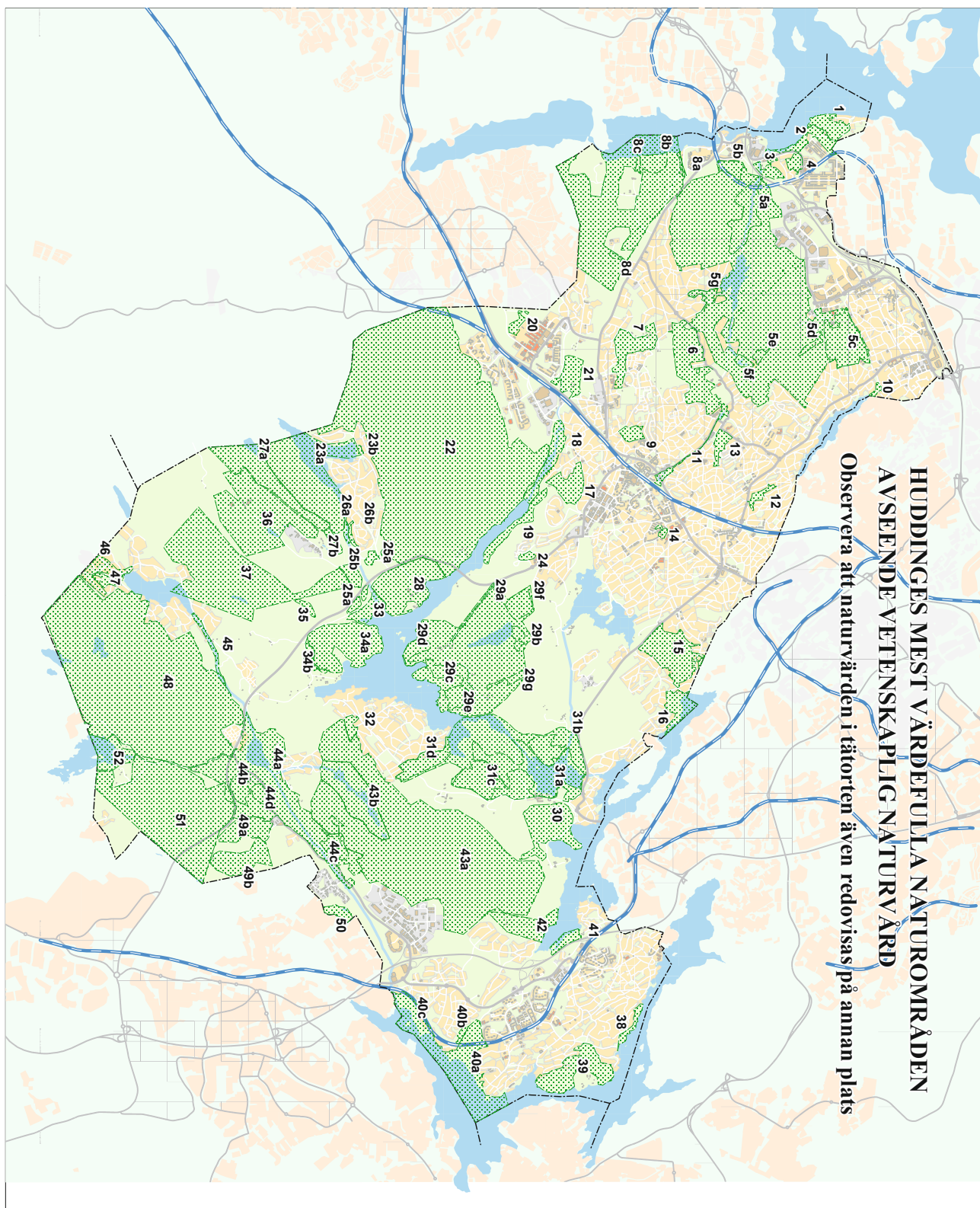
värden: Att sjöns vattenkvalitet inte försämras. Hela sjöns tillrinningsområde måste skyddas långsiktigt och avlastas från förorenat dagvatten och enskilda avlopp.

Källa:

Artportalen
 Södertörnsekologernas sjöprojekt
 Länsstyrelsens rapport 2010:08-Naturvärden i sjön Öran

51. Skogen mellan Paradiset och Rudan vid Haningeleden. Foto: Thomas Strid

Ekologiskt särskilt känsliga områden

” Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada Naturmiljön. 3 kapitlet 3 § Miljöbalken.”

Att ett område klassas som ekologiskt särskilt känsligt innebär att det har ett ekosystem som lätt kan förändras negativt med avseende på en viss störning. Till exempel kan en sjö vara ekologiskt särskilt känslig för tillförsel av näringsämnen eller försurande ämnen, en naturskog för avverkning och en våtmark för avvattning. Områden som har särskilt stor betydelse för många och/eller sällsynta djur och växter, antingen som bo- eller växtplatser, yngelplatser, rast- eller övervintringsplatser, är också känsliga för ingrepp. Förekomster av sällsynta djur och växter (rödlistade arter) fungerar ofta som indikatorer på särskilt känsliga områden.

Naturligt nog överlappar ofta områden med höga naturvärden och områden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt varandra. Områden som är utvalda för

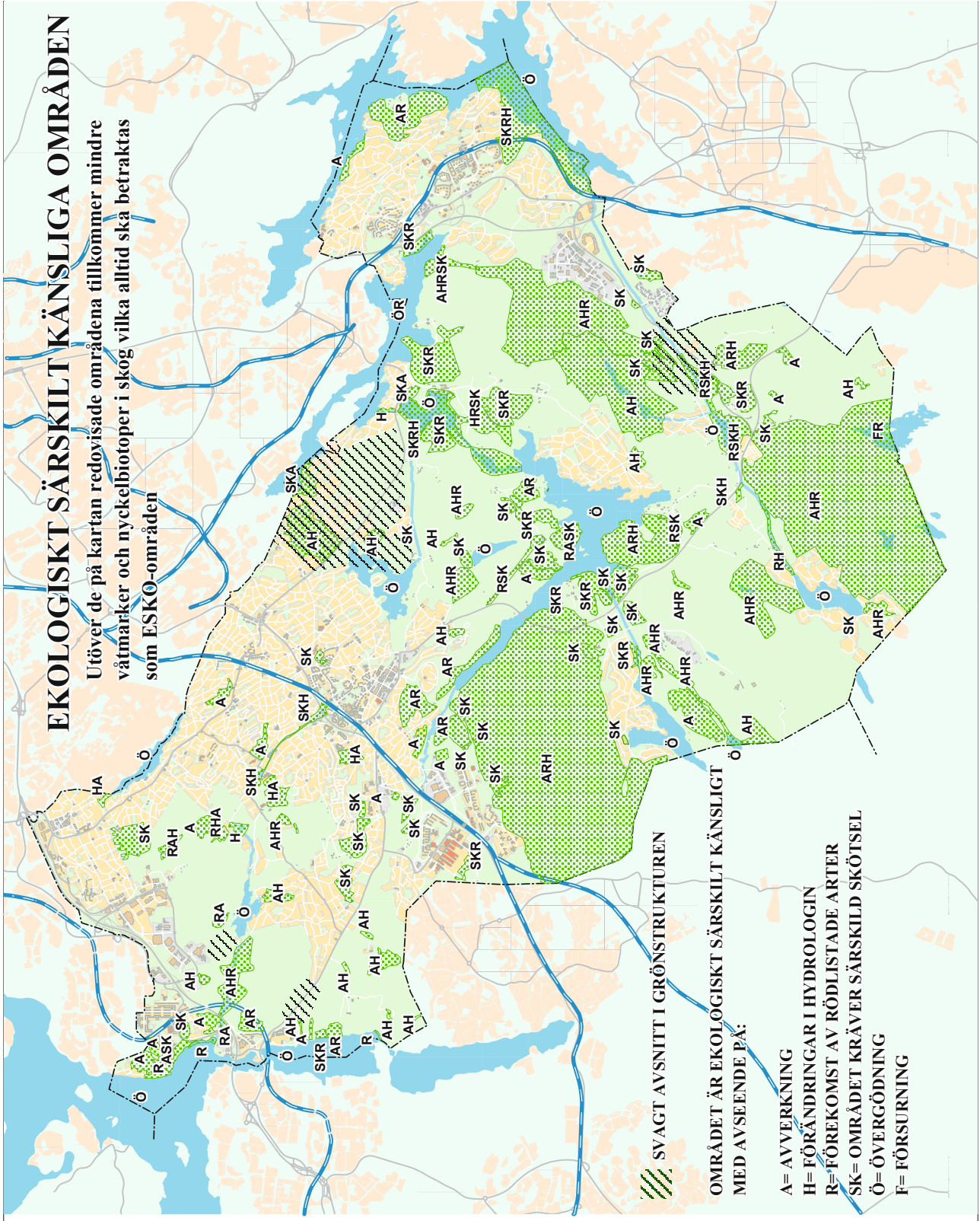
sina höga naturvärden är viktiga miljöer för den biologiska mångfalden och hyser därför ofta förekomster av ovanliga och känsliga arter. Ofta är särskilt skyddsvärda naturmiljöer miljöer som varit förskonade från ingrepp som annars skulle rubbat dess ekosystem.

I Huddinge finns ett antal ekologiskt särskilt känsliga områden som redovisas på kartan nedan. Denna karta syftar till att vara ett hjälpmedel vid planering och markanvändning inom de angivna områdena. Varje aktivitet inom ett ekologiskt särskilt känsligt område bör alltid redovisa huruvida området påverkas i det avseende området är ekologiskt särskilt känsligt.

Målsättning

Mark- och vattenområden enligt kartan ESKO skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Hänsyn bör tas till respektive områdes specifika känslighet.

Se karta på följande uppslag.

Stora opåverkade områden

Huddinges skogar är ännu så stora och opåverkade att stor-skogsfåglar som tjäder trivs. Men skogarnas storlek ligger på gränsen och tjäder och andra arter riskerar försvinna om skogarna skulle krympa eller fragmentiseras. Foto: Thomas Strid

Riksintresse för friluftslivet

I 3 kapitlet 2§ miljöbalken (MB, SFS 1998:808) föreskrivs:

”Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.”

Bestämmelsen innebär att vid eventuell exploatering av mark- och vattenområden som är opåverkade eller endast obetydligt påverkade, bör det noga övervägas om inte verksamheten hellre bör förläggas till ett sådant område som redan är påverkat av exploatering. En avvägning ska därvid göras mellan det skyddade intresset och motstående intressen.

Bakgrund: * Bestämmelsen tillkom för att inte påtagligt påverka områdenas karaktär med tanke på bl a landskapsbild, buller eller andra miljöstörningar. Irreparabla skador. * Behålla handlingsfriheten för kommande generationer. * Gagna ekologiska funktioner, den biologiska mångfalden (stora s.k. kärnområden är en viktig förutsättning). * För tillgången för strövområden, främst i tätbefolkade regioner. Frihet från buller är en kvalitet att särskilt uppmärksamma. * Värde för bl a jord- och skogsbruket och de människor som är verksamma på landsbygden.

Syftet med denna paragraf är att verka mot en söndersplittring av ett större sammanhängande område och på så vis inte inskränka handlingsfriheten i det framtida resursutnyttjandet för kommande generationer.

I en kommun som angränsar till en stor stad blir ofta markområden uppsplittrade i mindre enheter av vägar, järnvägar med mera som skär genom landskapet. Dock finns fortfarande i Huddinge ett stort område inom Hanvendenområdet som är förhållandevis opåverkat från exploateringar relaterat till länet. Inom det området finns tre biologiska kärnområden som är viktiga för den biologiska mångfalden; Flemingsbergsskogen, Paradisets naturreservat (mellan Ådran och Haningeleden i öster) och Orlångenområdet. Av dessa två är Flemingsbergsskogen och Paradisets naturreservat de minst påverkade delarna. Dessa två delområden är också de sista områdena i Huddinge som är i stort sett fria från buller. (Se även under avsnitten natur och friluftsliv). Hela området har stor betydelse för de ekologiska funktionerna i regionens övergripande grönstruktur och ingår i ett område av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Friluftsvärdet är starkt knutet till att området ligger inom en tätbefolkad region. Jord- och

skogsbruk är den dominerande markanvändningen.

Ett av huvudskälen till att klassa området som ett stort opåverkat område beror på att dess ekosystem fortfarande har ett djur och växtliv som är i stort sett intakt med många arter som kräver just stora opåverkade områden för sin existens. Hela detta område ligger idag storleks- och påverkansmässigt precis på gränsen för att kallas för ett stort och opåverkat område. Detta innebär att även om dess areal skulle minska endast marginellt skulle detta innebära att det utgår som ett större opåverkat område.

Målsättning:

De kvarvarande större opåverkade områdena bör skyddas från påverkan som kan skada deras värde.

”Mark- och vattenområden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av områdenas naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av områden för friluftslivet i närheten av tätorter skall särskilt beaktas. Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturminnesvärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket” 4 kap 2 § MB

Delar av Stockholmsregionen har förklarats vara av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Det gäller i stort sett hela mellan- och ytterskärgården, Rialaområdets skogs- och sjörika marker i Norrtälje, Bogesundslandet, Nacka-Erstavik, Tyresta-Gålöområdet, Ågesta-Hanveden-Lidaområdet (där Huddinge ingår) samt de västligaste delarna av Mälaren.

I Huddinge finns ett område av riksintresse för friluftsliv: F8 ”Ågesta-Lida” som delas med Botkyrka och Haninge kommuner.

Beskrivning av riksintresse ”Ågesta-Lida-Riksten”
Följande beskrivning är hämtad ur länsstyrelsens registerblad 1988-04-29

Intresseaspekter (rangordnade): Strövande, turåkning på skidor, naturstudier, vandring, bär- och svamplockning, cykling, fritidsfiske, skridskofärder, bad.

Urvalskriterier (rangordnade):

- H Särskilt goda förutsättningar för strövande eller flerdagsvandringar, turåkning på skidor eller cykelturer.
- J Särskilt goda tillfällen till bär- och svamplockning och fritidsfiske
- F Särskilt goda förutsättningar för positiva upplevelser och naturstudier
- I Goda förutsättningar för bad och skridskofärder.

Förutsättningar för att områdets värden skall bestå:
Karaktären av ett vidsträckt, sammanhängande skogs- och strövområde bibehålls. Särskild vikt läggs vid att funktionellt hålla ihop området med utgångspunkt från dess många ”portar”, Lida, Sundby, Ågesta och Rudan. Viktigt är även att det ur friluftssynpunkt värdefulla, funktionella sammanhanget med riksobjekt F AB 7 Tyresta-Åva, och därmed även F AB 5 Nacka-Erstavik, bibehålls. Befintliga anläggningar för friluftslivet underhålls och utvecklas. T ex förbättras den sammanhängande skidspårsprepareringen. Ökad information om områdets möjligheter. Skogsbruket anpassas till friluftslivets behov. Goda förutsättningar finns att bibehålla värdet för friluftslivet genom att hu-

vuddelen av området är i allmän ägo (Stockholms stad, Huddinge kommun m fl). Områdets värden reduceras om delar av detsamma tas i anspråk för exploatering. Skogsbruket bör bedrivas med hänsyn till friluftslivet. Nya täkter bör ej öppnas inom hittills oexploaterade områden. Avslutade täkter efterbehandlas.

Områdets huvuddrag

I anslutning till tätorterna i Huddinge, Farsta, Handen och Västerhaninge ligger detta stora avsnitt med Södertörnsnatur. De västra delarna innesluter sjön Getaren och isälvsavlagringen Pålalm. Området är typiskt för Södertörn med dess markerade sprickdalslandskap där skogs- och hållmarker omväxlar med myrar, sjöar och uppodlade dalgångar. Kring sjön Ådran och norr om Lissmasjön samt vid sydöstra delen av Orlången finns fritidsbebyggelseområden. Dessa är liksom Gladökvarnsområdet utbrutna ur riksobjektet. I övrigt är området relativt oexploaterat och delvis av vildmarkskaraktär.

I kulturlandskapet, t ex vid Ågesta, finns partier med ädellövskog. Ågestasjön tillhör länets finaste fågel-sjöar. I naturvårdsprogrammet beskrivs även bl a det intressanta myrmarkssystemet Stora Orrmossen-Stensättra mosse och Hacksjön med sitt fågelliv som särskilt skyddsvärda. ”Korridoren” mellan Hacksjön och Kvarnsjön har markerats för att funktionellt binda samman myrmarkssystemet norr därom med den sydvästra delen av riksintresset.

Ågesta by samt de gamla gårdarna Ågesta och Länna samt Norrga Kvarn är exempel på kulturhistoriskt intressant bebyggelse i området. Fornminnen, som fornborgar, gravfält och stenåldersboplatser, bidrar till värdet för friluftslivet.

Områdets centrala belägenhet gör att det lätt kan nås med tunnelbana, pendeltåg, buss, bil, cykel eller till fots. Det är mycket välbesökt, vilket även beror på att stora delar är kommunägda och innehåller välordnade anläggningar för friluftslivet. Vid Ågesta finns motionscentral, kurs- och konferenslokaler, hästut-hyrning, golfbana m m. Sundby gård vid Orlången är en friluftsgård som bl a erbjuder möjligheter att hyra båt, fiska eller rida. Vidare bör nämnas Rudans gård vid Handen, områdets östra ”port”. Störst och mest känd är dock friluftsgården Lida vid sjön Getaren med slalombacke, hästut-hyrning, badplats, servering och övernattningsmöjligheter. Övernatta kan man också göra i raststugan Paradiset i närheten av sjön Ådran. Sörmlandsleden och Nynäsleden passerar området, men det finns också gott om andra markerade leder,

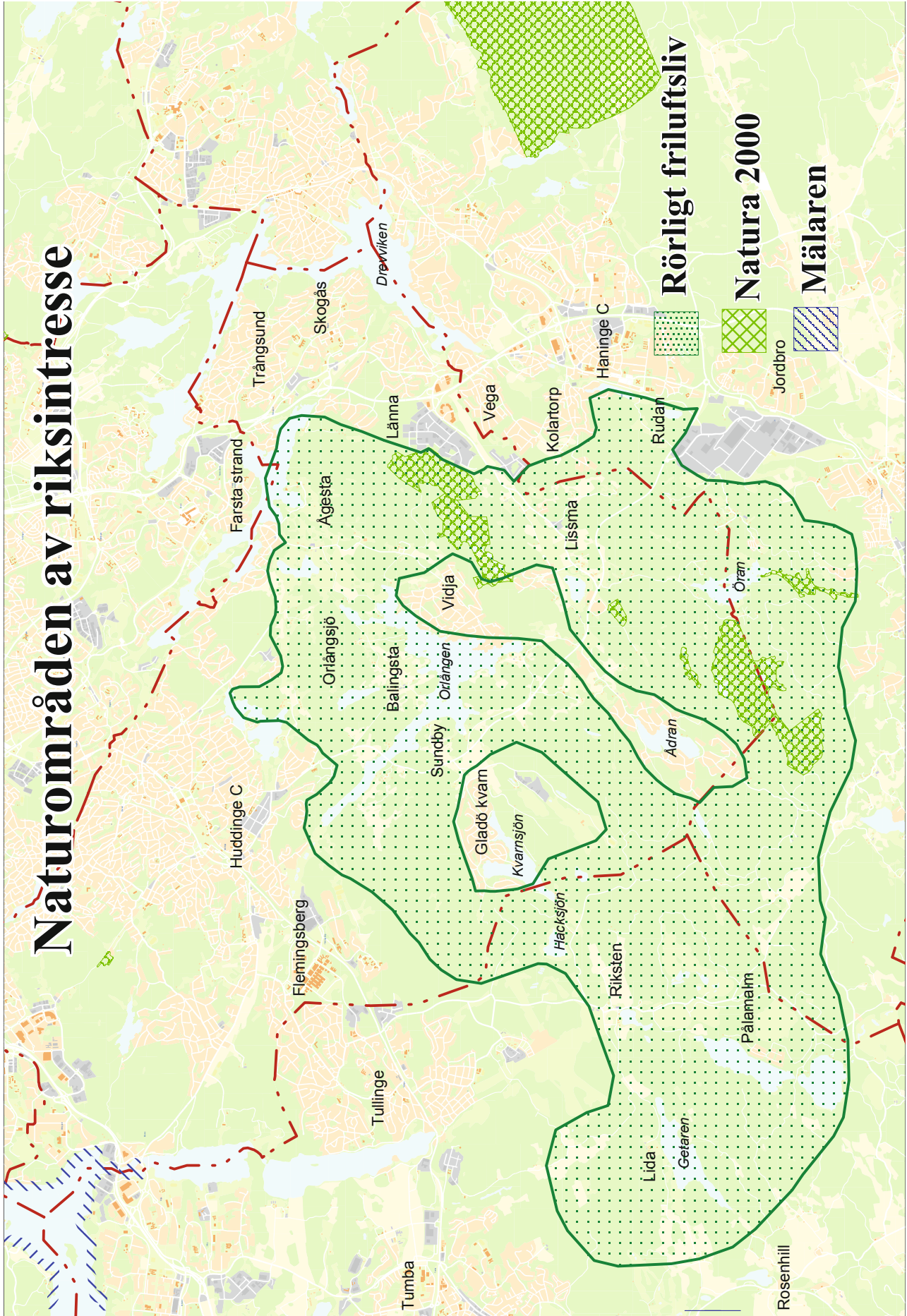
elljusspår etc. Längs lederna finns vindskydd, rastplatser, toaletter och sopställ. Tack vare Sörmlandsleden hänger området naturligt ihop med F7-F5.

Förutom vandring på iordningställda leder, ridning, fiske och kanotpaddling används området mycket för fritt strövande samt bär- och svampplockning. Området används regelbundet för organiserade svamputflykter. Ormlången, Trehörningen, Långsjön och Öran är kortfiskevatten. Lokalklimatet medför goda snöförhållanden under vintern, vilket gör området särskilt lämpat för skidåkning och andra vintersportaktiviteter.

Värdeomdöme

Området är tack vare sitt lokalklimat, sin varierade natur och sina anordningar för friluftslivet ett utomordentligt värdefullt friluftsområde. Områdets geografiska belägenhet och de goda möjligheterna att nå området med allmänna kommunikationer gör att det är mycket välbesökt. Området måste bedömas ha stora potentiella möjligheter vad gäller att ytterligare utveckla friluftslivet.

Se karta på följande uppslag.

NATURA 2000

Natura 2000 heter det nätverk av värdefulla naturområden som alla EU: s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt två bindande EG-direktiv, Habitatdirektivet respektive Fågeldirektivet. Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen genom att alla länderna behöver ta ett ansvar för att säkra sin del av det gemensamma arv som naturen är. Precis som för luftföroreningar känner fåglar, vattendrag och annan biologisk mångfald inte gränser mellan länder. För att säkra detta måste därför alla medlemsländer bidra. I bilagor till ovanstående direktiv listas de arter och naturtyper för vilka områden ska pekas ut. Man kan tycka att delar av urvalet inte passar svenska förhållanden, men då ska man betänka att detta är till stor del ett mellaneuropeiskt perspektiv på vad som är skyddsvärt. En del vanliga naturtyper och arter i Sverige är nästan helt borta i Mellanuropa. Egentligen borde vi även ha ett globalt perspektiv på vad som är skyddsvärt men det får bli nästa steg.

Urvalet av områden ska ske på vetenskapliga grunder. Alla områden som innehåller arterna eller naturtyperna i direktiven behöver inte finnas med i nätverket, men tillräckligt mycket för att säkra deras långsiktiga existens. Detta avgörs vid speciella utvärderingsmöten. (Se vidare på naturvårdsverkets hemsida om urvalsprocessen). Det räcker dock inte med att välja ut områden. Medlemsländerna måste också se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i en långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder. Hur medlemsstaterna gör detta avgör dom själva. Allt från nationalparker till olika slags avtal utgör möjliga bevarandeåtgärder. Viktigt är också att områdena sköts på rätt sätt. Alla bevarandeåtgärder samt statusen för arterna och naturtyperna ska sedan följas upp. Medlemsländerna ska rapportera resultatet av denna uppföljning till Kommissionen vart sjätte år. Reglerna om artskydd i Habitatdirektivet återfinns i Artskyddsförordningen samt i Naturvårdsverkets föreskrifter om artskydd. Förutom bevarandet finns också bestämmelser som ska hindra att verksamheter och åtgärder kan skada eller störa de arter och naturtyper som Natura 2000-områdena valts ut för. De omfattar även åtgärder som sker utanför områdena.

Alla av regeringen beslutade Natura 2000 områden har fr om 1 juli 2001 även status av riksintresse enligt 4 kap MB vilket får betydelse för om planer som påverkar Natura 2000-områden på ett betydande sätt kan antas. Båda direktiven (Habitatdirektivet respektive Fågeldi-

rektivet) är sedan den 1 juli 2001 till fullo implementerade i den svenska lagstiftningen.

Natura 2000 i Huddinge

I Huddinge finns sex områden som ingår i EU:s nätverk av naturområden, Natura 2000. Nedan redovisas respektive område på det sätt de är rapporterade till EU.

Fullersta Kvarn (Områdeskod SE0110205)

Areal: 3,8 hektar

Område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet som inte har samband med annat Natura 2000-område.

Allmän beskrivning: Fullersta kvarn är en fuktig sumpskog, huvudsakligen på lera med berg i dagen bestående av silikatsten. Trädskiktet består av klibbal med inslag av gran.

Kvalitet: Skyddsvärdet består av en sumpskog med rik mossflora, till exempel alsidenmossa *Plagiothecium laticolicum*, handbålmossa *Riccardia latifrons* och grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*. Platsen är en del av ett naturreservat.

Områdesskydd: Naturreservat (Gömmarens NR).

Naturtyp: Lövsumpskog av fennoskandisk typ (kod 9080) med täckningsgrad 53%.

Utpökad art: Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (kod 1386).

Granby (Områdeskod SE0110206)

Areal: 9,8 hektar

Område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet som inte har samband med annat Natura 2000-område.

Allmän beskrivning: Marken består av glacial lera och sandig morän med berg i dagen av gnejs.

Kvalitet: Granby är en granskog med inslag av klibbal, asp, björk och hassel. En liten bäck passerar genom området.

Områdesskydd: Naturreservat (Paradisets NR)

Naturtyper: Västlig taiga (kod 9010) med täckningsgrad 81%. Lövsumpskog av fennoskandisk typ (kod 9080) med täckningsgrad 19%.

Utpekad art: Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (kod 1386).

Hanveden (Områdeskod SE0110197)

Areal: 245,7 hektar (området delas med Haninge kommun).

Område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet som inrymmer ett särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet.

Allmän beskrivning: Hanveden är en taigaskog med mossar, sandig morän och berg i dagen bestående av gnejs.

Kvalitet: Gran, tall, björk och klibbal domminerar. Lavfloran är rik på arter.

Områdesskydd: Naturreservat (Paradiset).

Naturtyper: Dystrofa sjöar (brunvattensjö) och småvatten (kod 3160) med täckningsgrad 3%. Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (kod 7140) med täckningsgrad 5%. Västlig taiga (kod 9010) med täckningsgrad 37%. Skogbevuxen myr (kod 91D0) med täckningsgrad 9%.

Kvarnsjön (Områdeskod SE0110167)

Areal: 98,7 hektar

Område som är av både gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet och skyddsområde enligt fågeldirektivet (samma avgränsning och objektкод).

Allmän beskrivning: Kvarnsjön är en lång, small och grund, näringsfattig och dystrof sjö (brunvattensjö). Stränderna består mestadels av kala berghällar. I förlängningen av sprickdalen som formar sjön återfinns gungfly och skogbevuxen mosse. Omgivningen består av hållmarkstallskog med många små sänkor med skogsbevuxna mossar.

Kvalitet: De välutvecklade gungflyområdena har en representativ flora. Sjön har en rik fauna med stora populationer av trollsländor. Omgivande skog är påverkad av skogsbruk. En stor del av skogen utgörs av skogligt impediment men där det i äldre tider bedrivits selektivt avverkning. Skogen i sjöns omedelbara närhet utgörs av äldre skog. Den mindre intressanta skogen har tagits med i objektet eftersom den utgör skyddszon runt de många skogbevuxna mossarna i sjöns omedelbara närhet.

Områdesskydd: Naturreservat (Lännaskogen)

Naturtyper: Dystrofa sjöar (brunvattensjö) och småvatten (kod 3160) med täckningsgrad 14%. Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (kod 7140) med täckningsgrad 11%. Skogbevuxen myr (kod 91D0) med täckningsgrad 16%.

Fåglar i fågeldirektivets bilaga 1: Bivråk *Pernis apivorus* (kod A072), Nattskärre *Caprimulgus europaeus* (kod A224), Orre Tetrao *tetrix tetrix* (kod A409) och Träd-lärka *Lullula arborea* (kod A246).

Ryggradslösa djur: Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis* (kod 1042).

Lännaskogen (områdeskod SE0110151)

Areal: 94,2 hektar

Område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet som gränsar till, men inte överlappar, annat Natura 2000-område som kan vara särskilt skyddsområde eller område av gemenskapsintresse.

Allmän beskrivning: Detta är en skog med stora partier av tallhällmark med urberg i dagen från den prekambriiska tiden. I de flacka dalarna utgörs jorden av tunna moränlager. Olikt många andra objekt av denna typ har detta område ganska breda sprickdalar med lera och kärrtorv. På dessa platser dominerar skogen av klibbal, björk och gran. Dessa är fuktigt tack vare områdets många små källor. Några få små områden har avverkats och utgörs idag av granplanteringar.

Kvalitet: Stora delar av området är opåverkat av modernt skogsbruk. Det är rikt på död ved bland annat stockar. Det stora området med gammal naturskog på lera är väldigt ovanlig och sumpskog påverkat av källvatten är än mer exklusivt. Den långa kontinuiteten av fuktigt mikroklimat i skog med lågkontinuitet bibehåller en exklusiv flora av vedlevande mossor, svampar och lavar (bryophytes). Inom området finns det tyvärr kalhyggen och granplanteringar framför allt på äldre jordbruksmark.

Områdesskydd: Naturreservat (Lännaskogen).

Naturtyper: Västlig taiga (kod 9010) med täckningsgrad 85%. Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (kod 9080) med täckningsgrad 3%.

Växter: Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (kod 1386) och Platt spretmossa *Herzogiella turfacea* (kod 1984).

Paradiset (Områdeskod SE0110384)

Areal: 149,7 hektar

Särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet som ligger helt inom ett område av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet.

Allmän beskrivning: Här finns taigaskog och våtmarker på berggrund av gnejs samt torv och till mindre delar sandig morän. I området finns också en oligotrof sjö och en dystrof (brunvatten) göl i en myrmark. Hällmarkstallskog dominerar området. Utmärkande delar är skogsbevuxna myrar, medan öppna myrar och täta tallskogar täcker mindre delar.

Kvalitet: Detta område har knappt någon påverkan av skogsbruk och dikning av myrmarker. Gammal öppen tallskog, öppen myr och sumpskogar tillsammans formar goda habitat för fågelarter såsom tjäder, nattskärre och järpe. Inom området finns ett litet markspel av orre. I södra Sverige spelar orren annars huvudsakligen från träd.

Områdesskydd: Naturreservat (Paradiset)

Fåglar i fågeldirektivets bilaga 1: Järpe *Bonasa bonasia* (kod A104), Nattskärre *Caprimulgus europaeus* (kod A224), Orre *Tetrao tetrix tetrix* (kod A409), Spillkråka *Dryocopus martius* (kod A236) och Tjäder *Tetrao urogallus* (kod A108).

Mälaren utgör riksintresseområde

I 4 kap (1,2§§) miljöbalken är Mälaren med öar och strandområden är i sin helhet upptagen som riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns, och turismens och friluftslivets intressen skall särskilt beaktas. Det innebär att Mälaren hör till de särskilt värdefulla områden som redan i själva lagtexten har utpekats som riksintresse. Exploatering av och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om

1. det inte möter något hinder enligt Miljöbalken 2-8 §§ och
2. det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Inom området skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Förutsättningar för att Mälarens värden skall bestå: Mälarens strandområden bevaras oexploaterade. Områdets prägel av omväxlande natur- och kulturlandskap av skärgårdskaraktär bevaras genom fortsatt jord- och skogsbruk med naturvårdshänsyn. Områdets värden

kan minskas genom olika slag av exploatering, t ex bebyggelse, eller omfattande kalavverkning. Anordningar för friluftslivet underhålls och kompletteras varsamt med hänsyn till natur och kulturmiljön.

Huddinge berörs av Mälaren med bland annat Vårbyfjärden och Fittjaviken vid Vårby gård och Masmö.